

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

bibliotheek Universiteit van Amsterdam

WED. W. S. V. G. H. D. G. O. P. V.
SCHOLEMUSEUM
AMSTERDAM

OK Ser. 990

The Mark

1903

DE GEHEEL VERNIEUWDE EN VERBETERDE
G E L D E R S C H E
T R A P DER J E U G D ,

in onderscheiding van die, door C. DE GELLIERS
te Leeuwaarden eertijds opgesteld ,

of Grondige en Naauwkeurige Fundament-legger
der Nederduitsche

SPEL-LEEZ-SCHRYF- EN
SPRAAK-KONST.

Niet alleen, naar de eenvoudige ~~verbaarheid en de aangrijpende be-~~
grip der Leerlingen van 't A, B, C, af aan, tot een volkomen
kennis in spellen en leezen toe ingerigt, maar ook tot
een zeer nuttig en noodzakelijk gebruik voor Onder-
meesters, of ook Vreemdelingen, die de Neder-
duitsche Sprak zoeken te leeren: als ook
voor Ouders, die geene geleentheid of
vermogen hebben om hunne kin-
deren ter school te zenden.

Kort en klaar tot een algemeen Huis- en School-
gebruik opgesteld

DOOR

BASTIAAN CRAMER,

Hoog- en Nederduitsch School-houder te ARNHEM.

VIJFTIENDE DRUK.

Te A M S T E R D A M,
By ADAM MEIJER, Boekverkooper, op
de Voorburgwal, by de Molsteeg,
de Zwarte Hen

OP DE
G E L D E R S C H E
T R A P D E R J E U G D,

OF

Naauwkeurige Fundament-legger der Nederduitsche

S P E L - L E E Z - S C H R Y F - E N
S P R A A K K O N S T;

ten nutte van Neêrlands Schoolen opgesteld en uitgegeven

D O O R

B A S T I A A N C R A M E R.

Wie lust heeft om de Jeugd, langs wel gegronde trappen,
Van 't A, B, C, af aan, naar aangroel van 't verstand,
Te leiden op den weg, om nutte Wetenschappen,
Te erlangen, neem de *Trap* van CRAMER in de hand:
En laat de Jeugd langs dien, in 't onderwijs optreden,
Zo word z' haast *in den Grond* van *Spel- en Spraak-konst* vast,
Geen werkje zo beknopt, en naar de eenvoudigheden
Van 't reêr begrip gevormt, en voor de Jeugd gepast,
Zag nie ooit op het Toneel van Neêrlands School verkeerem.
't Geen anderen * in 't breede ooit stelden in het licht,
Was voor 't geoeffend brein', niet om een Kind te leeren.
Of was men aan HAKVOORT of GELLIERS dit verplicht,
Die in een kort bestek, deez' gronden t'zamen stelden?
De eenvoudigheid was daar in niet genoeg betragt,
(Schoon me altoos hunnen roem, in Neêrland zal vermelden)
Zie hier dan, 't geen men lang, zo nodig, heeft verwacht.

G. S. S. T. V.

* Moenen, Séwel en meer andere

V O O R B E R I C H T.

De Opsteller van dit School-werkjen, 't geen tot hier toe, wel voor een der voor-naamste, in meest alle de Nederlandsche Scholen, gehouden en gebruikt wordt, (niet dat hy zich daar in beroeme) door verscheide beroepingen naar elders, maar wel vóornaamlyk, door eene ongelukkige verwydering van meer dan 350 uren wyd, buiten zyn Vaderland, geen gelegenheid gehad hebbende, dit zyn werkjen, van tyd tot tyd, by elken herdruk, te kunnen corrigeeren, en wyl eenige nadrukken van hetzelfde, 'er zeer vitieus uitzien, is te rade geworden, dit werkjen van alle ingeslovene fouten gezuiverd, en, (om het zelve van alle nadrukken te onderscheiden,) met eenige noodzaakelyke veranderingen en verbeteringen te voorzien, zynen Mede-onderwyzeren en zyn' Vaderlandsche Jeugd, aan te bieden.

Zyn eene oogmerk blyve het zelfde, naamlyk: dat de Jeugd daar uit meer en meer nut trekke, en elk *kundige* ik zeg *kundige* Onderwijzers, daar het aan *regt kundige in de Spel- en Spraak-konst* in de laage scholen, volstrekt, in 't algemeen, ontbreekt, (trouwens voor deezen dient bijzonder dit Werkje,) zyn oogmerk bereike.

De groote Gamaliël zy intusfchen onze voornaamste Leermeeſter! 's Heeren Geest vloeij' by al ons zo allerzwaarſt werk zichtbaarlijk in! — Hy doe 't beſchaven van 't verſtand der rueue Jeugd, wel gelukken, zo ter bevordering van 't algemeen nut, als ook byzonder, ter verheerlijking van den grooten Beſtier en Onderhouder van alles!

B. CRAMER.

ARNHEM

den 4 Feb.

1798.

Duitsch A / B / C.

A B C D E F G H I J K L M N
O P Q R S T U V W X Y Z.

a b c d e f g h i j k l m n
o p q r s t u v w x y z.

Romeinisch A, B, C.

A B C D E F G H I J K L M N O
P Q R S T U V W X Y Z.

a b c d e f g h i j k l m n o
p q r s t u v w x y z.

Curcyfsch A, B, C.

A B C D E F G H I J K L M N O
P Q R S T U V W X Y Z.

A b c d e f g h i j k l m n o p q r s
t u v w x y z.

Nider Schryf- A, B, C.

A B C D E F G H I J K L M
N O P Q R S T U V W X Y Z.

A a b c d d e f g h b i j k l m
n o p q r f o t u v w x y z.

Ond Schryf- A, B, C.

A B C D E F G H I J K L M N O
P Q R S T U V W X Y Z.

A a b c d e f g h i k l m n y n n o p q
r s t u v w x y z.

E E R S T E T R A P.

Woordjes en Letter-greepen van twee Letteren,
uitgaande naar de klank der zes Vocalen
of Zelf-klinkers a, e, i, o, u en y.

1. L E S.

Ba	be	bi	bo	bu	by
Ca	ce	ci	co	cu	cy
Da	de	di	do	du	dy
Fa	fe	fi	fo	fu	fy
Ga	ge	gi	go	gu	gy
Ha	he	hi	ho	hu	hy
Ja	je	ji	jo	ju	jy
Ka	ke	ki	ko	ku	ky
La	le	li	lo	lu	ly
Ma	me	mi	mo	mu	my

2. L E S.

Na	ne	ni	no	nu	ny
Pa	pe	pi	po	pu	py
Ra	re	ri	ro	ru	ry
Sa	se	si	so	su	sy
Ta	te	ti	to	tu	ty
Va	ve	vi	vo	vu	vy
Wa	wē	wi	wo	wu	wy
Za	ze	zi	zo	zu	zy

3. L E S.

Woordjes en Letter-greepen van twee Letteren,
waar in de Klinkers voorgaan

Ah	eh	ih	oh	uh	yh	am	em	im	om	um	ym
ac	ec	ic	oc	uc	yc	an	en	in	on	un	yn
ad	ed	id	od	ud	yd	ap	ep	ip	op	up	yp
af	ef	if	of	uf	yf	ar	er	ir	or	ur	yr
ag	eg	ig	og	ug	yg	as	es	is	os	us	ys
ah	eh	ih	oh	uh	yh	at	et	it	ot	ut	yt
al	el	il	ol	ul	yl	au	eu		ou		

4. L E S.

Woordjes en Letter-greepen van drie Letteren.

Bla	ble	bli	blo	blu	blp	Qua	que	qui	quo	quē	quy
Clā	cle	cli	clo	clu	clp	Sla	se	sli	slo	slu	slp
Dra	dre	dri	dzo	dzu	dzp	Sma	sme	smi	smo	smu	smp
Pla	ple	pli	plo	plu	plp	Sna	sne	sni	sno	snu	snp
Gla	gle	gli	glo	glu	glp	Spa	spe	spi	szo	spu	spy
Kla	kle	kli	klo	klu	kly	Tra	tre	tri	tro	tru	trp
Pla	ple	pli	plo	plu	plp	Dra	dre	dri	dzo	dzu	dzp
Va	ve	vi	vo	vu	vyp	Wa	wē	wi	wo	wu	wy

Gelykluidende uitgangen van meest alle de woorden van eene Letter-groep / die met a en aa gespeeld worden / door welke klank-herhaling eene leerling / veel gemakkelijker / het spellen zal kunnen inleeren / zoodat woorden / komende te gelyk dienen door een klein rijm-registertje.

De uitgang op a zelve / is reeds genoegzaam gezien; dus gaan wy over tot de overige Letters van 't A / B / C. en naar orde van 't zelve.

5. L E S.

Uitgang op ad en at, als van ééne klank.

had	gat	kat	mad-en	pfat	sfat	wat
blad	glad	klad	mat	prat	spat	wat
brat	grat	krat	nat	rad en	stad	zat
dat	had	lat	pad	rat	bat	ruz.

Uitgang op af en aft.

baf	daf	gaf	laf	sfaf	haf	draft
blaf	glaf	kaf	staf	straf	blaf	schaf.

Uitgang op ag, agt en acht.

bag	plag	bragt	kracht	pagt	smacht	wacht
dag	rag	gragt	lacht	plagt	tracht	zacht
lag	blag	hacht	macht	pracht	bagt	enz.
mag	zag	jacht	nacht	schacht	bragt	

6. L E S.

Uitgang op ak en akt.

bak	jak	mak	smak	tak	zak	kakt
bak	hak	pak	snak	bak	zvak	lakt
bak	krak	rak	sprak	vlak	bakt	pakt
bak	lak	stak	stak	wzak	hakt	zakt.

De Geldersche

Uitgang met al enz.

bal	hal	stal	balk	halck	hals	ge } ber }	smald kald stald gald bald.
bzal	hal	tal	galg	spalk	malg		
dal	krak	bal	halp	talk	ge-tals		
gal	mat	wal	zul	balk	balkit		

7. L E S.

Uitgang op am, amd, en ampt.

dam	lam	quam	stam	swam	ge } ge }	kramd framd blamd	ampt klampt stampt
ham	nam	ram	tam	damd			
kam	psam	scham	wam				

Uitgang op an, and, ant, ans, anst, en angst.

ban	man	wan	pand	ge-zant	ge } ber }	danst kranst glanst schanst angst bangst langst rangst bangst.
bran	pan	zan	rاند	ba-lans		
dur-	ran	zwan	schand	dans		
gan	schan	band	tant	glans		
han	flan	bzand	stand	krans		
jan	span	hand	band	lans		
kam	flan	kant	wand en	mans		
kran	tan	land	want	tans		
lan	ban	mand	zant	trans		

8. L E S.

Uitgang op ap en apt.

grap	krap	pap	schap	flap	ge } ge }	slapt srappt be-trapt.	
krap	lap	rap	schzap	trap			
klap	nep	sap	flap	ge-snap			

Uitgang op ar, ard of art, ark, arm, armd, arnt, arst.

bar	smar	zwat	hard en	be-nard	al-larm	barst
bae	spae	ark	hart	h-ward	er-barind	garst
kae	stae	bark	quart	arm	ber-arind	harst
nae	tae	hark	smart	barm	ge-darmt	parst
guer	bae	zark	tart	darm	barnt	en.
stae	war	park	ge-fart	warm	ge-flaunt	

TRAP DER JEUGD.

Uitgang op as-en ast.

bas	das	has	pas	blas	has	plast
bzas	glas	klas	plas	was	last	test
cas	gas	has	ras	bast	mast	bast
das	jas	las	tas	gast	past	wast

Uitgang op auw, auwd en auwt.

dauto	hautu	rauto	kauto
gauto	nauto	dauwde	be-nauwde.

of liever met aa.

daauro	kaauro	raauro	kaauro
gaauro	naauro	daauro	be-naauro.

9. L E S.

Uitgangen van gelykluidende Woorden en Lettergreepen die met aa gespeld en dus lang uitgesproken worden.

Uitgang op aad en aat, als van eene klank.

baad	gaad	schaad	zaad	haat	haat.
bzaad	graad	sinaad	baat	laat	pzaat
daad	kwaad	naad	gaat	maat	ftaat
dzaad	raad	ge-waad	gzaat	plaat	straat

Uitgang op aaf, aafd en aaft.

bzaaf	gzaaf	schaaf	slaaf	dzaafd	schaafd	staaft.*
dzaaf	laaf	raaf	staaf	gzaafd	laafd	staaft

Uitgang op aag, aagd en aagt.

baag	jaag	laag	traag	be	dzaagt	klaagt	waagt
bzaag	kaag	maag	vlaag		daagt	maagd	zaagt
gzaag	klaag	plaa	waag		chaagt	plaa	enz.
haag	kzaag	staag	zaag		jaagd	vraagt	

(*) Deeze en dergelyke worden thans zeer veel met v gespeld, als: vaay, staay, enz.

Uitgang op aak en aakt.

oak	laak	ſpzaak	blaakt	ge { raakt ſchaakt ſlaakt ſmaakt be-ſpzaakt ge-ſtaakt ge-wzaakt o-zzaakt.
baak	maak	ſtaakt	hzaakt	
blaak	naak	taak	haakt	
bzaak	quaak	vaak	braakt	
dzaak	raak	wzaak	ge { laakt maakt naakt quaakt	
haak	ſchaak	wzaak		
kaak	ſmaak	zzaak		
kraak	ſnaak	haakt		

Uitgang op aal, aald of aalt.

aal	dwaal	naal	taal	daald	paalt
baal	haal	paal	vaal	dzaald	pzaalt
daal	haal	pzaal	waal	dwaald	taalt
dzaal	maal	quaal	zaal	haald	haald.

11. L E S.

Uitgang op aam, aem, aamd, enz.

aam	haam	pzaam	baam	ge { ſchaamd raamd ge-baamd.
aem	kaam	raam	be-faamd	
blaam	kraam	ſaam	ge-naamd	
faam	naam	ſchaam	be-raamd	

Uitgang op aan, aên, aênd, enz.

aan	darn	laan	raen	ſtaan	waan
baan	dzaen	maan	ſchaen	taen	zaen
blaen	gaen	paen	ſlaen	traen	zwaan
ge-daan	haan	quaen	ſpaan	baan	ge-baand.

Uitgang op aap en aapt.

aap	jaap	raap	ſlaap	ge { aapt raapt.
qaap	paap	ſchaap	ſlaapt	

12. L E S.

Uitgang op aar, aard en aars.

aar	jaar	schaar	be	aard	ge	klaard	laars
baar	klaar	maar		daard		spaard	naars
blaar	maar	spaar		jaard		klaard	paars
baar	naar	staar		waard		jaard	raars
gaar	paar	baar		zwaard		baars	baars
haar	raar	waar		go-baard		kaars	enz.

Uitgang op aas en aast enz.

aas	daas	haas	ber-baasd	d	glaast	naast
baas	gaas	maas	baas		haast	raast
blaas	haas	raas	dwaas		blaast	dwaast

Uitgang op aauw, enz.

flaauw / gaauw / klaauw / naauw / paauw / raauw.

Uitgang op aaij, en aaijd enz.

baaij	kbaaij	paaij	zaaij	kraaijd	waaijd.
dzaaij	maaij	taaij	zwaaij	maaijd	zaaijd
sraaij	naaij	waaij	dzaaijd	naaijd	zwaaijd.

Zie daar / meest alle uitgangen / die by de Letter a en aa voorkomen. Op dezen voet / zullen we ook voortgaan met de andere Vocaalen; doch nu noch eerst met opzet / schoon kort / de korte en lange uitspraak van a en aa / gelijk ik in mijn eerste druk / breedter voorgesteld heb; doch nu onnodig / om dat zulks nu hier reeds in de geïllustreerde woorden / duidelyk genoeg / anders gezien en geleerd kan worden.

13. L E S.

a kort. aa lang	a	aa	a	aa
al	aal	haal	tal	taal
bal	baat	maan	bal	baal
dal	daal	paal	wal	waal
gat	gaat	staal	zal	zaal
hal	haal	schaal	zwaan	zwaan,

hier zullen we maar te gelijk / de korte en lange uitspraak van e en ee / o en oo / u en uu / laten volgen ; doch insgelijks maar met weinig woorden / tot een voorbeeld / wijl by de gelijkkluidende woorden / even als by de Letter a / zulks klaar genoeg geleerd en uitgebreid zal worden / alles om de Leetlingen maar te gewennen aan de uitspraak / wijl 't zo zeer van 't kleine oordeel der kinderen niet afhangt : en de reden nadet wordt bejooft.

kort	lang	e	ee	e	ee	e	ee
dek	beek	heft	heest	pen	peen	tred	treed
iel	ceel	hier	heer	queld	querld	vel	veel
des	dees	het	heet	rep	reep	wek	week
elst	celest	leg	leeg	schel	scheel	west	wreest
feft	feest	men	meen	met	meert	zweem	zweem
geld	geeld	net	neet	steld	steeld	zwet	zweet

Met o en oo.

bloes	bloos	hók	hoók	rós	roos	hógt	hoógt
chóe	chooe	lós	loos	schók	schook	hózt	hoózt
doe	dooe	moe	mooe	stózt	stoozt	wónd	woónd
gót	goot	nót	noot	stóp	stroot	zóg	zoog
hól	hoal	vogd	voogd	tógt	toogt	zón	zoón

Met u en uu.

buk	buuk	hur	huur	schur	schuur
bur	buur	hurd	huurd	tur	tuur
hurt	huurt	kur	kuur	bur	buur
dur	duur	lur	luur	burd	buurd
gur	guur	mur	muur	zur	zuur

Omtrent de Vooraalen f en y / welke niet verdubbeld kunnen worden / zullen we op zijn plaats / nader spreken / en overgaan tot de E.

14. L E S.

Letter E.

Uitgang op eb, ebt, ed, et, ee, eed en eet.

ged	bed	tred	jee	wee	keet	scheet
heb	het	bet	mee	zee	kleet	smeed
kreb	let	bzet	rhee	beet	knied	sneet
neb	net	wiet	snee	bjeed	kreet	speet
wch	net	zet	thee	deed	leet	spleet
ebt	red	bee	twee	eed en	mee	wheet
hebt	stet	dee	vee	eet	neet	wjeed
kreet	stret	hee	bjee	heet	reet	zweet.

Uitgang op eef, eefd en eeft.

beef	keef	scheef	wreef	beefd	kleeft	streeft
dreef	leef	steef	zeef	dreefd	kreeft	wreefd
geef	neef	teef	zweet	geeft	leeft	zweeft

15. L E S.

Uitgang op eeg en eegt.

deeg	reeg	veeg	zweeg	reegt	zeegt
kreeg	sneeg	wreeg	kreegt	veegt	zweegt
leeg	steeg	zeeg	leegt	wiegt	en.

Uitgang op eek en eekt.

reek	keek	queek	wreek	bleekt	queekt	wiekt
beek	kreek	snieek	wreekt	breekt	snieekt	wreekt
bleek	leek	spreek	zweekt	leekt	spreekt	ge-zweekt
breek	preek	steek	leekt	preekt	steekt	en.

Uitgang op eel, eeld en eelt.

veel	heel	scheel	teel	erlt	queeld	snieeld
beel	heel	speel	veel	beeld	scheeld	speeld
meel	moel	steel	wieft	veeld	steelt	streeeld
geel	queel	stree	zeel	beeld	ge-heel	wieeld

Uitgang op eem en eemt.

leem / neem / teem / weem / zeem / neemt / teemt.

De Geldersche

16. L E S.

Uitgang op een, eend en eent.

been	kleen	peen	fleên	veen	ver	Leend	ge	fient
een	leen	queen	speen	vzeen				
geen	meen	reên	steen	wcen	ge	speend		
heen	neen	scheen	teen	zeen				

Uitgang op eep en eept.

keep	neep	steeep	zeep	neept	ge	streept
leep	reep	streep	zweep	sceept		

Uitgang op eer en eerd.

beer	heer	meer	steer	weer	be	steerd	ge	leerd		
geer	leer	peer	speer	veer					geerd	steerd
heer	meer	scheer	teer	zeer					heerd	scheerd

Uitgang op ees en eest.

dees	lees	pees	wees	geest	meest
hees	rees	sees	feest	leest	weest

Uitgang op eeuw.

leuts / leuts / schzeuts / sneuts / speuts / weuts.

17. L E S.

Uitgang op eg, egt, ek, ekt, el en eld.

heg	beh	neh	vzeh	ge-rekt	quel	wel	peld
leg	bleh	peh	wch	ge-blekt	schel	ge-zel	queld
weg	deh	reh	be-deht	ge-wekt	snel	zwel	zeld
zeg	ozeh	speh	be-gcht	bel	spel	beld	scheld
hegt	geh	be-sch	ge-beht	el	stel	geld	sneld
legt	beh	trch	ge-leht	sel	tel	held	speld
zegt	leh	bleh	ge-peht	bel	vel	meld	weld

Uitgang op elk, elm, elp, els en elsch.

elk	melk	helm	help	peis
kelk	welk	schelm	schelp	helsch.

Uitgang op em en emd.

hem/ hlem/ stem/ stem / hemo en hemo / hemo / hemo / stemd / stemd.

Uitgang op en, end en ent.

den	en	ken	pen	ten	kend	rent
den	hen	men	ten	wen	wend	tent

Uitgang op ep, ept, er, ert, erd, erg, erk, erm, ern.

tep	schep	smert	berg	merk	zerk	zwerd
schep	bet	werd	erk	perk	zwerk	bern
snep	ster	erg	berk	sterk	herm	hern
rept	bert	dwerg	herk	werk	scherm	enz

Uitgang op es, est.

bes	les	zes	gest	mest	pest	best
des	mes	best	lest	nest	rest	west

De tweeklanken ei / ey / eu; gelijk ook ae / oe / en alle overigen / zullen bij ieder opzettelijk bij elkander der plaatsen / en gaan nu over tot de letter **I**.

18. L E S.

Uitgang op id en it.

bid / bit / gfit / pit / smit / spit / vit / wit / zit /

Deze Letter hoort in de uitspraak zijnde / wordt lang gemaakt / door byvoeging van e / gelijk zulks hier te zien is.

Uitgang van alle de Woorden met ie.

die	wieg	picht	riem	schiep	tier	lies
wie	liegt	richt	bien-	sliep	bier	nies
zie	vliegt	smicht	den	bier	wier	spies
bied	ge-bziegt	zickt	lien	dier	zier	vlies
ried	biek	hiel	rien	gier	ge-diert	vries
riet	griek	hiel	mis-schien	hier	gierd	wies
wied	kiriek	viel	tien	lier	ver-pierd	gies
bzief	piek	wiel	blien	mier	tierd	hier
dief	riek	ziel	wien	nier	vierd	lier
gzief	smick	hield	zen	pier	wierd	niet
hief	wick	sielt	diep	schier	bies	riet
lief	zick	ge-zield	liep	spier	dies	bliet
stief	bickt	priem	riep	stier	hies	ziet.

19. L E S.

Uitgang op de Woorden if, ist, icht, ig, igt,
ik, ikt, il, ild, im, in, ind, ip, is, isch.

gif	ligt	schik	pil	bin	ge-zind
hif	nicht	schzik	til	wim	kip
rif	pligt	rik	schil	min	klip
grif	rigt	wzik	spil	pin	lip
gust	schigt	twik	stil	spn	schtp
schzift	fligt	ge-bikt	vil	tin	slip
stigt	stigt	dike	wil	bin	snip
zigt	ge-wigt	likt	schuld	wim	stip
big	zigt	schikt	ge-spild	zin	dis
lig	bik	schzikt	ge-stild	be-mind	gis
sich	blik	zwilkt	wild	ge-tind	lis
zig	dik	bil	wild	spind	pis
dichte	lik	bazl	zild	hind	bisch
neht	mik	gil	hun	hzind	wisch
licht	pik	vil	schun	wind	wis

22. L E S.

Uitgangen op de Woorden met de Letter o.

Van een doffe klank.

bof	bokt	dom	gom	won	bonk
maf	bol	gom	tom	zon	ons
pod	bol	hom	bron	op	bosch
pod	bol	kom	kon	pop	enz.
zog	wol	krom	non	schop	
poet	hom	man	pon	schopt	
boik	bram	om	ten	heng	

MED. KUNST. SCH. EN OPV.

Uitgangen op de woorden met de Letter o.

Van een hante

bob	hoh	hol	noz	dozi	ros
bosch	loh	lol	toz	lozi	bos
noch	poth	mol	bozd	wozi	hlos
bod	roh	rol	hoza	schozs	host
god	schoh	tol	mozt	dozsch	lost
hof	stoh	dop	wozd	nozsch	post
gof	stoh	fop	hozf	tozsch	rost
lof	wzoh	hop	stozf	fort	lot
dog	zoh	kop	wozf	gozt	mo
nog	foht	nop	mozf	hozt	rot
rog	loht	top	bozg	hozt	schot
tog	schohht	strop	gozg	lozt	stot
togt	stohht	dopt	wozg	pozt	snot
bok	wzohht	fopt	zozg	schozt	spot
soh	hol	topt	form	spozt	rot
hoh	hol	noz	stom	los	tot
hoh	jol	schoz	wom	mos	enz.

Uitgangen van de Woorden met oo.

22. L E S.

blood	baag	smoekt
bzood	hoog	stookt
doed	loog	doal
lood	moog	kool
noed	poog	pool
rood	spooq	school
snoed	toeg	zoal
doof	baag	doold
kloof	wraag	zoold
loof	ge-hoogt	boom
roof	moogt	doom
schoof	poogt	hoom
sloof	spogt	loom
swof	be-toogt	oom
stoor	zoogt	room
dooft	bzoek	schroom
klooft	doek	stroom
looft	hoek	toom
rooft	look	bzoom
schooft	smoek	zoom
slooft	spook	doomt
snooft	stook	hoomt
stooft	strook	schroomt

23. L E S.

stroomt	knoopt	soort
boon	kroopt	boos
goon	loopt	doos
hoon	zoopt	hoos
hoon	booz	hoos
loon	chooz	loos
schoon	dooz	poos
thzoon	hooz	toos
toon	kooz	loosd
woon	mooz	poosd
zoon	schooz	boest
haand	flooz	hoest
loond	smooz	hoest
toond	spooz	kroest
woond	stooz	ge-roost
doop	booz	bloot
hoop	zooz	goot
knosp	boozd	groot
koop	hoozd	kloot
kroop	smoozd	koot
loop	spoozd	moot
doept	boozd	poot
hoopt	woozd	stoot.

24. L E S.

Uitgang op Letter u.

met uu

ruk	dugt	kruk	bzul	rund	kurk	buur
schud	jugt	nuk	dul	kunt	schurk	duur
kudd'	lugt	ruk	gul	mint	turk	guur
mud	ge-rugt	stuk	hul	punt	bus	nuur
zug	zugt	dukt	mul	dzup	dzus	puur
ring	buk	dukt	nul	schup	kus	schuur
rug	duk	rukt	sul	durf	mus	buur
ring	dzuk	stukt	zul	turf	lus	zuur.

25. L E S.

Uitgang op Letter y.

by	zpy	zpyt	stpy	lyny	stpyt
fy	kyf	byk	byl	myny	zpyt
gy	lyf	lyk	wyl	pyny	zpyt
hy	ryf	ryk	quylt	ryny	spyt
my	kyf	wyk	wylt	stny	wpyt
ny	byf	zwyk	kynt	wyny	pyt
ny	wyf	zyk	lynt	zwynt	spyt
zy	hyg	dykt	rynt	zynt	wpyt
byd	kyg	rykt	stny	zynt	byt
lyd	nyg	lykt	zwynt	zynt	myt
myd	ryg	wpykt	kynt	zynt	quyt
nyd	styg	byl	lynt	styt	myt
stryd	hyg	wyl	rynt	tryp	spyt
tyd	zyg	quyl	stynt	zpyt	byt
wyd	zwygt	styt	styn	nypt	zyt.

Dus hebben we genoegzaam / alle de uitgangen en de meest gelijkluidende woorden voorgesteld / welke een leerling wel geleerd hebbende / 't hem weinig moeite zal kosten / om de Samenstelling van woorden van meer dan éene Letter-groep / te kunnen lezen. Maar wy hebben omtrent de twee en drie klanken gezegt om die opzettelyk / om 't byzonder / by een te plaatsen / waar toe wy nu overgaan.

26. L E S.

Diphthongen ; Twee , -klanken.

Met æ speld men.

waers / paerd / staert / vaers / waerd.

Doch hier omtrent zal op zyn plaats noch nader moeten gesproken worden.

Met ai

Ait / mat / wantais / haïr.

Met au.

hautu	gautu	lau-rier	paus
baute	kaute	be-naute	raute enz.

Met ei en ey.

Stelke deeze by elkanderen / om dat ze van eenē
klank / maar in de Spelling onderscheiden zyn / en
den gelijk 'er woorden zyn / zo als reeds gezien is /
die alleen met y gespeld worden.

heir	eisch	ez in	meir	meid	reid	scheid	zeid
klein	geil	heid	heil	peil	rein	steil	zeil
dwel	geit	heil	leid	plein	reis	veil	zeis

bey / ey / hey / hey / ley / rey / schey / srey / vley.

of op eij.

beij / eij / heij / heij / leij / reij / schey / srey / vley.

NB. Oer de reede van dit onderscheid / zal by
't rechte gebruik der Letteren / nader gesproken worden.

Met eu.

beuk	beur	beugd	jeugd	leuk	neuk	reuk
beul	leur	heul	jeuk	leuk	peuk	teuk
beurs	geur	heup	heur	leus	reuk	teuk
beugd	geus	beus	heus	meug	reug	zeug

Met ui.

Dit laat ik wederom hoogaan / om dat eu en
ui veeltijds onderschillig / hoer elkanderen gebezigt wor-
den. Daar eu echter nooit de klank van ui aanneemt /
als in eenige eigen Naamwoorden / gelijk Eugentius /
Euprates / Euangelium / enz.

27. L E S.

buis	frust	hluft	luud	prull	schuld	turf
buih	gzuif	hzuid	luik	ruif	fluht	tujn
buil	guig	hzuis	luim	ruig	fluim	tunfche
buis	guif	hzuih	hlypt	ruik	fluip	tuih
buit	huid	hzuim	luis	ruil	fluis	buil
duif	huif	hzuin	lert	ruim	fluit	buist
duig	huh	hzuis	truil	ruin	sprutt	zuid
duik	huil	hzuit	maris	ruisch	spuit	zuig
duim	huis	huif	muif	ruit	stuf	zui
duin	juich	huil	pluis	schuif	struik	zuim
fluis	juin	hulsch	puin	schuim	struis	zuin
flut	huif	huit	pruin	schuin	tuigt	enz.

28. L E S.

ou wordt mede wel eens berheerd / als de uitgefpro-
ken / leer dan hier naauwkeurigh / het onderscheid
in deeze woorden.

met de.

doef	doemd	hoep	woed	roeft	stoel	vroeg
doeg	doen	hoer	moel	roet	stoep	vroek
doek	doeuf	hoest	moen	schoen	stoet	wbey
doel	doeug	hoek	moer	schdep	toef	woel
doen	does	hoel	moes	schoor	toen	woenf
doet	foei	hoen	moet	foeg	toet	woer
doet	gloed	hoet	noeg	foep	voed	wroegd
bloed	goed	hzoeu	noein	foef	voeg	zech
bloey	gzoef	hzoes	noen	foek	voel	zoel
bloem	gzoen	loed	poel	foep	voen	zoen
broed	groet	loef	poep	foer	voet	zoet
broek	hoed	loeg	roef	foed	voet	zwoeg
doed	hoef	loeh	roek	foek	vloer	zwoel
doek	hoest	loen	roem	foen	bloek	zwact
doel	hoen	loer	roep	foel	vroed	enz.

29. DEEL.

Met ou.

oud	goud	hout	oudst	toets	trouwd
houwd	houd	loft	rouwd	trouw	zou
houwd	koud	mout	shout	houw	zout
fout	kous	mout	stout	houw	enz.

Drie-klanken, Triphongen.

met aaij of aal

haaij	haai
dzaaij	dzaai
fzaaij	fzaai
kraaij	kraai
naaij	naai
taaij	taai
zaaij	zaai
zwaaij	zwaai

met aauw

taauw
flaauw
gzaauw
hlaauw
laauw
maauw
naauw
paauw

met oeuw

geeuw
leeuw
meeuw
sneuw
speeuw
scheuw
scheuw
enz.

met oei] of oei

boei]d	boeid
foei]	focid
gzoei]d	gzoeid
moei]	mocid
roei]d	roeid
spoeci]d	spocid
stoei]d	stocid
	enz.

met ooij] of oöi

dooi]d	dooid
gooi]d	gooid
hooi]d	hooid
hooi]	hooi
ingoij]	mooi
nooi]t	nooit
ooij]	ooit
stroi]d	stroid*

met ieuw.

hieuw
kieuw
nieuw
enz.

Eigenlyk syn oei en iei] drieklanken / wyl daar in / drie byzondere klinkletter* voorkomen.

Zie daar npt ee]e / doch de moegelykfte; maar te gelyk ook de voornaamfte Crap / welken ik in 29 School-lyffen hebbe verdeeld.

* Over dit onderscheid word naderhand klaarder gesproken.

Ik zegge de eerste / om dat dezelve / na de kennis der Letteren van 't a / b / c / het geheele fundament van onze nederduitsche spraak / genoegzaam uitmaakt.

De moeiljkste / om dat 'er niets moeiljker is dan in de Kinderen het a / b / c / en de grond van de spelkunst wel te leggen.

De voornaamste / om dat deeze Trap / meest alle de uitgangen van onze spraak / insluit / en de regte spelling van ieder woord / daar men nu ligt 't meerbouwig van kan maken / aantoyt.

Dus doordele en houde ik deeze eerste Trap booz een a / b / c / boek der Spelkunst / en denke op die wyze ook eerlang een a / b / boekje booz de kleinste kinderen / afzonderlyk uit te geven / wyl alle de tegenwoordig in gebruik zynde a / b / boeken niet geschikt / en ingerigt zyn / om eerstbeginnende te onderwyzen / dan met veel moeite aan te wenden en langen tyd te verstoppen.

T W E E D E T R A P.

Woorden van twee Letter-greepen volgens
't a, b, c.

Ward rijk
acht-baar
ad der

af-b:ruk
ar-ren
a-juin

a-ker
ak-ker
am bacht

an-gel
ap-vel
an-ker

Men moet, vooral by tyds acht geven, in de eerste tweede of meerder Letter-greepen, in 't oog te leeren houden, welke lang of kort afgebroken en dus ook zoo uitgesproken moeten worden, dan wy zullen hier over, noch eenige duidelyke onderscheidingen, op zyn plaats, opgeeven.

ar-beid
a-rend
arm-band
aſch-ſchup
aſ-punt
a-bond
a-zuur
a-zyn

B

Baat-zugt
ba-ben
bak-huiſ
bal-laſt
bar-nen
bed-den
beeg-ten
beeld-je
be-ſaamb
be-gaasb
be-haagt
be-jaard
be-krangſt
be-leeft
be-paala
be-quaan
be-raad
be-ſchaafb
be-twiſt
beu-gel
be-waach
bz-zogd
bid-ben
biſt-ken
bil-len
bin-nen
bit-ter

blan-ken
blee-ken
blik-ſem
of
blik-ſem
bloei-ſen
bloe-men
bloſt-ken
blg-ſpel
bo-dein
boe-del
bol-werk
bon-dig
boud-ſchap
bot-heid
brand-merk
bzei-del
bzieſ-je
bul-gen.

C

Cie-raad
ci-pier
ci-keſ
ci-ther
ci-tegen
co-meet
com-plot
coſ-fer
cym-baal
cy-peg.

D

Daar-om
da-gen
da-len
darm-men
dap-per

dar-tel
deel-baar
dein-zen
dek-ken
der-tig
deug-den
dich-ter
dieſ-je
dik-wilſ
dig-tel
doe-ken
doch-ter
dol-heid
don-der
dooz-booze
dooſ-je
do-ben
doz-heid
dozſch-bloer
draai-ſen
dzank-je
dzag-heid
dzic-hock
dzink-bak
dzoeſ-heid
dzom-ken
dzooz-te
dzou-pel
dzog-aard
dzot-ben
dzou-ben
dub-heid
duit-ſcher
du-kaat
dur-ben
duut-zaam

dwaaſ-heid
dwael-wand
dwoin-gen
dph-graaf.

E

Echt-breuk
e-del
eel-tig
een-dragt
eer-aniyt-of
eer-audit
eer-zaal
een-wig
eſ-ſen
ei-gen
el-derſ
em-meg
en-gel
eſ-deel
ern-ſtig
et-ter
e-ben
eu-del
ex-ter
e-zel

F

Faam-looſ
fa-bel
faſt-keſ
fa-zant
ſeſt-dag
fel-heid
ſier-heid
ſlaanw-heid
ſlam-bouts
ſieſ-je

flu-weel
foe-ly
font-tein
franj-heid
fran-con
fransch man
fre-gat
freisch-heid
fruit-boom
fur-nuis.

F
Baaf-heid
gaap-ster
gaar-der
gaauto-dief
gal-sel
ga-leij
gahg-pati
ga-nen
ga-ten
gat-naaf
gast-lyer
ga-ben
ge-acht
ge-baard
ge-bed
ge-beht
ge-belgt
ge-beurd
ge-bied
ge-bluscht
ge-bod
ge-bootst
ge-bozst
ge-bouw
ge-bzogt

ge-bzand
ge-bzui fi
ge-bzui
ge-baan
ge-beelt
yt-deht
ge-beempt
ge-dicht
ge-ding
ge-docht
ge-doemt
ge-doerscht
ge-buld
ge-dwoe
ge-eerd
ge-erft
geen-zins
gees-sel
ge-god
ge-groet
ge-huwd
ge-jank
geil-heid
ge-hand
ge-keem
geh-heid
ge-krasht
ge-kruscht
ge-laakt
ge-lag
of bzink-
ge-lag
geld-bank
ge-maakt
ge-naamd
ge-paard

ge-quet
ge-raakt
ge-scherpt
ge-toets
ge-bleescht
ge-worcht
ge-zalid
ge-zwind
gid-ke
gie-cig
gil-de
glad-heid
gloei-sen
gods-dienst
goed-heid
golf-je
goz-bel
goud-geet
graad-ooog
graf-maal
gram-schop
gras-maand
gzens-plaats
grie-ben
grim-lach
groet-jeu
grof-heid
gron-ben
groot-heid
gruis-je
gun-stig
H
Haak-je
haam-je
haa-zen
haie band

haak-heit
half-rond
halm-krans
hals-recht
ha-mie
hand-boek
hand-bleek
han-gen
har-de
hart-je
has-pet
ha-ten
heb-ben
he-bzen
heer-lyk
hes-sen
hecht-heid
heil-wenscht
heit-tocht
hel-baad
helm-stok
he-mel-lyk
hen-nis
her-berg
her-hadutod
heu-pe
hier-om
hin-ken
hoef-smit
hoek-steen
hol-le
honds-mest
hoold-deel
hoog-moed
hop-man
hout-krans

hout-snip
hui-den
huis-bzaak
hui-len
hulp-zaam
hut-ten
huur-huis
huetw-baar.

I

Ie-mand
te-twee
im-borst-of
in-boest
in-boel
in-bzeuk
in-bzuik
in-gang
in-ham
in-houd
in-koop
in-landsch
in-slaan
in-bloed
in-zigt.

I

Jaag-ster
jaar-boek
ja-gen
jagt-hond
ja-lours-of
ja-loers
jam-mer
jan-ken
je-gens
tig-tig
jok-ken

jae-den
juf-brouw
ju-weel.

K

Kaak-je
kaal-hop
kaar-sen
kaats-baan
kaautw-jes.

ka-bel
kag-chel
kah-ken
kal-koen
kan-ne
ka-non
kap-mes
kar-ten
kas-boek
ka-ter
keel-band
keep-je
keij-steen
kel-der
kem-men
ken-baar
kerf-stok
kerk-dief
kers-mis
ke-tel
keur-lijk
kleij-grond
klem-men
kley-pen
klet-sen
klich-jes
klem-men

klim-op
klip-je
kloek-heid

klók-ken
klom-pen
kloof-je
klóp-pen
klos-sen
klui-ben
knaap-je
knap-zak
kneu-zen
knse-len
knip-pen
knód-se
knó2-ren
knup-pel
knó-dig
koelt-jes
koets-je
kól-der
kólf-bal
ko-men
kom-me
kond-schap
koo-ken
kool-stronk
koot-je
koop-bzief
kooz-de
koot-spel
kóp-je
ko-raal
kózt-heid
kós-ten
koud-jes

kraai-sen
kraak-steen

kraa-men
kraam-kind
krach-tig
kram-me
kren-ken
kreu-pel
krim-pen
kroeg-je
krom-men
kron-kel
kroo-nen
krop-pen
krou-wen
kru-den
kruik-je
kruif-dóf
krijgs-raad
krijts-schek
kud-de
kui-per
kuisch-heid
kun-dig
kus-sen

L

Laa-den
laag-heid
laa-ben
lag-chen
la-ken
lam-heid
lan-ter
lan-bag
lan-taarn
lap-pen

laft-berst	lol-ler	mat-heid	mu-gh
la-tyndich	lom-gaard	ma-fig	mg-nen
lat-ten	lon-ken	meer-der	D
laute-rier	loof-toech	meer-ter	Naal-jea
la-zuur	loom-heid	meer-konst	naal-de
le-den	loo-men	mei-ent	naar-fig
leen-heer	loos-heid	me-laatsch	nauto-iphis
leep-heid	los-bol	mel-ken	na-bu
lee-ren	la-ten	men-gen	na-buur
lees-baar	lou-ter	mensch-dom	nacht-maal
leeyto-rijs	lub-ben	meer-ken	na-dorst
le-gaat	lug-ten	mest-hoop	na-feest
leg-gen	lust-hof	me-taal	na-gaan
lei-den	lui-den	me-ter	na-hoof
leh-ken	lut-tel	mid-dag	na-jaar
lei-le	lij-den	mir-rhe	na-ken
leu-met	lijf-wacht	min-nen	na-maals
len-den	lok-asch	min-naar	nar-dus
le-pel	lij-men	mis-baar	na-schijst
les-schen	lijn-waad.	mo-de	nat-hals
let-ter	D	moe-der	na-ruur
lee-den	Maag-den	moes-kruid	na-bel
leu-gen	maai-jeu	mo-gen	na-toen
lee-zen	maak-fel	mal-ten	na-zaad
lid-je	maal-rand	mo-garch	ned-be
lie-den	maan-dag	mond-konst	neef-je
lief-de	maat-klank	mooit-jes	neer-fig
lig-chaam	mach-ten	moet-kuil	nef-sens
lik-ken	ma-ker	moet-gen	nei-gen
li-moen	mak-ker	mos-sel	nek-ke
lin-nen	ma-len	moet-tig	ner-gens
lip-pen	mal-ken	moed-de	nest-je
lob-ben	mal-heid	muis-je	net-heid
loc-ren	man-baar	muis-baal	ne-bel
lof-spraak	mark-graaf	muis-ter	neus-dorf
lok-as	maest-boom	murto-heid	nie-mand

no-bij
noen-rust
noch-tang
noob-brust
noob-bwang
nooz-ben
noob-pool
noo-ten
nozsch-heid
nug-ter
nut-ten
ng-gen

Ⓢ

Ⓢ-blie
oc-trooi
se-ster
of-fer
oth-ter
oh-sel
s-lie
om-gang
pogt-maand
noz-baar
noz-biegt
no-stersch
op-bouw
op-dragt
o-pen
op-gaan
op-homst
op-loop
op-toer
op-schijft
op-tocht
op-zigt
oud-heid

ou-lands
or-hoofd

Ⓢ

Paai-jen
paar-ben
pach-ter
pa-gie
pah-huis
pa-leis
palm-boom
paltz-graaf
pa-pier
pand-rok
pap-pen
par-don
pas-toot
pa-tris
paus-dom
pee-ren
pees-je
pein-zen
pe-hel
pel-gint
pen-feel
pen-ning
pe-per
pers-sen
pest-huis
peul-brucht
viel-je
pik-broek
pin-ne
pis-glas
plant-je
planh-je
plag-sen

plat-gat
plee-gen
plei-ster
plig-ten
ploz-gen
plof-sen
plomp-heit
ploof-rok
plug-ge
pluk-ken
poe-der
poel-sing
poe-pen
pof-sen
po-gen
pog-chen
poh-jes
pol-der
pol-zen
pom-pen
pooi-jen
pooz-taal
poo-te
pop-pe
pog-ten
poh-boek
pzaamt-je
pzaat-je
pzag-tig
pzan-gen
prelaat
pzie-ster
pzih-hel
pri-vaat
pro-ces
pzoef-stuk

pzo-lyt
pzon-ken
pzoop-pen
pzo-boest
pzi-men
pzi-ken
psalm-boek
put-je
puin-hoop
puist-je
punt-dicht
pur-per
put-ten
pp-laar
ppn-bank
ppp-je.

Ⓢ

Quad-de
quaa-ben
quaa-ten
quah-hel
quans-tang
quar-tel
quas-ten
quee-ken
quel-ken
quet-sen
que-zel
quinh-flag
quis-pel
quis-ten
qup-ken
qup-nen
qui-ten

Ⓢ

Raab-huis

raag-ból	rim-pel	sau-rig	schou-der
rauto-heid	ring-band	schaaf-mes	schouto-spel
raa-be	rig-pen	schaaft-bozd	schzaal-heid
raa-zen.	ra-dpn	schaaft-je	schzar-der
ra-bac	roer-der	schzaam-rood	schzap-pen
ra-baut	roei-jen	schjaap-je	schzeu-went
ra-ben	roe-men	schhaar-jeid	schzet-jen
rad-jeid	rog-thel	schhaat-sen	schzif-tuue
ra-hen	rol-steen	schalk-jeid	schzpf-boekt
rang-ult	ra-mer	schan-de	schzif-hen
ra-pen	ron-das	schar-ren	schzob-ben
ra-pier	rood-jeid	schat-ten	schzoei-jen
ra-port	roaf-geld	schab-en	schzoo-men
rag-jeid	roo-hen	schee-len	schui-len
ra-tel	roo-ster	schep-pen	schui-mert
rad-der	roo-ben	schep-je-tugt	schuings-jeid
re-aal	roo-zen	scheer-draad	schut-ten
re-ben	rog-baar	scheid-brief	schuld-boekt
ree-dok	rot-gang	schel-ling	schut-hok
recht-bank	rots-je	schelm-stuk	schuur-lab
rei-ger	rot-ting	schenden	schyn-baar
rein-jeid	routw-keed	schep-pee	se-dert
reis-geld	rugt-baar	scherm-en	ser-pent
rei-zen	rui-men	schert-sen	sik-hel
re-hel	ruisch-pyp	scheur-buik	sim-pel
re-hien	ruk-hen	schie-ten	slaaf-je
rel-muis	run-spel	schif-ten	slap-bank
ren-te	rust-bed	schild-inaap	slak-hen
rep-pen	rutw-jeid	schimp-haan	slap-haan
re-quest	rog-inoer.	schip-pee	slat-ter
res-sort	S	schoe-nen	slae-dig
ri-bier	Sab-bath	schof-sel	slaeu-went
rid-der	saf-sraan	schol-le	slael-jeid
rie-hen	sai-soen	school-geld	slae-pen
riet-dogt	sar-ten	schaon-zoon	slael-jen
rig-ta	sa-tpn	schoz-sen	slae-pee

fnood-heid	flaa-pen	fpzaak-hoogt	stak-ken
fnog-lien	flap-heid	fp. ed-den	stom-pen
fnui-ten	fla-bin	fpzen-gen	ston-den
fnug-den	fler-pen	fpzenh-buur	stoof-pan
fn-her	flerh-ten	fprenh-je	stoot-hant
fnel-baat	flerp-maal	spzi-gen	stóp-pen
fnom-ne	fler-tel	spu-wen	storm-bok
fnog-je	flit-ken	fnug-ker	stóz-men
fnaar-zaam	flim-mer	spijs-kes	stout-heid
fnal-ken	flin-ger	staart-riem	stroo-men
fnan-riem	flip-pen	staat-sie	stroo-pen
fnan-ne	fnob-be	stad-huis	stuh-je
fnar-ten	fnok-ken	stal-lmecht	stulf-meel
fnek-sel	fnoo-ten	stam-pen	stul-pen
fnel-bank	fnóz-pen	stand-plaats	stuurs-heid
fnee-nen	fnin-ken	sta-pel	stu-wen
fnek-ken	fnuis-ten	stap-pen	stijf-sel
fnel-ten	fnu-pen	star-ten	fui-ker
fnel-ongk	fnmaad-heid	sta-ben	ful-pher
fner-wer	fnmaal-boght	steek-spel	fnug-sen.
fnie-den	fnma-den	steen-klip	Ⓒ
fnies-sen	fnmach-ten	steil-te	Taal-heid
fnig-tig	fnma-ken	stel-ten	taal-hoogt
fnin-huis	fnmar-ten	stel-te	taart-je
fnion	fnmee-den	stem-mig	tab-baard
fnit-sen	fnmeek-schriif	sterf-dag	tach-tig
fnit-ten	fnmeer-buik	sterk-te	ta-sel
fnlin-ter	fnmel-ten	stui-ten	tak-je
fnoe-den	fnmoo-ken	stui-nen	stal-men
fnon-be	fnmoog-pan	stuf-zen	stam-heid
fnook-sel	fnmul-ten	stier-hoofd	stan-den
fnacht-bank	fnmij-ten	stik-sel	stap-pen
fnacht-boom	fnnaar-spel	stil-heid	stap-bot
fnal-ken	fnnaau-wen	stin-ken	stap-sen
fnak-ken	fnpót-ten	stipt-heid	teef-je
fnan-gen	fnou-wen	stol-gang	teel-land

teer-ling
 tes-fens
 tel-gen
 tem-peeft
 ten-ger
 tergen
 tig-ghel
 tien-man
 til-baar
 tob-be
 toe-gang
 tog-tig
 tol-len
 tom-be
 tong-bozm
 toog-je
 too-nen
 toon-bank
 toozts-je
 to-paas
 top-je
 tozs-sen
 tou-wen
 traag-lijh
 trap-gang
 tee-ben
 tref-sen
 treg-ter
 treh-beest
 treur-dicht
 troef-sel
 trom-mel
 troos-ten
 troos-beest
 trou-wen
 tucht-huis

tuig-huis
 tuni-deur
 tuisch-spel
 tul-hand
 tus-schen
 twaals-be
 twee-bak
 twij-fel
 twin-tig
 tweistig
 tij-ding.

Daan-del
 baar-baar
 baat-je
 ba-der
 ba-gen
 bak-ken
 bal-bzug
 balsch-heid
 ban-gen
 bar-ken
 bal-ten
 be-der
 be-bies
 beel-maal
 beer-man
 beg-ter
 bei-tig
 beid-god
 bel-len
 ben-del
 ber-acht
 ber-band
 ber-belgt
 ber-eischt

ber-frischt
 ber-gramb
 ber-heugd
 ber-jaago
 ber-liaard
 ber-langt
 ber-minht
 ber-nieutod
 ber-plaast
 ber-quikt
 ber-roest
 ber-scheit
 ber-traagt
 ber-balscht
 ber-wozant
 ber-zaend
 bes-te
 bet-heid
 beu-ten
 be-gel
 bier-bag
 bil-len
 bin-den
 visch-bag
 bit-ten
 blaas-gen
 blag-gen
 blak-he
 blam-men
 blas-baard
 bleesch-sop
 blee-gel
 bli-jen
 blier-ken
 blie-gen
 blies-je

bli-tig
 blok-je
 bloi-hout
 blug-heid
 bod-den
 boe-den
 boer-man
 boet-pad
 bog-tig
 bol-doen
 bol-eind
 bol-gens
 bol-heid
 bol-jaard
 bolh-gh
 bol-maakt
 bol-op
 bol-tooid
 bonk-je
 boog-by
 booz-beelb
 booz-dagt
 booz-gaan
 booz-hair
 booz-jaar
 booz-maal
 booz-naam
 booz-plint
 booz-raad
 booz-schans
 booz-wind
 boozd-gang
 booz-tocht
 booz-bal
 booz-werp
 booz-zaal

bōz-bergs
 buch-je
 bōz-steen
 bou-wen
 bzaa-gen
 bzaqi-schip
 bzeo-zaam
 bzeu-ge
 bziend-schap
 bzoed-broude
 bzo-lyk
 bzout-lyk
 bucht-baar
 buil-heid
 bul-len
 buur-baak
 by-and
 byg-boom
 by-fel
 by-ber.

Mi-ten
 uit-boen
 uit-gang
 uit-komst
 uit-landsch
 uit-scht
 uit-togt
 uit-baard
 uit-waard
 uit-zet
 uit-glas
 uit-werk

Waag-hals
 waai-ten

waai-ten
 waar-dig
 waas-fer
 wa-gen
 wach-ter
 wa-ken
 waak-ker
 wal-len
 wam-buis
 wan-del
 war-men
 wasch-haars
 wat-ten
 web-be
 web-de
 weeg-schaal
 wee-reldsch
 of lieber
 wae-eldsch
 wees-huis
 werk-baas
 wer-pen
 wes-pe
 wet-tig
 wie-ben
 wte-roof
 wig-tig
 wild-bzaab
 wind-eij
 win-ter
 wip-pen
 wisch-boek
 wit-heid
 woe-de
 woest-heid
 walfs-melk

wol-len
 won-der
 wōz-gen
 wzaa-ke
 wzat-je
 wreed-aart
 wzin-gen
 wōk-ken
 wzon-gel
 wyb-baar
 wy-bergs
 wyk-plaats
 wylt-je
 wyn-berg
 wps-heid

Z
 Zaad-bal
 zaad-je
 zaag-molen
 zaai-ten
 za-del
 zaft-heid
 za-gen
 zaik-je
 zalf-buis
 zand-baak
 zang-maat
 zat-heid
 ze-ben
 zee-bloem
 zee-pen
 ze-gen
 zegg-woord
 zeil-baar
 ze-ker
 zel-ben

zend-brief
 ze-nuto
 zeg-tien
 zichi-baar
 zie-ben
 ziel-loos
 ziert-je
 zij-ten
 zin-gen
 zin-ken
 zin-spreek
 zit-plaats
 zoe-ken
 zol-ber
 zo-mer
 zon-dag
 zoo-de
 zoont-je
 zout-heid
 zug-ten
 zui-len
 zui-per
 zund-bloed
 zug-ter
 zwaai-ten
 zwaar-lyk
 zwak-heid
 zwal-luta
 zwan-ger
 zwart-heid
 zweem-fel
 zweep-tol
 zwee-ten
 zwel-gen
 zweem-merl
 zwem-kerl

zwet-ren-	zwoig-ten	zwoig-hen	Ginde ver woorden van twee Letter- greepen.
zwoet-ben	zwoist-hen	zwoig-men	
zwoet-fen	zwoist-ferf	zwoig-de	
zwoe-ben	zwooe-gen	zwoig-weg	
zwoe-ren	zwoog-gen	zwoig-ong.	

Woorden van drie Letter-greepen

naar 't a, b, c.

A

Aan-baf-fen	aem-boz-ftig	an-der-maal
aan-een-boen	af-beel-ding	ap-tel-boom
aan-folk-hen	af-bee-len	a-ra-bifch
aan-gaan-de	af-ei-fchen	ar-beid-zaam
aan-han-gen	af-gie-ten	arm-tie-raad
aan-jaa-gen	af-hafl-hen	a-bond-maal
aan-han-ten	af-ja-gen	a-zyn-bat
aan-lag-chen	af-hap-pen	a-zuue-af
aan-met-hen	af-lan-gen	B
aan-naal-fen	af-maat-fen	Baat-zoe-ker
aan-plafl-hen	af-nee-men	baard-fcheer-der
aan-quee-hen	af-paa-len	bad-be-laar
aan-ran-den	af-ra-den	bad-hou-ber
aan-fchou-wen	af-fcham-pen	ba-ke-ren
aan-tag-ten	af-tre-den	bal-lag-ten
aan-baar-den	af-bal-len	hang-maa-hen
aan-wy-zen	af-wafl-fchen	bar-m-her-tig
aan-zit-ten	af-zen-den	bar-ne-tel
aard-ay-pel	ag-ten-deel	ba-ta-vier
aard-bo-dem	ag-ter-gaan	ba-zui-nen
aardf-en-gel	ag-ter-fte	be-ar-beid
aardf-her-tag	agt-hon-dert	be-bol-werkt
ad-ber-baan	a-hoyn-boom	be-daard-heid
acht-baar-heid	ak-ker-vouw	bed-fa-mee
ad-berf-tong	a-la-baft	beeld-hou-wer
a-de-men	al-be-dil	been-tie-raad
	al-ge-meen	be-er-ben

be-ach-tig
 be-gaaf-d-heid
 be-geh-ken
 be-hulp-zaam
 be-kne-beld
 be-lag-chen
 be-lem-merd
 bel-ha-mel
 be-man-nen
 be-naal-ken
 be-oo-gen
 be-pein-zen
 be-guaam-heid
 be-rei-ken
 be-roe-men
 ber-stin-ge
 be-scha-ven
 be-schul-digd
 be-sef-fen
 be-slaa-pen
 be-smet-ten
 be-sny-den
 be-spie-den
 be-ste-den
 be-troef-ten
 be-vaar-baar
 beu-he-laar-
 beurg-sny-der
 be-waar-plaats
 be-zaal-ken
 bid-den-be
 biegt-va-der
 bier-hel-ber
 bil-tyk-heid
 bit-ter-tyd
 blaas-py-pen

blaauw-oo-gig
 bla-ken-be
 blee-ker-g-hond
 blind-hoek-ken
 bloed-a-der
 bloei-sen-be
 bloem-pot-ten
 bo-demt-je
 boek-bzuik-ker
 boe-leet-der
 bok-haj-rig
 bol-le-perg
 bond-ge-noot
 bood-schap-pen
 boog-schut-ter
 boom-snoei-jer
 boog-aar-dig
 boots-ge-zel
 boz-deel-bzuik
 boz-duur-sel
 boz-re-ten
 bozst-har-nas
 bosch-go-den
 bo-ter-melk
 bot-te-lier
 bo-ben-tygt
 boubt-mees-ter
 bzaad-ha-ring
 bzaam-stui-ken
 bzaad-em-mer
 bzaag-pen-ning
 bzeed-boz-stig
 bzeed-boe-rig
 bze-kin-ge
 bzen-gen-be
 bzuik spaan

bzoet-ber-moozd
 bzon-seef-ten
 bzoob-bak-ken
 bzou-we-reff
 buig-zaam-heid
 buk-ken-be
 bus-schie-ter
 buur-mees-ter
 by-scheg-ben.

Ⓒ

Ce-delt-je
 ce-der-boom
 chris-te-lyk
 chris-ten-dom
 chris-te-nen
 chro-ny-ken
 cie-raad-ken
 cter-lyk-heid
 ci-tzoen-boom
 ci-tzoen-taart
 cyf-se-raar
 cyf-fer-konst
 cy-pze-baarn.

Ⓓ

Daad-baar-dig
 daar-om-trent
 dal-bel-boom
 dae-boe-ken
 daan-woz-schaf
 bank-baar-heid
 dap-per-heid
 dar-tel-heid
 das-se-bel
 deel-ach-tig
 def-tig-tyd
 dein-zin-ge

deſt-man-tel
 del-blin-ge
 den-hen-de
 der-hak-ben
 deug-de-lyk
 deur-waar-der
 di-a-mant
 diets-ma-hen
 doch-tert-je
 dom-me-kraecht
 don-der-flag
 dood-gza-ber
 doof-ach-tig
 dooz-blin-hen
 doozn-ach-tig
 dooz-schyn-nen
 dooz-trapt-heit
 dzaag-ze-ter
 dzaat-jin-ge
 dzaa-hen-kop
 dzang-re-den
 dzang-of-fer
 dzei-ge-ment
 dzeli-bar-hen
 dzie-did-bel
 dzif-thy-heid
 dzink-de-lier
 dzon-hen-schap
 dzoo-g-schee-ren
 dzoom-a:h-tig
 dzop-pe-ten
 dzu-ben-perſ
 dzuk-he-ry
 dui-de-lyk
 dun-hat-tig
 dug-daa-nig

duur-zaam-heid
 dwaalen-de
 dwars-bal-hen
 dwyn-ge-land.

E

Eſ-ben-hout
 echt-bze-ker
 e-del-heid
 eed-zwee-ter
 een-drach-tig
 een-oo-gig
 een-pa-rig
 eens-ge-zind
 een-zaam-heid
 eer-aup-ten of
 eer-amb-ten
 eer-gie-tig
 ee-teng-bak
 eet-zaalt-je
 eeu-wig-heid
 eſ-sen-heid
 eg-gin-ge
 e-gyp-ten
 ei-ge-naar
 ei-hen-boom
 ei-land-derſ
 ei-schin-ge
 e-le-sant
 el-le-boog
 el-pen-been
 en-gel-sche
 en-ter-byl
 er-bar-men
 erf-fe-lyk
 er-ger-nis
 er-hen-nen

ernſ-haf-tig
 erts-gze-be
 er-ba-ren
 eu-bel-daad
 er-ter-dog
 e-zelt-je.

F

Faam-schen-der
 fa-belt-je
 fak-helt-je
 feest-da-gen
 fiet-te-stuk
 flaub-twe-lyk
 fles-ma-ker
 flik-floot-fer
 fluin-ach-tig
 fluit-speel-der
 fol-ter-bank
 fon-tein-bank
 for-mu-lier
 for-tres-sen
 from-me-len
 irui-ta-gie
 ſur-nuiſ-je
 ſut-fe-len
 ſg-me-len.

G

Gaar-bza-den
 ga-de-flaan
 gaf-selt-je
 gal-ay-pel
 gal-lei-boogb
 gal-joen-ſchip
 gan-get-je
 gar-ftig-heit
 gaſt-huiſ-je

ge-a-band
 ge-af-kerd
 ge-al-femd
 ge-an-geld
 ge-baar-den
 ge-bor-duurt
 ge-dwoer-heid
 ge-ein-dige
 ge-el-ach-tig
 ge-gees-feld
 ge-gra-beerd
 ge-han-beld
 ge-jam-mer
 gei-ten-bloed
 gek-ker-og
 ge-lar-beerd
 geld-doe-te
 ge-leer-aard
 ge-maakt-heid
 ge-muil-band
 ge-nees-konst
 ge-of-ferd
 ge-py-nigd
 ge-scheurd-heid
 ge-sle-pen
 ge-sneu-beld
 ge-tem-pert
 ge-baar-lyk
 ge-waar-beerd
 ge-zand-schap
 ge-zind-heid
 gie-ric-heid
 glad-ma-ker
 glas-ma-ker
 glas-bla-zer
 glü-be-ren

glin-ste-ren
 go-che-laar
 god-de-lyk
 goed-aar-dig
 goz-deli-je
 goud-gul-den
 graf-naalbe
 gras-dui-nen
 gra-bin-ne
 gzen-del-boom
 grif-fi-oen
 grim-lag-chen
 groe-jen-de
 gron-de-ling
 zoat-voe-stig
 grou-we-len
 gru-we-len
 gul-che-len
 gul-zig-heid
 gun-stig-lyk
 gy-ze-laar.

H

Haag-ap-pel
 haa-stig-heid
 hag-che-lyk
 hait-naal-be
 hak-ke-laar
 hals-tie-raad
 ham-met-je
 hand-ha-ben
 hard-nek-hig
 ha-ring-buis
 har-nas-dans
 heb-ach-tig
 heer-schin-ge
 hef-tig-heid

heil-den-dom
 heil-wen-schen
 heil-me-lyk
 he-ke-l-diche
 heil-waar-dier
 he-me-ling
 hen-ge-laar
 heng-ke-bon
 her-berg-zaam
 heu-belt-je
 heu-ge-mis
 hin-de-ren
 hit-tig-lyk
 hob-be-len
 hoe-da-nig
 hoeks-ge-woos
 hof-die-naar
 hof-ke-ling
 hof-lic-heid
 hom-me-len
 honds-da-gent
 ho-nig-daauw
 hoofd-scheel-pan
 hoop-bo-ter
 hoozn-bla-ser
 hót-wim-den
 ho-be-nier
 hou-din-ge
 hui-che-laar
 huis-ge-zin
 hui-be-ren
 hulp-mid-del
 hun-ke-ren
 hup-pe-len
 huur-ka-met
 hu-we-lyk.

A
 An-deel-den
 in-booz-ling
 in-braai-fen
 in-cu-ten
 in-et-fen
 in-flan-fen
 in-gaan-de
 in-ge-bzand
 in-ge-eut
 in-ge-haald
 in-ge-ja
 in-ge-hoogt
 in-ge-lokt
 in-ge-mengt
 in-ge-naagd
 in-ge-obgso
 in-ge-plant
 in-ge-rolb
 in-ge-slept
 in-ge-roomb
 in-geet-ben
 in-ge-wesb
 in-ge-zaagd
 in-gie-ten
 in-gh-den
 in-gza-ben
 in-ge-ei-fen
 in-ha-ler
 in-ja-gen
 in-kam-men
 in-laa-digch
 in-men-gen
 in-ner-lyk
 in-oog-fen
 in-pak-fen

in-rol-fen
 in-schen-fen
 in-slaa-pen
 in-span-nen
 in-tref-fen
 in-bal-fen
 in-waer-ten
 in-zul-fen.

J
 Jaar-ge-ty
 jaar-tan-den
 jam-me-ren
 jan-kin-ge
 jeug-dig-lyk
 joo-den-lanb
 joh-bza-ger
 jon-ge-ling
 juh-kin-ge
 ju-we-let.

K
 Kaaal-hoof-dig
 kaam-ach-tig
 kaars-ma-ker
 kaas-ke-per
 ka-be-ten
 kah-hiet-je
 kal-k-han-der
 ka-m-riet
 kan-deel-maal
 kar-bon-iel
 kai-oo-gen
 kef-fin-ge
 kei-zer-lyk
 kel-de-ten
 ken-ne-lyk
 ker-k-die-naar

ke-tent-je
 keu-ken-meld
 keur-Ven-de
 kikh-borgh-je
 kil-ly-ge
 kin-der-loos-
 kit-te-ten
 klaag-schryf-ten
 klad-pa-pier
 kle-ber-blad
 klau-te-ten
 klee-ve-ze
 klein-ach-ten
 klem-re-den
 klet-fin-ge
 klier-ge-zwel
 kloek-ke-lyk
 kloek-gie-ter
 kloof-ster-boogb
 klop-pin-ge
 klugt-ma-ker
 knap-han-dig
 knip-schaar-je
 knoz-re-veen
 knoet-iel-der
 knof-fert-je
 kom-kom-met
 hond-schap-pen
 ko-nin-gen
 koy-pe-laar
 ko-ven-alt
 ko-z-reli-fe
 kos-te-lyk
 kou-se-band
 krab-be-ten
 krach-te-loof

rank zin-nig
 ran-pel-bosch
 rings-top-ze
 rie-ge-len
 rom-bag-tig
 ron-he-len
 ruit-de-nier
 ruig-ge-sant
 rpgs-ha-nier
 rust-sent-je
 rust-scheep-jes.

Ⓐ

raa-fe-nis
 raat-bek-ken
 raauw-achtig
 rach-zim-pel
 ram-met-je
 rand-hou-wer
 rang-duur-ig
 rap-pin-ge
 rast-bza-ger
 ra-bem-bel
 raauw-rier-bosch
 re-de-hant
 reep-op-gig
 reer-jaaren
 reeuw-in-ne
 re-ger-plaats
 re-din-ge
 reki-ken-de
 re-n-te-maand
 re-s-fe-naar
 re-ter-greep
 reu-ge-naar
 rig-choa-men
 rigt-baar-dig

lin-de-bóom
 lo-che-nen
 lod-der-lyk
 los-fe-lyk
 losh-bui-ben
 loof-hut-ten
 loon-rek-ken
 loop-yzaa-ben
 los-bol-ig
 lot-brief-je
 lou-te-ren
 lub-bij-ge
 luid-rug-ig
 lui-ste-raar
 lust-pri-eel
 lyd-zaam-heid
 lyf-tra-want
 lyk-afsch-bus
 lyk-achtig
 lyk-big-heid.

Ⓐ

Maat-jin-ge
 maan-de-lyk
 maat-ge-zang
 ma-ger-heid
 ma-gi-straat
 mach-te-loos
 ma-je-steit
 ma-ke-laar
 mal-ig-heid
 man-ge-len
 man-haf-tig
 ma-nie-ren
 mat-te-laar
 ma-tig-heid
 ma-zelt-je

med-ge-zet
 meel-bui-del
 mee-ren-deel
 mein-ee-dig
 melk-em-mer
 men-nin-ge
 mer-sche-lyk
 mer-ke-lyk
 met-se-len
 mid-dag-lyk
 mild-ziek-te
 min-be-dryf
 min-na-ry
 mit-ga-der
 mod-de-rig
 moe-de-loos
 moei-je-lyk
 mo-gen-heid
 mo-le-naar
 molm-achtig
 mol-len-hol
 mon-p-len
 mond-ge-sprek
 moed-da-dig
 moe-ren-land
 mo?-gen-star
 mo?-sel-man
 muil-ban-ben
 muil-ze-nest
 munt-mee-ster
 mus-haat-boot
 mus-quet-tier
 muur-ar-ker
 muur-blee-men
 mgn-del-ber
 nig-nie-ren.

N
 Na-aan-pen
 naai-man-de
 naam-ge-noot
 naar-ftig-heid
 naauw-keu-ricg
 na-dy-heid
 na-boot-ten
 na-buur-fchap
 na-gel-bloem
 nag-te-gaaf
 na-oog-ften
 nar-ren-werk
 na-fpeu-ten
 ne-gen-de
 nei-gin-ge
 nies-poe-der
 nood-druft-ig
 nooz-de-wind
 noo-te-fchelp
 nut-te-lyk
 nut-ti-gen
 ny-dig-heid.

O
 Oef-fe-naar
 oe-fter-put
 of-fe-raar
 o-fe-baar
 of-fier-moot
 o-ly-fant
 om-ar-men
 om-ge-gozd
 om-gza-ben
 om-hel-zen
 om-mee-gang
 om-zwer-ben

on-aar-dig
 on-be-angft
 on-be-bouwd
 on-be-dacht
 on-be-fchaamd
 on-be-fwigt
 on-dil-lyk
 on-cier-lyk
 on-dank-baar
 on-der-bzoek
 on-deu-gend
 on-e-del
 on-feil-baar
 on-ge-geft
 on-ge-woogt
 on-ge-bischt
 on-hand-zaam
 on-huifch-heid
 on-quets-baar
 on-fchul-dig
 ont-aart-heid
 ont-die-den
 ont-dek-ken
 ont-bein-zen
 ont-zak-ken
 ont-maag-den
 on-ber-baagt
 on-ber-fchikt
 on-bly-tig
 on-boeg-baar
 on-bul-baan
 on-waar-heid
 ooft-zol-der
 oog-af-pel
 ooz-baar-heid
 ooz-log-fchip

oo-ften-wind
 oot-impe-dig
 op-beu-ten
 op-ge-bouwd
 op-gic-ten
 op-goot-fen
 op-hef-fen
 op-ja-gem
 op-per-keer
 op-quef-ken
 op-fcher-pen
 op-tel-ler
 op-zul-pen
 op-zwel-gen
 o-ra-kef
 of-fen-huid
 o-ber-baad
 o-ber-toegt
 o-ber-bloed
 o-ber-welfd
 o-ber-zeefch
 ou-der-dom
 oud-he-den
 oud-ba-der.

P
 Paal-mee-fter
 paar-de-boon
 paar-le-fnoet
 pach-t-hoe-be
 pak-dza-ger
 palm-zon-bag
 pand-pen-ning
 pa-pie-ren
 pa-ra-dys
 pas-quil-len
 pas-faat-wind

pein-zin-ge
 pel-li-kaan
 ven-ne-mes
 ve-pe-ren
 ver-sin-ge
 pest-ko-len
 phi-lo-sooph
 yn-laart-je
 vil-le-gh
 vim-pel-meeg
 pink-ke-ren
 vis-bed-de
 plaat-sing-der
 pla-nee-ren
 plas-re-gen
 plat-neus-je
 pleg-tig-heid
 pleit-ge-ding
 pleng-ōf-fer
 ploeg-ū-zer
 plom-pe-lyk
 plon-de-ren
 plot-se-lyk
 pluim-a-luin
 pluk-hai-ren
 pluk-be-ren
 pod-de-baart
 po-ē-zy
 po-ly-phen
 post-ho-de
 pot-scherf-je
 praal-dich-ten
 pre-di-kant
 preu-te-len
 pries-ter-amp
 prik-ke-ling

pzin-tes-se
 pzoef-beant-je
 pzon-ker-je
 pzo-per-heid
 pzus-se-lyk
 puil-od-gig
 punt-dich-ter
 put-per-rood
 put-wa-ter
 ppm-ban-ken

Q

Quaad-aar-dig
 quak-ke-len
 qua-lyk-heid
 queer-ap-pel
 quel-lin-ge
 quik-staer-ten
 quink-sla-gen
 quint-ap-pel
 quis-tig-lyk
 qup-nen-de
 qupt-maa-ken.

R

Raad-gee-ben
 Raas-hal-len
 rab-be-len
 ra-bza-ken
 rad-spar-te
 ramp-za-lyk
 rap-pig-heid
 ra-bōt-ten
 ra-zer-ny
 ra-za-nen
 reb-din-ge
 re-ke-nen
 rei-ne-lyk

rhee-bok-je
 reuk-ma-ker.
 rib-ber-je
 rib-ber-lyk
 rim-pe-ten
 rim-get-je
 rit-sig-heid
 ri-bier-paard
 rog-rhe-laac
 roei-ban-ken
 roem-gie-rig
 rōf-si-aan
 rōg-gen-brood
 rōk-win-den
 rol-len-de
 ro-mei-nen
 rond-ach-tig
 rood-ber-wig
 roos-wa-ter
 roof-ach-tig
 roof-gie-rig
 rōt-ze-zel
 roud-ge-huit
 rug-ge-len
 rui-schin-ge
 rust-da-gen
 ru-we-lyk
 ry-ke-lyk.

S

Sab-bath-dag
 sa-cra-ment
 saf-szaan-geel
 sa-men-komst
 schaap-her-dee
 schaduw-je
 schama-per-heid

fchar-lacken
 fchat-tin ge
 fcheeps-de-lier
 fcheer-vel-heit
 fcheid-mu-ten
 fchern-hun-de
 fchit-te-ren
 fchiet-ge-weer
 fchik-go-din
 fchof-feer-der
 fchoof-steen-geld
 fchout-ve-len
 fchraag-vel-den
 fchynf-mee-ster
 fchuij-fe-laar
 fel-de-ry
 fid-de-ren
 flaap-dron-ken
 flag-oz-den
 flan-get-je
 fla-ben-markt
 fleep-dra-ge
 flib-be-ry
 flöz-dig-heid
 flui-me-ten
 fmaad-wooz-den
 fmeer-ach-tig
 fmooz-dron-ken
 fmit-ly-gen
 fmy-gaa-nen
 fny-ve-ling
 fpaan-de-ten
 fpies-wer-ter
 fpit-ly-bin-nig
 fpot-ach-tig
 fpyn-ly-haa-nen

fpu-win-ge
 ftaatt-lyc-ten
 ftaatzig-tyc
 ftab-hou-der
 ftaal-mee-ster
 ftaar-og-gen
 fte-de-ling
 fsteen-hul-len
 fteyl-oo-ryc
 fstem-pe-len
 fsterf-lyk-heit
 fteu-ken-de
 fster-man-fchep
 ftyl-te-lyk
 ftoof-pa-ry
 ftop-pe-ten
 ftoom-hoed-je
 ftozt-re-gen
 ftoyt-te-lyk
 fstraat-beant-je
 ftramt-go-den
 fstem-min-ge
 fstren-ge-len
 fstriik-re-den
 fstrooi-ly-ge
 fstroo-do-ter
 fstruik-ro-ber
 ftepd-baar-heid
 fuf-fen-de
 fui-ke-ren
 fui-ze-ten
 fuk-ke-len.

Taal-kun-de
 taart-bak-ker
 tad-bart-je

ta-fel-lyc
 ta-fe-roel
 tach-tyc-tyc
 tah-ke-lyc
 tal-ryk-heit
 ta-me-lyk
 tan-de-loof
 tap-pin-ge
 tag-te-lyk
 te-gen-fpraak
 tel-ly-ge
 tem-pelt-je
 ter-pen-tyc
 tes-ta-ment
 the-lau-rier
 tien-dub-del
 tim-me-ten
 tob-bat-je
 toe-de-reid
 toe-ly-chen
 toet-ly-ge
 toe-wen-fchen
 tog-tyc-tyc
 tol-le-naar
 ton-net-je
 to-neel-lyk
 toyt-dra-ge
 to-ber-konst
 top-pe-magt
 touw-draal-je
 traan-nen-bogt
 trac-te-ment
 tra-wan-ten
 tref-fe-lyk
 treur-ge-dicht
 tri-umf-poozt

troe-tel-~~h~~
 tram-pet-ten
 troost-hjē-ben
 trōs-boe-ben
 trouw-loos-heid
 tucht-moe-ster
 tui-sche-reg
 twee-jaar-tig
 twain-tig-maal
 twiſt-re-ben
 twy-fe-loos.

D

Daan-delt-ſe
 baar-dig-lyk
 ba-ber-land
 bad-ſig-heid
 bal-lic-nier
 baſt-ge-ſelb
 bat-tin-ge
 be-ber-baſch
 becl-ber-twig
 bei-lyg-heid
 held-ry-pyſ
 ber-an-derd
 ber-baſ-terd
 ber-tie-ren
 ber-der-ben
 ber-ef-fend
 berf-dooſ-ſe
 ber-flaau-wen
 ber-gui-zen
 ber-jaa-ten
 ber-keet-baſd
 ber-guiſ-ten
 ber-ſeyu-ren
 ber-wand-ſchap

ber-zil-berd
 beſ-tig-dant
 biſ-ach-tig
 bit-ſcherg-bark
 blaſ-pa-pter
 blam-met-ſe
 blaſ-ham-mer
 bleech-hou-woer
 bleu-ge-len
 blieg-span-ſel
 bloed-wa-ter
 blōg-ha-ber
 bloey-ach-tig
 boed-ſter-aar
 bol-bou-woer
 bond-wa-ter
 boog-beſ-ſe
 booz-koop-ſter
 booz-ſchyp-ber
 booz-ſtan-ber
 boozd-ge-bragt
 boozd-ge-ſtrooid
 boozd-groei-jen
 boozd-planten
 bōz-de-ren
 bōz-ſte-lyk
 bzagt-wa-gen
 bzeeb-zaam-heid
 bzeug-de-bag
 bz-zin-ge
 bzob-mg-ken
 bzō-lyk-heid
 bzou-we-lyk
 bzugt-baar-heid
 buil-niſ-hoop
 bun-zig-heid

huur-wa-gen.

H

Hut-ban-nen.
 uit-bar-ſten
 uit-bōt-ten
 uit-bui-gen
 uit-bui-ten
 uit-bu-wen
 uit-ter-lyk
 uit-et-ſen
 uit-ge-ſcheyt
 uit-ge-terrd
 uit-ge-beegd
 uit-ge-werkt
 uit-gie-ten
 uit-groei-jen
 uit-hou-wen
 uit-jou-wen
 uit-ham-men
 uit-lag-chen
 uit-mel-ken
 uit-nee-men
 uit-put-ten
 uit-qui-nen
 uit-red-ben
 uit-ſchud-ben
 uit-span-nen
 uit-trap-pen
 uit-baag-ſel
 uit-wan-nen
 uit-zen-ben
 uit-zwen-ken
 uur-wy-zer.

W

Waag-mee-ster
 waai-jin-ge

waar-beer-baar
 wa-gen-burg
 wagt-hou-der
 wal-gen-de
 wan-bel-dreef
 wan-hel-baar
 wa-pen-dag
 wa-ran-de
 waar-kop-pig
 was-heel-den
 wa-ter-bak
 wa-ter-nomph
 wa-ter-slang
 wed-din-ge
 we-der-gaan
 wed-loop-baan
 we-du-we
 wec-nen-de
 wec-ren-de
 weêr-ûzui-last
 wen-schen-de
 werp-ge-weer
 wes-hal-ben
 wet-dree-ker
 we-zen-lyk
 wig-che-len
 wil-ber-nyf
 win-ge-west
 win-ter-maand
 wip-pin-ge
 wis-se-laar

wit-te-brood
 woê-ke-raar
 wolf-in-ne
 woon-der-baar
 woer-ster-laar
 woud-e-zel
 woer-ken-de
 woer-gin-ge
 woer-gen-de
 woer-be-roemd
 wonn-a-zyn
 wynn-slok-plant.

Z

Zaad-ak-ker
 zaag-mo-len
 zaa-jin-ge
 za-del-paard
 zacht-moe-dig
 za-lyg-heid
 zal-bin-ge
 zand-groe-be
 zang-mee-ster
 zee-al-zem
 zee-baa-ren
 zee-eng-te
 zee-ge-lyot
 zee-lui-ben
 zee-mon-ster
 zee-oe-ber
 zee-ach-tig
 zee-sol-baar

zee-baart-lyngst
 ze-den-lyngst
 ze-gel-ring
 zeldzaam-heid
 zend-lyef-je
 ze-nu-uen
 zes-hoe-lyg
 ziel-mis-sen
 zi-ber-myn
 zin-de-lyk
 zin-lywis-ten
 zoen-of-fer
 zol-be-ren
 zo-mer-huis
 zon-da-res
 zon-ne-beeld
 zoog-bar-ken
 zog-ge-lyk
 zout-baar-je
 zuid-wes-ten
 zuil-ge-bouwt
 zuur-dees-sem
 zwaard-be-ger
 zwan-ger-heid
 zwart-maa-ken
 zwart-ach-tig
 zweet-a-der
 zweet-drop-pel
 zwet-sin-ge
 zwin-be-len
 zwynn-e-gel

Woorden van vier Letter-greepen.

af-ge-mat-heid	af-ge-mat-heid	be-dil-ten-gen
af-ge-baar-digd	af-ge-baar-digd	be-er-di-gen
af-gys-se-lyk	af-gys-se-lyk	beeld-hou-we-ry
af-gun-stig-lyk	af-gun-stig-lyk	be-er-din-ge
af-log-sin-ge	af-log-sin-ge	be-geer-lyk-heit
af-schil-de-ren	af-schil-de-ren	be-ha-gen-de
af-tear-te-len	af-tear-te-len	be-jan-me-ten
af-boe-tin-ge	af-boe-tin-ge	be-let-se-ler
af-wig-ken-de	af-wig-ken-de	be-kan-te-len
ag-ter-klap-per	ag-ter-klap-per	be-oor-la-gen
ag-ter-naen-maal	ag-ter-naen-maal	be-plei-ste-ren
ag-ter-staar-seg	ag-ter-staar-seg	be-quam-ly-ker
ag-hon-dert-ste	ag-hon-dert-ste	be-reis-wil-lyg
al-de-dil-le	al-de-dil-le	be-scha-uu-wen
al-ge-meen-heid	al-ge-meen-heid	be-sog-be-nyg
al-mach-tig-heid	al-mach-tig-heid	be-ta-me-lyk
an-der-half-maal	an-der-half-maal	be-bal-lyg-heit
a-po-the-ker	a-po-the-ker	be-weg-re-den
arg-lyg-tig-heid	arg-lyg-tig-heid	be-wim-pe-len
a-bond-ster-re	a-bond-ster-re	be-za-digd-heid
a-zuur-ber-wig	a-zuur-ber-wig	be-zog-ken-de
	25	bin-neit-bren-gen
Baat-zug-tig-heit	Baat-zug-tig-heit	blan-ket-zel-boog
bad-be-laar-ster	bad-be-laar-ster	blind-ach-tig-heid
bal-da-dig-heit	bal-da-dig-heit	bloed-ge-tui-gen
ban-quet-bak-ker	ban-quet-bak-ker	bladem-go-din-ne
barm-her-tig-heit	barm-her-tig-heit	boek-zyk-ke-ry
be-hol-wer-ken	be-hol-wer-ken	boe-zen-byn-den
bed-de-bul-sel	bed-de-bul-sel	hosi-ge-stan-te
be-dek-kin-gen	be-dek-kin-gen	hol-werk-ma-ker
be-den-ke-lyk	be-den-ke-lyk	boom-snoei-tyl-ge
be-der-se-lyk	be-der-se-lyk	bozt-klap-tyl-ge
be-die-nin-gen	be-die-nin-gen	og-ben-drem-pel

houw-mee-ſtas- ſchap	dooz-re-ge-nen	ſlik-he-rin-gen
byl-le-ma-ker	dooz-fauf-fe-len	ſon-tein-hui-zen
hul-tan-ſan-der	dooz-bog-ri-geu	ſzan-je-ma-ker
hul-de-zen-de	dooz-wan-de-ten	ſzuit-dza-gen-de.
huc-ge-mee-ſter	dob-bel-ſter-nen	Ⓔ
hp-een-bjen-gan	dom-me-tia-gen	Ⓔaar-bra-de-ry
hp-ſzui-pin-ge	dozſt-leſ-fin-ge	naaut-die-be-ry
hp-zou-der-heid	dzang-re-be-men	geeft-dry-be-ry
Ⓔ	dzink-be-ker-je	ge-beur-te-nis
Ⓔ-ber-doo-men	dzui-ben-hoz-len	ge-bied-guch-tig
chooz-ſie-de-zen	dub-bel-har-tig	ge-dooz-te-dag
chzſ-te-lyk-heid	hul-bel-ban-ner	ge-bozst-har-nagt
cier-lyk-he-dens	hwe-pe-ret-ſen	ge-dach-te-nis
ci-ther-ſpee-len	hwin-ge-ſaa-dy	ge-denkh-ſchry-ber
ci-tzoen-doo-men	Ⓔ	ge-fa-ſoe-neerd
ci-troen-ber-wig	Ⓔch-te-lui-den	geh-ker-ny-en
cia-ber-cym-baal	e-bel-moe-dig	ge-loof-waar-dig
Ⓔ	een-paa-rig-heid	ge-tuh-za-lig
Ⓔaar-be-ne-ben	eer-gie-rig-heid	ge-neef-hun-de
daar-en-bo-ben	el-gen-zin-nig	ge-o-pen-baard
da-de-lyk-heid	el-kan-de-ren	ge-rand-zoe-neert
dag-re-gis-ter	er-ba-ren-heid	ge-ſchiet-boek-ſe
dank-zeg-gin-ge	es-ſen-doo-men	ge-tem-pero-heid
beel-ach-tig-heid	et-ter-hui-len	ge-bie-ren-deeld
de-moe-dig-heid	e-be-na-ren	ge-wel-de-naar
den-nen-ap-pel	e-ben-za-beel	ge-wig-te-lyk
deur-be-waar-der	eu-bel-da-den	ge-za-ment-lyk
di-a-ken-ſchap	ex-ter-oo-gen	gil-be-bzoe-der
diep-zin-nig-heid	e-zel-ach-tig	glin-ſte-ren-de
dooz-blin-ken-de	Ⓔ	god-ge-leerd-heid
dooz-ge-bal-len	Ⓔa-bel-ach-tig	god-za-lig-heid
dooz-hak-hin-ge	ſah-ke-l-dza-ger	goed-wil-lig-heid
dooz-lei-din-geu	ſa-ly-hou-wer	goub-geel-ach-tig
dooz-men-gin-ge	ſe-bru-a-ry	gza-beer-bel-tek
dooz-nat-in-ge	ſiel-te-ſtuk-ken	gzond-leg-gin-ge
	ſlaaut-her-ti-ge	gul-har-tig-heid

gun-ste-lin-gen.

H

(boom

Haag-op-pel-

hag-che-lyk-heid

hals-straf-fe-lyk

hard-ly-big-heid

heb-be-lyk-heid

heersch-zug-ti-ge

her-lyg-dom-men

hel-ben-daa-den

he-mie-lin-gen

her-sen-ziek-te

her-boz-min-ge

heu-bel-ach-tig

hin-be-ri-ge

hoe-da-mi-ge

hoe-da-mig-heid

hoer-ach-tig-heid

hoofd-tie-raa-den

hoog-acht-daar-

(heid

ho-baar-dig-heid

hond-hak-hin-ge

hup-pe-len-be

hu-we-ty-ken.

I

In-en-tin-ge

in-ge-bla-zen

in-ge-dol-ben

in-ge-gra-ben

in-ge-han-herb

in-ge-laa-ten

in-ge-no-men

in-ge-scha-pen

in-ge-span-nen

In-ge-trok-ken

in-ge-dal-len

in-ge-wil-lyg

in-ge-za-meid

in-gie-tin-gen

in-huu-ri-ge

in-hoo-me-ling

in-plan-tin-ge

in-rub-hin-gen

in-schik-hin-ge

in-teu-ge-len

in-bou-wijn-ge

in-wen-dig-lyk

in-za-me-len

in-zou-tin-ge.

J

Jaar-ge-ty-den

jagt-wa-ran-de

je-gens-wooz-dig

je-ne-ber-boom

jon-ge-ling-schap

jongst-ge-le-den

of jongst-le-den

ju-weel-hof-fer

K

Kaal-hoof-dig-

(heid

kaf-sa-wer-ker

ka-lie-laar-ster

ka-lan-ber-wozm

ka-met-die-naar

kamp-beg-tin-ge

ka-zi-ool-sprong

ka-nan-je-boom

kel-ze-ri-ene

kerk-schen-de-ry

keu-ken-mie-ster

kin-der-hoek-jes

kin-der-hoof-je

kit-te-lin-gen

klaag-lie-be-ren

klein-ach-tin-ge

kruk-ke-dol-len

krooz-de-ban-fer

kro-dig-he-den

kron-sp-w-ler

kru-dol-let-jes

kui-je-ri-ge.

L

Laat-dun-ken-

(heid

lan-ter-fan-ten

leer-gie-ryg-heid

le-be-ma-ten

le-k-ker-bek-jes

let-ter-blo-k-ken

le-bens-tog-ze

leef-da-dig-heid

ligt-ge-lo-dig

lo-d-ber-oo-gen

loz-ren-draai-fer

lof-dol-lyg-heid

lugt-per-fin-ge

lui-ste-ren-be

lyf-straf-fe-lyk

lyk-buur-as-sche

lym-ach-tig-tyd.

M

Maag-syn-din-ge

man-ne-lyk-heid

mar-te-laa-ten

ma-tras-ma-ker

me-de-boz-ger
meer-der-jaa-rig
mein-ee-dig-heid
mid-dag-zui-den
mil-da-dig-heid
min-ne-dich-ten
mis-vaar-rin-ge
mis-da-di-ger
mis-han-de-len
mis-lui-den-de
mis-pyp-zin-ge
mis-re-ke-nen
mis-stel-lin-gen
mod-der-plaas-fen
mon-ste-rin-ge
mug-ge-zif-ter
muil-e-ze-len

M

Naam-ge-bin-ge
na-aa-pe-rij
na-voot-sin-ge
nacht-fak-ke-ten
na-ja-gin-ge
na-te-be-raar
na-schil-de-ren
ne-der-buit-sche
ne-der-ge-legd
ne-der-haa-lett
ne-der-het-fen
ne-der-knie-len
ne-der-lan-der
ne-de-plof-fen
ne-der-ftoz-ten
ne-der-bel-len
ne-der-waer-pen
ne-der-zin-ken

ne-gen-hon-derd
nest-be-de-ren
noo-te-schel-pen

O

Oef-fen-schoo-len
oe-ster-schel-pen
of-fer-an-den
o-ly-kiel-der
om-bol-wer-ken
om-ge-blog-ten
om-goz-den-de
om-ho-pin-ge
om-lom-me-ren
om-ploe-gen-de
om-zwaag-te-len
on-af-ge-lost
on-barm-her-tig
on-chyis-te-lyk
on-der-dyuk-ken
on-ef-fen-heid
on-ge-dees-semb
on-ge-ha-bend
on-ge-me-ten
on-ge-naak-baar
on-ge-oef-fend
on-ge-rymd-heid
on-ge-schon-den
on-ge-teu-geld
on-ge-zou-ten
on-god-de-lyk
on-her-stel-baar
on-lyd-zaam-heid
on-men-sche-lyk
on-na-speur-lyk
on-par-ty-dig
on-recht-matig

on-schik-ke-lyk
ont-ant-ke-ren
ont-byt-ber-trek
ont-ploot-sin-ger
ont-schul-di-gen
ont-bein-zin-ger
ont-ze-nu-wen
on-uit-roei-baar
on-zigt-baar-lyk
oost-ber-ko-per
oog-ge-tal-ger
oog-deel-da-ger
oog-logs-da-nier
op-dis-schin-ge
op-ge-dza-ger
op-ge-hel-derd
op-ge-of-ferd
op-ge-bou-wen
op-ge-za-beld
op-mer-kin-ger
op-pas-fer-t-je
op-rech-tig-heid
op-schik-kin-ge
op-stan-din-ge
op-werp-ze-ken
op-zui-pen-de
oz-den-te-lyk
os-fer-of-fer
o-ber-dyben
ou-der-lin-ger
out-gaot-da-der
ouw-groot-moeder

P

Paar-de-rie-raad
paart-ber-ko-p-er

trek-se-lyk-heid
 trom-pet-maa-ker
 trouw-be-los-ten
 wijn-deb-bet-je
 tus-scher-zaal-ten
 twee-drag-tig-lyk
 twee-ling-zus-ters
 twiſt-re-de-naar
 twy-fel-ach-tig

ⓓ

Waar-dig-ly-ker
 ba-der-mooz-der
 vaer-zen-maa-ker
 var-ken-dyn-der
 ba-ten-maa-ker
 ber-hoo-din-gen
 belo-ot-ber-ster
 be-nijn-men-ger
 ber-dol-gen-heid
 ber-ee-rin-gen
 ber-foer-se-len
 ber-haal-sche-ber
 ber-jaa-rin-gen
 bet-mal-le-men
 ber-nieu-win-gen
 ber-pat-waar-dig
 ber-ſwaan-se-len
 bier-han-derd-ste
 bis-schub-der-je
 bved-ster-hee-ren
 bol-boe-min-gen
 bolli-plau-tin-gen
 bon-de-lingſ-huis
 booz-ooz-bee-len
 booz-pie-lie-niers
 booz-raad-hel-ber

booz-trek-se-lyk
 boozt-ba-rens-heid
 booz-uit-laa-pen
 booz-wer-ten-schap
 boz-de-rin-gen
 bzeer-de-her-hond
 bzeem-de-kin-gen
 bzin-din-niet-je
 bzou-wen-tie-raad
 bzugt-baar-ly-ker
 bzij-ge-let-de
 buiſt-beg-tin-ge
 buue-ſpu-win-ge.

ⓓ

Mit-a-de-ning
 mit-van-min-gen
 uit-dain-pin-gen
 uit-ge-hou-wen
 uit-ge-lag-chen
 mit-ge-plou-berd
 uit-ge-schze-ben
 uit-ge-waſ-schen
 uit-gie-tin-ge
 uit-haad-ly-ge
 uit-jaa-gin-ge
 uit-wer-ge-len
 uin-plou-de-ren
 uit-re-ke-nen
 uit-schil-de-ten
 uit-trek-ken-de
 uit-val-len-de
 uit-waa-se-men
 uit-zen-din-ge
 uit-zwel-lin-ge.

ⓓ

Waar-ach-tig-heid

waar-dee-rin-ge
 wa-sel-p-zer
 wa-gen-waſ-ker
 wan-ſie-lin-gen
 wa-ter-golf-je
 we-der-ei-sche
 we-der-hee-ren
 we-der-zen-den
 we-du-w-naar
 weer-gal-men-de
 wees-ke-zo-ger
 werk-tuig-maa-ker
 wet-ge-leer-de
 twee-zen-lyk-heid
 win-ter-quar-tier
 wiſ-hun-ſte-jaar
 woe-he-raar-ſter
 waa-ly-ſham-mer
 won-der-te-ken
 woed-den-Doek-je
 woer-ste-lyng-gen
 woer-de-roem-de
 wou-ſtant-be-dier
 wou-ſtant-ſnoet-je.

ⓓ

W-del-he-den
 w-hoof-dig-heid
 w-zel-re-gen
 w-zer-groe-be
 w-zer-bar-ken
 w-zer-wer-kerſ.

ⓓ

Za-bel-maa-ker
 zacht-moe-dig-ste
 zakh-he-draa-ger.

zalf-te-pelt-je
za-lig-he-den
zang-ga-bin-ne
ze-den-met-ster
zee-ro-be-reij
ze-gen-wen-schen
zelf-standig-heid
zes-hon-derd-ste
ze-ben-hoe-fig

zie-ke-tyd-heid
zin-twist-ten-de
zoen-of-se-ten
zoet-blou-sen-de
zol-der-ge-twelf
zo-mer-huis-je
zon-ne-schermit-je
zo-ge-loof-heid
zot-ter-heit-sen

zout-ma-ke-reij
zuig-lam-met-jes
zuis-ter-moo-der
zwaar-hoof-dig-heit
zwaer-wig-tig-sta
zwa-fel-stok-je
zweep-tof-let-je
zweet-a-ber-t-jens
zweer-beng-wij-ze.

Om de lust der kinderen, zo veel mogelyk op te wakkeren, zullen wy tuschen beiden, eene kleine verandering maaken, en eenige weinige korte Lees-lesjes, om daar meede, doch dezelve eerst latende spelen, eenigzins een begin te maaken, bestaande daarom alleenlyk uit één twee en drieledige woorden, hier in laschen.

De beste lesjen zyn van geen nut / zo men daar op geen acht geeft.

Zo lang een leerling geen lust heeft / iets van zelf te leeren / zo lang is het beste onderwys of aanspooring daar toe / van geen kracht.

Wilt blyft onder zo veel anderen / aan Willem / die zo veel jaaren ter schoolen gegaan / maar niets geleerd heeft / om dat hy meer lust tot spelen / dan tot het leeren betoonde / en zo zulks niet verandert / zal hy altoos een Ezel blyven / en waardig van alle zyne meede schoullieren bespot te worden.

Klaartje in tegendeel / zit van 't begin der school-tijd / zeer stil / leert bligtig / schijft netjens / zindelijk en zonder fouten; men ziet haar nooit lagchen / nog praaten / gelijk andere stoute kinderen; zy leert haar vzaagen weeklijks / zeer wel en distinct van buiten / zy past / met één woord / ongedwongen op haar plicht / en gehoozsaamt in alles van natuur / de bevelen des meesters. — Daarom wordt zy ook van God gezegend in haar werk. — Zy woert / in éene maand meer / dan de anderen in een geheel jaat. — O! wat vzaaf / wat gelukkig meisje!

Wat dunkt u Luiaards! — onghoozsaame / moet u dit meisje niet beschaa-men? — laat het u toch tot een woortbeeld stekken / om beter te leeren / meer gehoozsaam te zyn / de ondeugd te schuwen / uw tijd beter waat te neemen / ten einde gy uwe Onders / tot meer vlydschap versterkt / en de Meesters zo veel verdziet / in den arbeid / niet ontwaete. Dit zal dan ook den Heere aangenaam zyn / ja zo vrende / zoudt gy noch eenige hoop van zegen kunnen verwachten; haat in tegendeel / niet dan Hel en vlieg vooz H. te wachten is / wanneer gy zulks niet en doet.

DERDE TRAP.

Leerende te gelyk verscheide soorten van Letteren.

Woorden van vyf Letter-greepen.

A

Aan-ve-ste-din-ge
 aan-een-scha-kin-ge
 aan-ge-le-gen-heit
 aalt-mer-keng-waer-dig
 aan-na-de-rin-gen
 aan-pzih-ke-laar-ster
 aan-te-ken-boek-je
 aan-waak-ke-rin-ge
 a/b/boz-bet-je
 ad-mi-ra-li-teit
 af-de-taa-llin-gen
 af-go-ben-die-naar
 af-han-dig-maa-ken
 af-ko-me-lin-gen
 af-schu-we-lyk-heit
 af-te-ke-nin-gen
 af-baar-di-gin-gen
 af-wen-te-lin-gen
 af-zon-de-rin-gen
 agt-en-twintig-ste
 ag-ter-ge-laa-ten
 ag-ter-bol-gen-de
 al-tyd-buu-ren-de
 ap-pel-ber-hoo-per
 a-zon-fran-net-je
 a-zon-ber-hoo-per

B

Baar-bly-ke-lyk-heid
 bal-sto-rig-maa-ken
 ban-ke-te-rin-gen
 bar-de-zaan-dra-ger
 bast-aart-maa-kin-ge
 be-a-de-min-gen
 be-gif-ti-gen-de
 be-gry-pe-lyk-heid
 beurt-ver-wis-fe-ling
 be-vor-de-ren-de
 be-zet-te-lin-gen
 bin-nen-ge-laa-ten
 blik-sem-ge-berg-te
 boe-del-schry-vinge
 boek-oe-fe-nin-gen
 boe-ren-ge-reed-schap
 boom-kwee-ke-rei-jen
 bo-ven-na-tuur-lyk
 bo-ven-uit-ste-ken
 bran-de-wyn-bran-der
 brein-ont-ste-kin-gen
 bui-ten-flui-tin-gen
 bur-ger-mee-ster-schap
 by-een-ge-roe-pen.

C

Ci-ther-draad-trek-king

cla-*vet-cym-baa-len*
cym-baal-ge-zan-gen.

D.

Dag-*re-git-tert-je*
dank-*of-fer-han-den*
dant-*py-pe-spe-len*
darm-*zug-oc-rin-ge*
dicnt-*aan-bie-din-ge*
doedt-*boen-der-huit-je*
door-*wor-ste-ken-de*
drek-*go-den-Of-fer*
dro-*git-te-ry-jeu*
dru-*ven-per-sin-gen*
dub-*bel-her-tigen*
dub-*bel-zin-nig-lyk*
dwi-*vel-be-zwo-ring*
dyk-*door-bre-kin-ge.*

E

Eb-*ben-hou-te-Doam*
echt-*bet-blin-te-nis*
e-*del-moe-dig-heid*
eeu-*twig-duu-ren-de*
ef-*sen-maa-kin-ge*
ei-*gen-aar-tig-heid*
e-*le-fants-tan-den* of
e-*le-phants-tan-den*
el-*pen-been-wer-ker*
en-*ge-len-schaa-ren*
erf-*ber-dce-lin-gen*
ernst-*haf-tig-he-den*
er-*in-ne-rin-gen*
e-*ben-w'g-tig-heid*
eu-*an-ge-li-en.*

P

Fat-*foe-ne-rin-gen*
fe-*nyn-gee-vin-gen*
fon-*tein-a-de-ren*
fon-*tein-wa-te-ren*
fun-*da-ment-leg-ging*
fut-*se-la-rei-jeu*
fy-*me-la-rei-jeu.*

G

Ga-*de-ge-sla-gen*
ge-*baar-den-maa-ker*
ge-*broe-der-lin-gen*
gees-*se-lens-waar-dig*
ge-*heim-hou-den-ge*
ge-*heim-schry-vinge*
ge-*hoor-zaa-men-de*
ge-*laat-kun-di-ge*
geld-*aan-win-nin-ge*
ge-*lyk-for-mig-heid*
ge-*lyk-ma-kin-ge*
ge-*loof-waar-dig-heid*
ge-*luk-za-lig-heid*
ge-*mak-ke-lyk-heid*
ge-*nees-mid-de-len*
ge-*neu-che-lyk-heid*
ge-*noeg-doe-nin-ge*
ge-*reed-schap-maa-ker*
ge-*rust-stel-lin-gen*
ge-*slacht-re-ke-naar*
ge-*van-ge-nis-sen*
ge-*vol-mag-tig-den*
ge-*wel-de-na-ry*
ge-*zeg-ge-lyk-heid*
gods-*las-te-rin-gen*
goed-*aar-dig-ly-ker*
grab-*bel-schenk-kaad-je*

gra-naat-ap-pel-boom
gui-che-la-rei-jen
gunst-be-wy-zin-gen

Baa-ne-kam-me-ken
hand-te-ke-nin-gen
ha-zel-noo-ten-boom
hain-klo-ve-rei-jen
heer-schen-der-wy-ze
hes-of-fer-spy-zen
her-ee-ni-gin-gen
hei-me-lyk-he-der
heu-vel-be-woon-der
hond-erd-vou-dig-lyk
ho-ning-maa-kin-ge
hui-che-la-rei-jen
hut-sel-be-ker-tje.

In-ge-bon-den-heid
in-han-ke-ri-n-gen
in-quar-tie-ri-n-gen
in-sul-ke-ri-n-gen
in-teu-ge-lin-gen
in-boz-de-ri-n-gen
in-twe-ten-lin-gen
in-twil-li-gen-de
in-za-me-lin-gen
I-s-ma-ê-li-ten
I-s-ra-ê-li-ten
I-ta-li-aan-sche.

Jaar-te-ke-nin-gen
ja-ger-mee-ster-schap
je-ne-ver-boe-men

joo-den-ker-sen-kruid
ju-bel-feest-of-fer
ju-weel-kof-fert-je.

K

Ka-lan-der-wormt-je
ka-le-fa-te-ren
ka-bon-ke-l-ste-nen
kant-te-ke-nin-gen
ke-tel-boe-te-rey
kie-ken-wig-che-taar
kin-der-ach-tig-heid
kin-der-ma-zelt-jes
kley-beel-de-maa-ker
kin-ne-bak-sla-gen
konst-tuig-maa-kin-ge
koop-han-del-dry-ver
krygs-toe-rus-tin-gen
kunst-oef-se-nin-gen

L

Laf-her-tig-he-den
la-ken-der-we-ry
land-be-schry-vinge
le-ger-schik-kin-gen
le-ker-ber-tyg-heid
len-den-brs-kin-ge
le-pel-bla-de-ven
let-ter-blok-kin-de
let-ter-kun-di-ge
let-ter-brs-kin-ge
le-vent-ma-nic-ven
le-vent-mid-de-len
ligt-ge-so-vig-heid
lyk-be-gra-vinge.

M

Maag-ben-schen-de-reij
 ma-ri-o-net-ten
 mar-mer-sten-hou-woer
 mar-se-pein-ban-ker
 me-be-dienst-baar-heit
 me-be-klin-ken-de
 me-be-ge-zet-lin
 me-ni-ger-han-be
 me-nig-bul-dig-heit
 meer-der-saa-rig-heit
 me-mo-rie-boek-je
 merck-beel-de-nis-se
 mid-del-ma-tig-heit
 min-der-saa-rig-heit
 min-ne-snoe-pe-reij
 mis-hu-we-sp-ken
 mis-re-ke-nin-gen
 moet-je-lyk-he-den
 moer-be-zie-hoo-men
 muil-k-ze-lin-nen.

N

Naam-ver-cie-rin-ge
 naal-de-maa-ke-reij
 na-ko-me-lin-gen
 na-mid-dag-ee-ten
 na-tuur-kun-di-ge
 ne-der-da-len-de
 ne-vel-ach-tig-heit
 niet-te-gen-staan-de
 nood-druf-tig-he-den
 noord-noord-oo-ften-
 wind
 noord-noord-wes-ten-
 wind
 noo-ten-boo-men-hout.

O

Of-fer-wig-che-laar
 o-ly-slyp-stee-nen
 om-kron-ke-lin-gen
 on-aan-ge-naam-heid
 on-af-bid-de-lyk
 on-barm-har-tig-heit
 on-der-druk-kin-gen
 on-door-gang-ke-lyk
 on-ei-gent-lyk-heit
 on-ge-bon-den-heit
 on-ge-hoor-zaam-heit
 on-ge-lyk-maa-tig
 on-lig-cha-me-lyk
 on-men-sche-lyk-heit
 on-op-hou-de-lyk
 on-re-gel-ma-tig
 on-stand-vas-tig-heit
 on-ver-draag-zaam-heit
 oor-log-s-be-hoef-tens
 o-pen-har-tig-heit
 op-ge-blaa-zen-heit
 o-ver-groot-moe-der
 o-ver-groot-va-der
 o-ver-na-tuur-lyk
 o-ver-win-te-ring
 o-ver-zil-ve-ren
 o-ver-zin-gen-de.

P.

Par-ty-ver-dee-ling
 pe-kel-ha-rin-gen
 pot-se-maa-ke-ry
 pot-se-bak-ke-ry
 pro-vi-ant-mee-ster

56 PROV. of de SPREUKEN SALOMOMS

pru-cken-vee-ke-per
 pry-uit-dee-lingen
 pur-per-vee-vee-vee.

Q
 Qua-ker-ge-zin-ten
 quar-tel-be-zin-ten
 quee-ap-pel-boomen.

R
 Raad-ber-ga-be-ring
 ramp-za-lig-he-den
 re-be-ne-rin-ge
 re-den-ka-be-ten
 re-gel-maa-tig-heid
 re-gis-ter-me-ster
 recht-baar-di-gin-gen
 re-he-ning-ka-mer
 raf-fi-aa-ne-reij

S
 Scheeps-oe-se-nin-gen
 scher-mut-se-lingen
 scherp-zin-nig-he-den
 schuld-be-ken-te-nis
 slaa-ven-han-de-laar
 slag-or-de-nin-gen
 sib-ber-ach-tig-heid
 spel-te-bier-brou-wer
 spits-vin-nig-he-den
 spraak-cie-raa-di-en
 sprceuw-be-zie-boomen
 staats-be-die-nin-gen
 star-ren-wik-ke-reij
 stem-ver-hef-fin-ge
 struik-ro-ve-rei-jen
 styf-hoof-dig-he-den.

T
 Ta-fel-hou-din-gen
 ta-ma-rin-de-boom
 te-gen-trib-be-ten
 te-gen-wer-pin-gen
 te-gen-woor-dig-heid
 tel-gen-kwee-ke-reij
 tig-chel-bak-ke-reij
 toe-ge-ve-lyk-heid
 to-neel-spiel-tert-je
 to-ver-ge-bab-bel
 tri-omph-lie-de-ren
 tus-schen-brok-ke-len
 twist-re-de-naar-ster
 twy-fel-zin-nig-heid
 tyd-re-ken-kun-de.

V
 Vaer-zen-ma-kin-gen
 ver-ach-te-lyk-heid
 ver-dicht-sel-ach-tig
 ver-ef-fe-nin-gen
 ver-gang-ge-lyk-heid
 ver-ho-vaar-di-gen
 ver-lus-ti-gin-ge
 ver-plet-te-rin-ge
 ver-flan-de-loos-heid
 ver-ze-ge-lingen
 voor-be-den-kin-gen
 voor-bur-ge-mee-ster
 voor-tref-se-lyk-heid
 voor-uit-ry-den-de
 voor-zig-tig-ly-ker
 vree-de-hood-schap-per
 vrien-de-maat-ty-den
 vrou-wen-schen-din-ge
 vuur-schil-de-rin-gen

S

Stra-ße-min-gen
 uit-hu-voe-ly-ken
 uit-mex-ge-ken-de
 uit-plun-de-rin-gen
 uit-rog-che-lingen
 uit-vaat-se-men-de
 uit-voen-dig-he-den
 uit-zon-de-rin-gen
 unx-wy-zer-kun-de.

W

Waal-fer-dra-gen-de
 wae-reld-be-schij-ving
 wa-gen-mull-ē-zel
 wan-de-lin-get-je
 wasch-beel-den-maa-ker
 wa-ter-dam-pin-ge
 we-der-bren-gin-gen
 we-der-roe-pin-ge
 we-der-waar-dig-hed
 werk-tuig-maa-kin-ge

west-noord-west-ten-wind
 wil-le-heu-rig-iph
 win-ter-ko-ning-je
 wis-jel-tul-rig-iph
 woer-den-schij-kin-ge
 wyn-na-ke-zin-ge

Y

Ys-ver-grui-zin-ge
 y-zer-ge-reed-schap
 y-zer-myn-wer-ker
 y-zer-sme-de-reij

Z

Zagt-moe-dig-he-den
 ze-den-moe-ste-ken
 ze-ven-hen-dert-sten
 ziele-ont-roe-rin-gen
 zin-ver-ruk-kin-gen
 zoen-Of-fors-handen
 zorg-vul-dig-he-den
 zon-dagt-ke-de-ken
 Zuid-Zuid-voet-ten-wind.

Woorden van zes Letter-greepen.

A

Af-han-dig-maa-ken-de
 af-go-den-pye-ster-schaar
 af-greys-se-iph-he-den
 af-schu-woe-iph-he-den
 ag-ter-reen-bol-gen-de
 agt-en-t'fe-ben-tig-ste
 ag-ter-eer-gis-te-ren
 ag-ter-o-ber-lig-gen-de.

B

Baar-bly-ke-iph-he-den
 be-gry-pe-iph-he-den
 beurt-ber-wis-se-lin-ge
 bo-ben-uit-ste-ken-de
 by-reen-ge-roe-pe-ne.

C

Ca-te-chi-sa-ti-en
 ci-ther-speel-tuig-maa-ker

58 ECCLESIASTES of den PREDIKER

ry-pyef-boom-bla-de-ren

Ⓛ

Deel-ach-tig-maa-kin-ge
deſ-niet-te-gen-ſtaan-be
dub-bel-har-tig-he-den
dub-bel-be-zwee-rin-gen
dwaerſ-a-der-lij-gen-de.

ⓔ

Eb-ben-hou-te-boo-men
e-del-moe-big-he-den
ei-gen-aar-tig-he-den.

ⓕ

Foz-tref-be-ſtoz-min-ge.

Ⓛ

Ge-baan-te-gee-kin-ge
ge-heu-ge-nis-boek-je
ge-neeſ-mid-del-wijn-keſ
ge-reed-ſchap-maa-kin-ge
ge-ſcha-keſ-der-wy-ze
ge-ſlacht-re-ke-nin-gen
ge-ban-gen-ne-min-ge
ge-ban-zen-zet-tin-ge
gra-naat-ap-pel-boo-men
guit-hel-ſpeel-de-reſ-ſen.

Ⓜ

Ma-zel-noo-te-boo-men
he-melſch-ge-zint-he-den
hei-lij-doms-prie-ſte-ren.

Ⓜ

In-bach-tig-maa-kin-ge
in-ge-bon-den-he-den
in-zwel-zen-der-wy-ze
iſ-ra-ē-ii-ti-ſche.

Ⓜ

Ie-ne-ber-be-gi-ēn.

Ⓜ

Ma-bou-ter-man-ne-ken
ka-reel-ſteen-bak-ke-reſſ
keſ-der-met-ſte-reſ-ſen
klein-ge-loo-big-he-den

Ⓛ

Le-be-kant-be-han-ger
let-ter-de-fe-min-gen
lee-ben-dig-maa-kin-gen
le-ber-aan-ſtee-kin-gen
ligt-ge-loo-big-he-den.

Ⓜ

Maan-ber-dui-ſte-rin-gen
me-de-ooz-ſpzon-ke-lyk
me-de-ge-zel-kin-nen
mid-del-maa-tig-he-den
min-ne-ſnoe-pe-rei-zen.

Ⓜ

Ma-ko-me-ling-ſchap-pen
ne-der-ge-ſla-ge-ne
ne-bel-ach-tig-he-den
nooꝝd-nooꝝd-do-ſten-wind-zen
nooꝝd-nooꝝd-weſ-ten-wind-zen.

Ⓛ

Of-fer-wig-che-la-reij
on-der-bur-ge-mee-ſter
on-der-ſchat-mee-ſter-ſchap

on-der-te-ke-nin-ger
on-ge-bon-den-he-den
on-ge-mak-ke-lyk-heid
on-ber-gan-ke-lyk-heid
on-waar-ſchyn-ne-ly-ker
ooz-logſ-oe-fe-min-gen
op-per-be-bel-heb-der

o-ber-aan-zie-ne-lyk
o-ber-hoop-wer-pin-gen
o-ber-scha-bu-win-gen
o-ber-bloe-dig-he-den
o-ber-wijn-te-rin-gen.

¶

Van-tof-fe-len-maa-ker
pa-ra-dys-ap-pe-len
per-ga-ment-be-rei-der.

¶

Kaas-ber-ga-de-rin-gen
re-den-ka-be-lin-gen
re-den-wijs-se-lin-gen.

¶

Scha-budo-ach-tig-he-den
spe-re-ry-ber-hoo-per
staats-ber-ga-de-rin-gen.

¶

Te-gen-strib-be-lin-gen
te-gen-woz-ste-lin-gen
tent-ta-set-ge-noot-schap
tuig-schen-hooz-ka-men-de
tuig-sel-zin-nig-he-den
igd-re-ken-kun-di-ge

¶

Der-af-ge-le-gen-heid

ber-maa-ke-lyk-he-den
ber-mee-nig-bul-di-gen
ber-on-ge-ly-ken-de
ber-ont-waar-di-gin-ge
ber-zoen-Of-fer-han-den
bie-ze-ba-ze-rei-jen
hooz-be-and-woz-din-ge
bo-gel-twig-tje-la-reff
bolk-ber-ga-de-rin-gen
bree-de-han-de-lin-gen
buar-twig-tje-la-rei-jen

¶

Hur-woz-zer-kun-di-ge.

¶

De-der-om-ge-trak-ken
we-der-span-ne-lin-gen
we-der-waar-dig-he-den
wijn-ter-le-ge-rin-gen
wijs-sel-han-de-lin-gen
woz-den-bit-te-rei-jen
woz-stel-de-se-nin-gen.

¶

H-zer-ge-reed-schap-pen.

¶

t'Za-men-scha-ke-lin-gen

Woorden van zeven en agt Letter-greepen

A

Af-goden-prie-ste-rin-nen
af-goden-prie-ster-schaa-
ren
ag-ter-o-ver-ge-sme-ten
al-ler-be-min-nens-waar-
digst

A

Afgodenpriesterinnen
afgodenpriesterschaaren
agterovergesmeten
allerbeminnenswaardigst

50 't HOOGLIED SALOMONS

al-les-ö-ver-klim-men-de	allesöverklimmende.
B	B
Blan-ket-sel-ver-koo-pe-ren.	Blanketselverkooperen.
C	C
Ce-der-boo-men-bla-de-ren.	Cederboomenbladeren.
D	D
Dui-vels-kon-ste-na-rei-jen.	Duivelskonstenaareijen.
E	E
E-le-ments-ver-an-de-ring.	Elementsverandering.
F	F
For-tres-sen-be-stor-min-ge.	Fortresfenbestorminge.
G	G
Ge-boor-te-stonds-wik-ke-reij.	Geboortestondswikkereij
ge-heu-ge-nis-lee-rin-gen	geheugenisleeringen
ge-nees-mid-del-ver-koo-per.	geneesmiddelverkooper
ge-tui-ge-nis-gee-vin-ge.	getuigenisgevinge
ge-wan-ge-nis-be-waa-rer.	gevangenisbewaarer.
H	H
Hon-derd-maal-hon-derd-duit-zend.	Honderdmaalhonderdduizend.
J	J
Je-ne-ver-boom-bla-de-ren.	Jeneverboombbladeren.
K	K
Kle-de-ren-ver-koo-pe-ren	Klederenverkoopren.
klein-noo-di-ën-be-waar-de-ren.	kleinnoodienbewaarde-ren.
L	L
Le-ven-dig-o-ver-bly-ven-de.	Levendigoverblyvende.
M	M
Me-de-oor-sprong-ke-ly-ke.	Medeoorfspronkelyke.
N	N
Ne-sto-ri-aansch-ge-zin-te.	Nestoriaanschgezinte.
G	O
Of-fer-wig-che-la-res-se.	Offerwigchelaresse
on-ge-mak-ke-lyk-he-den	ongemakkelykheden
on-ver-ge-noeg-lyk-heid	onvergenoeglykheid

on-we-der-spre-e-ke-lyk- heid.	onwederspreekelykheid.
on-der-bur-ge-mee-ster- schap. P	onderburgemeesterschap. P
Pleit-re-den-wis-se-lin- gen. Q	Pleitredenwifelingen. Q
Quee-pee-ren-kwee-ke- rei-je R	Queepeerenkweekereijen. R
Ra-ri-teits-ver-too-nin- gen. S	Rariteitsvertooningen. S
Spe-ce-reij-ver-za-me- ling. T	Specereijverzameling. T
Tuch-te-lin-gen-be-waa- rer.	Tuchtelingenbewaarer.
U	U
Uur-wy-zer-kun-dig-he- den. V	Uurwyzerkundigheden. V
Ver-me-nig-vul-di-gen-de vo-gel-wig-che-la-reij- kun-de.	Vermenigvuldigende. vogelwigchelareijkunde.
vo-gel-wig-che-la-reij-te- ken. W	vogelwigchelareijteken. W
Woord-oor-sprong-ke- lyk-he-den.	Woordoorsprongkelyk- heden.
Y	Y
Y-zer-ge-reed-schaps-han- de-laar. Z	Yzergereedschapshande- laar. Z
Zeil-ree-lig-gen-de-sche- pen.	Zeilreeliggendeschepen.

Deeze woorden dus / den Leerling wel geleerd zyn-
de / zal hy buiten twyfel / zonder scheld-teken / tus-
schen de Lettergreepen / met weinige moeite / alle de
hem behoorende woorden / spellen en uitspreken :
ja / op zyn tyd schryvende / wel weten af te breekten.

En betwilt / de zogenaamde Trap der Jeugd*, in
 Vriesland geboren / een Lijst van de Naamen der
 Steden en Dorpen / binnen den omtrek van dat Land
 gelegen / insluit / en dit boekje een Gelderssch kind
 is / zal hetzelfde zijn Land mede kinderen / ook ter
 spelling / in een Alphabetische orde / opgeeven:

De Naamen der Steden, Dorpen, Heerlykheden
 Graaffchappen, Kasteelen, Adelyke Huizen,
 Heeren Huizen, Havezaaten, Buurschappen,
 Gehugten, Forten, Schansen, Klooster-ge-
 bouwen, Boschen, Rivieren en Meiren,
 binnen de Provincie van *Gelderland* gelegen.

V I E R D E T R A P.

GELDERLAND 't eerste in rang van onze zeven
 Landschappen of veréénigde PROVINCIEEN, als:

1. GELDERLAND, 2. HOLLAND, 3. ZEELAND,
4. UTRECHT, 5. VRIESLAND, 6. OVERYSSEL,
7. GRONINGEN en OMMELANDEN.

Verdeelt men te recht in drie deelen, als:

1. 't *Quartier* van NYMEGEN.
2. 't *Graaffschap* ZUTPHEN. en
3. 't *Quartier* van VELUWEN.

De Steden daar in zyn:

ARNHEM	DOESBURG	LIGTENVOORDE
BOMMEL	DOETICHEM	LOCHEM
BORCULO	ELBURG	NIEUWKERK(open)
BREEVOORT	GROENLOOF	GROL
BURG (ter)	HARDEKWK	NYMEGEN
BUUREN	HATTEM	THIEL
CUILEBURG	's HERENBERG	WAGENINGEN
		ZUTPHEN

*Van C. Gelliers.

De Dorpen zyn

Aalten	Dalem	Gelselaar	Kesteren
Aalst	Deyl	Gendringen	Kootwyk.
Aart	Delwynen	Golberdingen	Laar
Afferden	Didam of	Gorsel	Lathem
Alfen	Diem	Groesbeek.	Leeuwen
Almen	Dinxperlo	Haafsten	Lent
Amerode	Dodenweerd	Hal	Leur
en Wel	Doorenberg	Haderen	Loenen
Andelst en	Doornspyk	Haren	Lunteren
Zetten	Dremp	Hatert	Lynden.
Angeren	Dreumel	Harwynen	Maasbommel
Angerlo	Driel	Hedel of	Malden
Appeldoorn	Drumt	Heel	Maurik
Aschof Ast	Druiten.	Heerde	Meteren
Asfeli (over	Echteld	Heerwaarde	Milligen.
en Neder)	Ede	Hees	Neede
Avezaath.	Eepe	Heesfel of	Neer Hemert
Balgoijen	Ek	Hesfel	Neer-Tnen
en Kent	Elden	Heslum	Netterden
Barneveld	Ellekom	Hengel	Nieuwaal
Battenburg	Eispeet	Hernen	Nierstrik
Beek	Elst	Hervelt	Nunspeet
Beekbergen	Enspyk	Heteren	Nyenbroek.
Beest	Erichem	Hemen	Oen
Bemmel	Ermelo	Hien	Ochten
Bennekom	Est	Hierden	Oldenbroek
Beuningen	Eitten	Hiern	Oldkeppel
Beusichem	Eperdingen	Hoovelaken	Ommeren
Brakel	Ewyk	Horsen	Oosterbeek
Bronkhorst	Gardereren	Hummel	Oosterwolde
Bruchem	Gameren	Hurwynen	Op Hemert
Brummen	Geesteren	Ingen	Op Heusden
Cirkel van	Geldermalsen	Keppel	Op Tnen
de Ooy.	Gellekum	Kerkwyk	Otterlo

64 DE KLAAGLIEDEREN VAN JEREMIA

Oyen.	Ryswyk.	Velp	half Winsen
Panderen	Scherpenfeel	Voerst	Wintcrfnyk
Poederoyen	Senewyns	Voorthuizen	Zzendoorn
Puffelyk	Slyk-Emyk	Vorden	Zeddam
Putten.	Spankeren	Vorgten.	Zeland
Randewyk	Steenderen.	Vuren en	Zelhem
Raxenswaay	Terwolden	Dalem.	Zermond
Rekken	Trigt.	Wadenoyen	Zilvolde
Renkom	Tuyl	Warnsfeld	Zinderen
Renoy	Twella.	Wel	Zielen
Resfen	Ubbergen.	Westervoort	Zoelmond.
Rheede	Vaasfen	Weurd	Zuilichem.
Roele of	Valburg.	Wichem.	Zyderfeld.
Ruilp	Varik	Werckhem	
Rosfum	Varseveld	Wilp	
Rumpt.	Veesen	Winsen	

HEERLYKHEDEN, KASTEELLEN EN ADELYKE HUIZEN.

Aller (den), Amsen. Baak, Baarle, Babberich, Barham, Beerenkamp, Bemmcl (t Huis te), Bearse, Bevervoorde, Biel, Blankenburg, Bloemenstein, Boedelhof, Boonenburg, Borggraven, Biljoen, Brantsenbrug, Brielert, Brugdyk, Brumberg, Bulkenstein, Byland, Byfel, Byltein. Dam (den), Deilden, Diepstegen, Diepenbroek, Dieren, Doddendaal, Doodenweerd, Dord, Dorweerd-Doorenborg, Doorvoorst, Dorsthuizen, Duistervoorde. Eckhout, Eempt, Eerskoten, Eese, Engbergen, Engelenburg, Engelroode, Enghuizen, Enspyk, Elchede, Esfenburg, Erst. Fransenburg. eldermalem. Gillikom, Glinthorst, Gorfel, Graaf, Grensvoot. Haasten, Haag, Hakvoort, Harden-

berg, Haselo, Hartekamp, Heeg, Hees, Hell;
 Heukelom, Heum of Hoenen, Hemmen, Hocken-
 burg, 't Hoen, Hoevelaken, Holthuizen, Hörst
 (de), Hulsthout, Hunderen, Ierst. Kannenberg,
 Keldnij of Keldenarij, Kell, Kemmena, Keppel;
 Kerkhoven, Kernhem, Kersenberg, Kervel. Kin-
 kelenberg, Kloeze, Kortenburg, Kraanenburg. Kraai-
 jenstein, Kwikborn. Laar, Laakenburg, Langen, Lan-
 gerer, Lankvoort, Lathmer, Lathem, Leede, Leem-
 kuile, Leeuwen, Leeuwenburg, Ligtenberg, Loel,
 Loo, Lucht (ter) Lunhorst. Marhulzen, Marsch,
 Meyerik, Metoren, Meulekaten, Middagten,
 Musenberg, Mynerswyk. Nergena, Netelhorst,
 Nevelhorst, Nieuwenbeek. Oevelgunne, Ofdegoor,
 Oolde, Oosterholt, Oosterhuizen, Ooy. Oye,
 Ophemert, Oploo, Ottenstein, Oudentempel,
 Overenk, Overhage, Overlaar, Ooyen. Padevoort,
 Palmenstein, Park, Plak (de), Podding, Pol, Pol-
 lenharing, Pollenstein, Polwyk, Perfikhoven,
 Putten, Puttenstein. Raai, Rees (de), Roerlo,
 Roodentoorn, Roozendaal, Rumpt, Rversvoort,
 Ryselt. Schadewyk, Schaffeler, Scherpenzeel,
 Schoonderbeek, Schotenburg of Schouwenburg,
 Schuilenburg, Schuilkerk, Slangenburg, Spaans-
 weerd, Spankeren, Staveren, Sterrenburg. Tel-
 sterband, Terschuure, Tinsenberg, Toorn (de
 Blaauwe), Toorenhuis, Tricht. Ulepas, Ulf,
 Ubbergen. Vanenburg, Veenhuis, Velde, Ver-
 stonde, Verwolde, Voorst, Vorden, Vosbergen,
 Vredestein, Vryenburg. Waardenburg, Waaijen-
 stein, Wallen, Walvoort, Watergeer. Westen-
 burg, Weezenthorst, Wiel, Wild, Wilpenhorst,
 Winfen, Wolfswaard. Yperenburg. Zeeburg, Zin-
 deren, Zoelen, Zullchem, Zwaanenburg, Zwa-
 luwenburg.

66 EZECHIEL heeft 48, XLVIII. Capittelen.

Buurschappen en Gehuften.

Altenbroek, Angersbroek, Appen, Apperlo, Appel, Astelt, Asting. Baakmarkt, Beekhuizen, Beltrum, Beerenschot, Beinhem, Bergen, Berringveld, Bevermeer, Biel, Bobel, Bosborn, Boshuis, Bourik, Breebroek, Broekhuis, Brampt, Brunsveld, Brunswick, Bruinespyker, Bryssel. Crutveld. Delft, Delden, Delwynen, Dichteren, Dieren, Doesburg, (onder Eede,) Duchteren, Dykhuisen. Efden, Elderik, Erlekum, Essen, Esveld. Gander, Garderbroek, Ginkel, Gelberdingen, Gortel, Grootenhorst. Halderen, Harl, Hartkamp, Hasselaar, Hattemerbroek, Hallourw, Heelweg, Herkhuisen, Heukert, Hoog-Souren, Holthuizen, Holtslag, Horst, Hufden, Hunnik, Hupel, Hupfel, Haart (in de). Indoornik. Kelbergen, Kempelberg, Keusdam, Keusveld, Killer, Klingelbeek, Kootwykerbroek, Kotten. Lakemond, Langerak, Leesten, Level, Lintelo, 't Loo, Lovenich, Lonen of Loinen, Luur. Maanen, Marpot, Medhaase, Melling, Meerveld, Mosfel, Myst. Niersen, Nieuw-Lunteren, Nieuwenhuis, Nardyk, Noordveen. Oensel, Olbergen, Oosfelt, Oostendorp, Oosterend, Our. Pampes, Puttersdyk. Ruurloffche-buurt, Schooterbroek, Schryk, Someren, Souren, Souwent, Spriel, Spulberg, Spull, Steenekamer, Stoken. Telg, Tonde, Tongeren, Tulenbroek. Uchelen, Udink, Ulft. Verselaar, Veldhuizen, Veldhuten, Veldwyk, Vierhout, Voorbroek, Vryenberg. Wapenveld, Weekrom, Wensem, Werken, Werven, Westendorp. Westel, Wichmond, Wiel, Wildewold, Winkelborst, Wissen. 't Wold, Wydhem, Wynbergen. Ymerik, Yselhuten. Zello, Zevekert, Zanderen, Zwol.

Forten, Sterktens of Schansen,

Hunnenschans, St. Andries, 't Tolhuis, Westervoort, Knodsenburg, Schenkenschans, Voorfchans, Ysfelbord.

Klooster-gebouwen.

Agnies; Augustynen, Monniken, Begynen; Bethanien, Bethlehem of Bielhem, Cellebroeders, of Cellenary. Emmaus. Franciscaner. Galileën, Grauwe Zusteren. Hulbergen. St. Jurien. Kruissteen, Maria van Nazareth, Marienburg, Marien-daal, Marien-kroon, Marien-weerd, Minnebroeders. Nonne. Oosterhuizen. Predikheeren, Reguliere. Sion, Vrouwen, Walrich. Yzendoorn.

Boschen.

Beekberger. Claarenbeeker. Dierensche, Dorwaardsche. Eefche, Elspeeter. Gadersche, Gortler. Groot Watergeersch. 's Heerenberger. Kiefkens. Laarsche, Loofche. Middagter. Nymeger, Puttensche. Roozendaalsche. Slangenburger, Speelder. Ucheler, Udeler. Voorster, Verwoldensche. Wischensche. Zoerensche. (hoog)

Rievieren en Meiren.

Aa. Berkel. Linge. Maas. Nagelpoel. Ryn. Uddeler-Meir. Waal. Ysfel.

Da zouden we hier mede / wel kunnen eindigen als woorden genoeg ter spelling voorgesteld hebbende: Maar door dien ons in de schriften des Ouden, en Nieuwen Testaments / niet weinig woorden voorge-

men / die niet zeer gemakkelyk zyn / ja die zelfs
niet slegts booz Kinderen / maar ook wel van zulke /
die de Naam van Meesters draagen / ekkendig uit-
gesproken / ja laat ik zeggen / misseghlyk gerabzaakt
worden / zullen we 'er hier mede / naar de orde van
't W / B / C. eenige laten volgen / in de

V Y F D E T R A P.

Verscheiden eigen Naamen des O. en N.
Testaments.

Aäron / Abana / Abarim / Abedinelech / Abel-
maggedola / Abiathar / Abiel / Abiezer / Abi-
nail / Abimaël / Abimelech / Abinadab / Abisai /
Abisalom / Adam / Achab / Achaz / Achazia / Ach-
boz / Achikam / Achimaaaz / Achimelech / Achino-
om / Achaisachar / Achitophel / Adoni-bezek / Adum-
min / Ahasueros of Ahasberos / Aholibama / A-
sath / Alon-Bachur / Almon-Diblahaim / Amasai /
Aminadab / Amraphel / Anathot / Aniochus /
Artaxasta / Artaxerxes / Aschpenaz / Astherariter /
Abaddon / Abagam / Achaius / Adramptium /
Abzatische / Alexandrien / Alpha / Alphus / Ana-
nias / Andromieus / Antiochia / Archangel / Arche-
laus / Areopagus / Arimathea / Aristarchus / A-
thenen.

Baal-Perazin / Baehurim / Baëza / Balthazar /
Bathsaba / Beerothier / Behemoth / Benhadab /
Berodach / Bozra / . . . Barachias / Baradas /
Barsabas / Bartholomeus / Bartleneus / Beëlze-
bub / Bethhanien / Bethlehem / Bethsaida.

Caphorim / Carchemus / Cherubin / Chineret /
Cheritin / Cubees / Cuschan-Beschataim / . . .

Cajaphas / Capernaum / Cappadocia / Caesarea /
Cloë / Chorazin / Corinthiërs.

Damaſcus / Daniël / Dathan / Delila / Debora /
Dinhaba / Diblataim / Dodanin / Doëg /
Dalmanutha / Dalmatten / Decapolis / Demetrius /
Dionysius - Areopagica / Diotrephes / Druscilla.

Ebed-melech / Ebenhaëzer / Ebsan / Eglon / E-
lasser / Eleazer / Elchanan / Eljada / Eliahim /
Eliezer / Elimelech / Eliphelet / Eliphas / Elischa-
mah / Elizaphan / Ephod / Ephraim / Ephrata /
Ezrahaddon / Eschaol / Etilmerodach / Euphra-
tes / Eliat / Elmas / Elizabeth / Emma-
nuel / Epaphras / Epaphrodatus / Eupulus / Eu-
nice / Entrechus.

Felix / Festus / Fortunatus.

Gabriël / Galeed / Gamliël / Gammadin / Gath-
Minmon / Gemazia / Gerizim / Geuel / Gidbethou /
Gibeon / Girsasien / Gabriel / Gabbatha /
Galatia / Galilea / Gamaliel / Gethsemane / Gol-
gotha.

Haddabezer / Hadadrimmon / Habrach / Hammath /
Hananeël / Hananja / Hanoth / Hazarmabeth / Ha-
zeron - Camar / Hiskia / Hobab / Homri / Hophra /
Horonaim / Homiel / Hermogenes / Hero-
des Aſcalonita / Hymeneus.

Ibchar / Icabod / Ido / Idumea / Immannël /
Indiël / Iſai / Iſſi-Benab / Iſdoſeth / Iſmaël /
Iſraël / Iſſaſſchar / Ithamar / Ithiël / Iſebel /
Izreël / Italiaanſche / Iurien.

Jaazania / Jaëlam / Janath / Japheth / Ja-
phia / Japha / Jarmuth / Jairus / Jercho-
niaſ / Jericho / Jeczabel / Jeruſalem / Jephies /
Joſeph-Baſchebet / Joathem / Jeſchurua / Jo-
zaphat / Jupiter.

Kadzeël / Kadmoniter / Kedo - Laomer / Kene-
ziter / Keeren - Napputh / Kibrot - Caaba / Kirbare-

Sabbim / Sabeers / Sahaton / Samaria / Sam-
 ma / Sanballat of Saneballat / Sanherib / Sa-
 nacherib / Sargath / Schear-faschub / Schibbo-
 leth / Syers / Sadduteen / Samarien /
 Samothzaten / Sapphira / Seleucia / Sichern / Si-
 loam / Sinrogodus / Sodomus / Sospater / Sos-
 thenes / Stephanas / Siracufen / Syris.

Tabor / Tethoa / Tignath-Pnezes / Tobjah /
 Tophet / Tusal-Hain / Tprus / Tabuba /
 Tertullus / Thersalonia / Therpilus / Trudas /
 Tharten / Trachonicus / Trachon / Trophimus /
 Trophoena / Trophosa / Trochicus.

Uphazin / Uphaz / Uz / Uza / Uziel. Ferres.
 Zacharijah / Zacheus / t'Zadok / Zaphat / t'Ze-
 dach / Zebaim / Zedekiah / Zelophad / Zephani-
 jah / Zerubabel of Zorobabel of Zophelth / Zuctel /
 Zacheus / Zebedeus / Zenas.

Hier mede / oordeele ik / wel te zullen kunnen be-
 staan. Goh moet ik myn bestek niet te groot ma-
 ken. 'k Geloof niet / dat my iemand zal tegen-
 spreken / wanneer ik zegge : dat een Leerling / al-
 le deze woorden / in en buiten het boekje / wel
 kunnende spellen / volkomen byheid zal mogen heb-
 ben / om tot het lezen over te gaan.

Z E S D E T R A P.

Handelende over de onderscheiden soorten, 't
 gebruik, enz. in 't algemeen, als ook over
 de verschillende spelling van eenige Letters
 en woorden in 't byzonder.

Vr. **M**et hoe veel Letteren wordt onze Neder-
 landsche Spreek uitgedrukt

Antw. Met de 26 volgende / die men noemt en uitspreekt a / h be, t ce, d de, e / f ef, g ge, h ha, i / j je, k ka, l el, m em, n en, o / p pe, q ku, r of, z er, s of, s es, t te, u / v ve, u uv, w we, x ix, y / z zed!

Vr. Hoe worden deeze Letters nu wederom onderscheiden?

A. In Vocalen en Consonen, of ook wel Consonanten.

Vr. Zijn dit nederduitsche bensaamingen?

A. Neen: dit zijn twee Onduitsche of Latynsche bastaard-woorden / als

komende. Vocaal	} van	} Vocalis iets dat klinkt
en		
Consoon	} van	} Consonans medeklinkend?

Vr. Hoe zegt men dan gemeentlyk in goed duitsch?

A. Zelf-klinkers en Mede-klinkers.

Vr. Hoe beele en welke zijn 't / die men Zelf-klinkers noemt?

A. Deeze 6 a / e / i / o / u / y.

Vr. Waarom worden deeze Zelf-klinkers genoemd?

A. Om dat ze in de uitspraak / door hunn' eigen klanck / op zich zelven bestaan / en zonder byklanck van één der Medeklinkers / gehoord worden.

Vr. Wat hebben wy by de Zelf-klinkers al op te merken?

A. I. Geen woord of Lettergreep / zal 't leesbaar zijn / kan buiten één of meer van dezelve / ten zo by berhozing / gespeld / geschreven nog gedrukt worden.

II. Jeder derzelver kan wel een geheel woord en Letter-greep uitmaaken / 't geen in de Mede-klinkers geen plaats heeft.

a / e / i / o zijn in 't Latyn / volle woorden / als a / ban / e uit / i ga go / o o een uitroeping. o / u en y zijn in 't in het Duitsch als o / o my!

o God! o Heere! enz. H. als men tot iemand spreekt/ als ik heb H of aan H dit gezegt/ gegeren ben enz. H hier vooz verstaas ik 't H vooz Amsterdān. Letter-grepen zyn 'er zo schaars niet/ die uit één van deeze letters bestaan/ zo in andere/ als onzen spraak.

Zie hier eenige van de onzen/ ten voozbeeld:

H-dam / a-dem / a-her / a-mien / a-bond E-li-ë-zer / E-ba / e-zel. O-bed / o-ben / o-ber. H-ri-og. H-ber-p-zer.

III. Dezelve met een dwars streepje dus $\bar{a} \bar{e} \bar{i} \bar{o} \bar{u}$ getekend zynde/ dat voozheen meer/ dan nu geschiede / geeft een verhozing of wegneeming van een m of n achter die letter te kennen/ als $\bar{d}\bar{e}$ vooz den/ $\bar{n}\bar{a}$ vooz nam/ $\bar{h}\bar{e}$ vooz hem / enz.

IV. Men stelt wel eens in plaats van een van deeze/ dat meest de e te beurt valt het teken van wegneeming (Apostrophus), (daar op zyn plaats van gesproken zal worden) als t' vooz tot of te/ d' vooz de/ en gelgh vzeeder en duidelgh zal worden getoond.

Vr. Hoe veel en welke zyn de Consonen **Mede-klinkers**?

A. De 20 oberige Letters.

Vr. Waarom/ dus **Mede-klinkers** genoemd?

A. Om dat ze geen eigen klanck/ maar die van een der Zelf klinkers/ by zich hebben / als in de uitspraak ligt gehoord wordt/ gelgh b be, t ce, h ha, k ka, l el, en zo alle oberige.

Vr. Hoe worden deeze wederom onderscheident?

A. In Smelt-letters, en in stomme of halve klinkers.

Vr. Welke zyn Smelt-letters?

A. De l / m / n / r. om dat l. de klinker vooz hetze gaat; en ook byzonder ll. om dat het te

74 NAHUM heeft 3, III. Capittelen.

ken van wegneeming: wel eens / schoon 't niet goed
geheurd kan worden / voor dezelfde gezeld wordt.

Vr. Coemt dit kladder / met een boogveld:

A. Het teken van wegneeming kan of mag geen
plaats hebben / ten zo het volgende woord met een
Zelf-sinker begint / als d'avond / d'eentwighheid /
t'eenemaal / t'onzent / t'uwent / t'berig / enz: voor de
avond / de eentwighid / te eenemaal / te of tot onent /
te of tot uwent / enz.

Schoon men 't nu veel / in tegendeel ziet / als
schryvende beeten: d'lust / d'maagd / d'nacht / d'rust /
dat zich wel eenigzins tamelyk laat hooren / volge in
't nochtans niet / om rede / zo als noch nader zal
blyken.

Vr. Wat is eigentlyk smelten / van letteren gespro-
ken wordende?

A. 't Heeft zyn plaats in de Rym- of Dicht- konst /
wanneer van twee woorden of Letter-groepen een ge-
maakt wordt.

Vr. Hoe en wanneer geschiedt dat?

A. Als 'er twee woorden op elkander volgen / waar
van het eerste met een linker eindigt / en 't volgende
met een linker begint / zo wordt de eerste linker en
bus ook die geheele letter- groep / in de volgende / by
de uitspraak versmolten. By voorbeeld:

De avond neigde op de aarde neer.

dat men in Rym leest /

d'avond neigde op d'aarde neer.

't geen een onkundige / in 't lezen der Rym- konst /
nooit gade staat.

Sommige Liefhebbers gebruiken / in dezen opzich-
te / veel het teken van wegneeming / schoon het / in
de smelting / geen plaats heeft.

Maar buiten de Rym- konst geschiedt het meer:
hoewel niemand mag schryven d'Uroen / d'Quibel /

HABAKUK hoof 3, 112. Capitelien. 73

Waarom: d'jongeling / enz. In hoof: geen: woord / dat met een mede-klinker begint.

ook mag men schrijven $\frac{1}{2}$ boez des / $\frac{1}{2}$ boez ik / $\frac{1}{2}$ boez het / als $\frac{1}{2}$ was / $\frac{1}{2}$ wist / $\frac{1}{2}$ moez geng / $\frac{1}{2}$ midzags / $\frac{1}{2}$ zondags enz. 't geen dan een boez of-wegneeming (Aphaeress) genoemd wordt:

men moet dan vooral den Leering-ter-onderscheit van 't of boez het of te of tot / doen opmerken.

Vr. Waaronc worden de overige stamme of halve klinkers genoemd?

A. Om dat by derzelver uitspraak / de klinker volgt / als $\frac{1}{2}$ be, $\frac{1}{2}$ ce, $\frac{1}{2}$ ka, enz.

Van de Diphthongen en Triphthongen.

Vr. Wat verstaat gy boez: Diphthongen en Triphthongen?

A. Dit zijn wederom twee Latynsche woorden /

als Diphthong	} van	} Diphthongus twee-klank.
en		
Triphthong	} van	} Triphthongus drie-klank

Dus zijn twee klanken en drie-klanken of Diphthongen en Triphthongen niet anders / dan twee en drie onderscheiden $\frac{1}{2}$ zaamengeboegde Zelf-klankers / die men in eene Letter-groep / naast-elkaar staande / eensgalmig / in een vermengt getuid / uitspreekt. Deze zijn dan twee-klanken.

ae / ai / au / ei / eu / ie / oe / ou / ui.

gelijk in deze volgende woorden zulks hoorst /

ae	ai	au	ie	eu
haers	mai	dauw	rijaas	beurs
naersig	jaie	klankeren	dwerf	deugd
ie	oe	ou	ui	
hier	doer	boutwen	duken	
gier	zoet	stoutheit	vergruizen.	

gelijk dit in de eerste trap breeder getoond wordt.

Merkt: dat **E** en **O** ook staande / niet als een twee-klank / maar enkel **is** / o moeten uitgesproken worden / gelph: in

Emilius	} dan men leest	Endlius
Egypten		Egypten
poene		poene enz.

Vr. Leaten we nu door woordbeelden de Triph-
tongen of drie-klanken klaarer doen verstaan.

A. aaj / aau / eentw / leuw / oei en oof / als in
Daag grauw geuw hieuw boet-jen doot-jen
krang slaaw leuw nteuw snoet-jen hoet-jen enz.
meede in de eerste **Trap** / breeder te zien. doch

* **Merkt:** dat **ieu** en **oei** eigenlijk drie-klanken
zijn / wegens de drie onderscheiden klankers /
schoon 'er de andere / doch te onrecht / ook door
gehouden worden. Daarom **aa** / **ee** / **oo** en **uu**
ook geen twee-klanken kunnen genoemd worden /
bermits ze / geen twee onderscheiden klankletters
zonde / ook geen bermenigt geluid geeden.

** Wanneer boven een der klankers / twee of drie
naast elkanderen staande / deeze twee-klankens
getekend zijn / moet men wel zorg draagen /
zodanig een Letter-greep of woord / niet eens-
galmig / en gelph een twee-of drie-klank uit te
spreken / alzo met die letter / daar deeze klankens
boven staan / een nieuwe Letter-greep be-
gint / als in deeze woorden te leeren is. **Ar**on /
Baäl / **El**izer / **E**manuël / geërd / **Io**ël /
Seir / **Andi**en / enz. Welke en hoedanige woor-
den men dan leest / als of dit teken - tuschen
die Letter-greep gesteld was / gelph men noch /
wel / schoon te onrecht / zulks ziet geschieden /
gelph: **A**-ron / **Ba**-al / **El**-izer / **E**manu-el /
ge-eerd / **Io**-el / **Se**-ir / **Andi**-en / enz. als welk
teken eigenschap heeft / in de onderscheiding van
twee t'zaamengeboegde zelfstandige Naam-woor-

den : als : ~~W~~ier-man / ~~W~~eeren-bang / ~~W~~erch-dief /
 Offer-dier / ~~W~~olk-bzeuk / ~~W~~ez-bisck / enz.

Van 't rechte gebruik der Letteren.

Vr. Wanneer gebruikt men a?

A. Zulks is hier voer genoeg te zien; nochtan
 moet het gebruik van a en aa nader aangevoert
 worden.

I. Is a alleen / tusſchen twee mede-klinders ſtaan-
 de hoer in de uitſpraak / zonde aa langh / als
 haer haer / haer haer / ram taam / en gelijk op
 blad-zyde 20 en 21 overdoelig te zien is.

II. Heeft niet byzonder / als by het vermeerderen der
 Letter-grepen of in de buiging enz. op 't ge-
 bruik daar van te letter. Sommige / die de
 hoerheid der ſpelling meenen te betrachten / gaan
 naar veder geboelen / buiten den regel voer met
 a te ſchryben.

baden

maten

Staten

graben

platen

zaden enz.

Alzo dezelve en hiergelegh volſtrekt met aa.

duſ daaden

maaten

Staaten

graaben

plaatent

zaaden enz.

moeten geſchreben worden.

Vr. Waarom is dit noodzaaklyk / daar a in dee-
 ze woorden / geen hoer uitſpraak / als aa verod-
 zaakt?

A. Dit is wel waar want : baden / bladen / enz.
 daar aa geen plaats in han hebben / is ook langh ;
 maar om dat men duſdanige woorden / in een Woord-
 den-boek naſlaande / immers in 't enkelvoudige ge-
 tal / niet aa en niet met a opzoekt en bindt / als

baad

maat

(de Staat

graad

plaat

zaad enz.

verhalben met aa duſdanige woorden.

92 ZACHARIA heeft 14, xv. Capittelen.

Dezen regel / heeft men dan ook / met die woorden / te houden / die met a in 't onheilboudige gebuht staan / of gespeld worden als

bad / blad / pad / rad / gewag / zag / enz.

Vr. Maar kan men / om te a lang te maaken 'er niet een e opvoegen / als a e?

A. Dele zyn hier in onverschillig handelende; doch schoon het somtijds kan en moet geschieden / mag het daarom altyd geen plaats hebben.

Vr. In welke woorden mag men so hoort aa gebruiken?

A. In zulken / die men op tweedelyk wyze / kan en mag uitspreken / als

haers	paerd	baers
haerslig	staert	waerelt enz.

Welke men / hoortel ih niet denke / dat het betet is / ook schryft niet aa als

haers	paerd	baers
haerslig	staert	waerelt *

Alzo aa hier te recht als een twee-klank / uitgeproken moet worden / eben gelijk by de Franschen hi / en hier ook heel scherper dan met de ee / gelijk heelen noch wel zulke woorden / met ee / schryben / als:

heers	peerd	Deers (gedicht)
heerslig	steert	weerelt.

* Een heel geen twaabe spelling is / hoortel ih / 't hoort my / niet volge: als men dan / de woorden / hier gespeld zynde / naar de zachte klank kan ee en niet als ee / naar uitspreke

* 't Woord (waereld) word zeer onderscheiden gespeld als 1 waereld, 2 waereld, 3 wareld, 4 weereld, 5 wereld, 6 werreld. Ieder zyn vryheid, ik houde 't met waereld, om dat men 't dus gevoeglyk op tweederley wyze, die beide goed zyn, kan uitspreken.

MALEACHI heeft 4, iv. Capittelen. 79

Doch te spellen of te schryben

maen start start
maer plaet kwaeb enz.

ten zy men de walle uitspraak der Noord-Hollanders of gemeene Delbenaars / wilde volgen / Aan niet door- gaan.

Edoch / in de Kym-konst / mag en moet men by verhooringe schryben

in plaats van / kwaeden paeden daeden enz.
kwaen paen daen * enz.

Van de B en P.

Vr. Wat onderscheid is 'er tusschen B en P?

A. De B is van een zachte / de P van een scherpe uitspraak. Daarendoben is het verschil in de spelling / naar de betekenis der woorden / zeer groot: by voorbeeld:

Baard	Paard	Bier	Pier	Bond	Pond
hoest	paest	hoord	poort	builen	puilen
heer	peer	hozt	pozt	buur	puur
beul	peul	hoot	poot	hpl	pyl

Wijst hier uit / niet ten klaarsten / b. v. dat tusschen baard en paard, bier en pier, bond en pond, enz. en in de uitspraak / en in de betekenis / een natuurlijk verschil is?

Hier ziet niet dus / en in de tweede Trap byzeder welke woorden met B of P begonnen worden.

Vr. Waar is 'er / by 't sluiten van een woord / in het verschil tusschen beide / niets te leeren?

A. Zekerlyk: Het maar op de bulgingen of ver- minding der Letter - groepen: want men schryft

* Merkt hier by heeft men te letten op de eigentlyke teken- ran wegneming (,) zo als het hier boven getekend staat; also dit eigentlyk (,) maar een Comma is.

quab } krab } hab }	en met	{ quap } { krap } { hap }	om dat men zejt	{ quabben- } { krabben } { habbelen }	en niet	{ quappen } { krappen } { happeleg. }
---------------------------	-----------	---------------------------------	-----------------------	---	------------	---

Maarom dan ook niet.

trab } hab } klab } schab }	{ booz }	{ trap } { hap } { klap } { schap }	also men niet zejt	{ trabben } { habben } { klabben } { schabben }	{ booz }	{ trappen } { happen } { klappen } { schappen. }
--------------------------------------	----------	--	-----------------------------	--	----------	---

En zo met alle soortgelyke / waarom men op de betekenis / bijzonder heeft te letten.

Vr. Wanneer gebruikt men bb en verder alle verdubbelde Consonanten of Mede-klinkers?

A. In woorden van meer dan eene Letter-groep / wordende de eene Letter-groep met de eerste gesloten / en de volgende met de andere begomen / gelijk in de reeds genoemde woorden / habbelen habbelen / enz. te zien is.

NR. Dit heeft zich zo met meest alle de mede-klinkers / waarom ik die hier te gelijk maak / ten boozbeeld stelle.

bb / dd / ff / gg / hh / ll / mm / nn / pp / rr / ss / tt.

* Men leere hier te gelijk 't gebruik van enkele of verdubbelde mede-klinkers.

b	bb	d	dd	f	ff
Heden hebben /	bzooden	berbzodden /	blas	blaffen.	

Luben lubben /	raden	radder /	straf	straffen.
----------------	-------	----------	-------	-----------

g	gg	h	hh	l	ll
Wagen waggelen /	baaken	baakken /	maalen	maller.	
Blagen blaggen /	zaaken	zaakken /	queelen	quellen.	

m	mm	n	nn	p	pp
kraamen	krammen /	kaanen	kannen /	schaapen	schappen
koomen	kommen /	maanen	mannen /	knaapen	knappen.

r	rr	s	ss	t	tt
beeren	berren /	pas	passen /	praaten	pratten.
waaren	warren /	was	wasschen /	laaten	latten /

Van de C.

Vr. Wat leeren wy by de C?

A. Het beeltyd al te onderschillig gebruik / tus-
schen dezelve en de K: hier in bestaande: dat beelen
de meeste Nederduitsche woorden / met C in plaats
van met K beginnen / schryvende:

Caart	} booz	Kaart	} booz	Cloppen	} Klossen	
Caas		Kaas		Knarsen		Knarsien
Cast		Kast		Co'ben		Kolben
Coomen		woomen		Cruipen		Kruipen
Coning		Koning		Custen		Kusten

enz.

Vr. Wel! dat schijnt in de uitspraak goed te wezen?

A. Daar in stuit het wel niet / want C / booz
o / l / n / o / e en u staande / kan wel als een K
uitgesproken worden; maar dit is daarom geen be-
wys / dat het mag geschieden.

Vr. Waarom dan beter niet K?

A. Die is meer eigen aan de Nederduitsche Spraak /
gelijk de C aan de Latynsche Caat / die geen K
heeft als in het woord Kalenda.

Vr. De C heeft ebenwel de derde plaats in de orde
van ons a / b / c. en kan men dezelve nochtans ont-
beeren?

A. Gantsch niet / want:

I. Zyn 'er woorden die bokteekt met C moeten
begonnen worden: als

Ceder / Circlijk / Citroen / Cyffer / enz.

Doch merkt dat de C booz e / i of p staande / de-
zelve als een S uitgesproken wordt / waarom ook
de verhamers van de C / sehoon bekeerd met S
schryben.

Sebet / Sierlijk / Stroen / Saffer / enz.

oetweldit booz hun tot staving / moet dienen /

dat de **C** geheel en al geen Duitſche Letter zoude zyn; zoo valt het nochtanſ wel haast in duigen / want neer zo zodanigen woorden / daar de **C** met de **h** iſſaamengeboegd / en gelph de **G**riekſche χ (chi) en dug ſcherper / dan de **G** uitgesproken wordt / ſchryven.

II. De **C** dient / om te onderscheiden de betekenis van veel woorden / als:

licht en ligt / doch en dog / noch en nog / acht en agt / en zo veel andere meer / want licht betekent het licht van den dag / ligt geeft te kennen: ligt om te doen of in gewicht / zo agt, van achten / schatten; agt in getal / doch maar / Dog een Dog / enz.

III. Volgt de **C** zelve zeer dikwils op de **S**: als schaade / schaan / schande / schat / schrepen / schelp / schiep / schier / schonk / schut / schuur / enz.

IV. Schryft men veel beter met sche / Gelberſche / Hollanſche / Amsterdamsche / dan met se / Gelderſe / Hollandſe / enz.

De Naam Christus ſchryben sommige met **K** Kristus, 't geen / alzo 't een Latynſch woord is / niet kan doorgaan; daarom dan met **Ch** Christus, die de **K** gebruiken / ſchynen te volgen de ſpelling der grondtaal; alzo men in 't Griekſch ſchryft Kristos, doch dit een eige naam zynde / vergun ik een ieder zyn vryheid; ik houde het met **ch**.

** Men ziet in dezen opzichte / een onderscheidene ſpelling / in sommige woorden: by voorbeeld

Laghen / Lagchel	} of	} larchen / larchel
bind ik ook gespeld		
Laggen / Laggel	} ook	} lachchen / lachchel
of		
Lachen / Lachel		lachghen / lachghel

keure voor my het eerste als Lagchel / enz.

Indien nu de voorstanders van de **U** in voorgemelde woorden / de **C** konnen t'huis laten / om meer voldoende betoogs voor de **U** / zal ik mi gaerne / daar naar gedragen / doch / tot zo lang / zal ik de **C** zijn plaats vergunnen / onder de Duitsche Letters.

Van de D.

Vr. Wat in bestaat het verschil tusschen de **D** en **C**?

A. 1. De **D** is van een zachte / de **C** van een scherpe uitspraak. 2. In de betekenis der woorden als volgt / ten voorbeeld / uit

dah	tal	deh	teh	dzagt	tegt
dal	tal	dozn	tozn	deelen	reelen
dam	tam	dyog	tyog	dzillen	teillen
das	tas	duin	tuin	den	ten enz.

Vr. Wat moet 'er meer naauwkeurig by waargenomen worden?

A. Deze twee Letters / in 't sluiten van een woord niet onderschillig te gebruiken.

Vr. Welke woorden sluit men met **d**?

A. Die in de buiging enz. dezelve behouden / als

had	baden	of	
blad	bladen	pad	padden
eed	eeden	stap	stapden
hoofd	hoofden	herbond	verbonden
pad	paden	herstant	berstantig enz.

en alle woorden die in heid eindigen / als:

zeuwigheid

zeuwigheden

zaligheid

zaligheden enz.

Zodanige woorden nu met **t** te eindige / zoude te zeer naar 't Hoogduitsch rieken ; immers die 'er maar op let / kan zich licht van deze grove misflag wachten

Vr. Men schijft ebentwel baaten / eeten / bonten?

A. Ja : maar in een geheel ander betekenis : want dan komt

baaten	} niet	} bad	} maar	} het baat
bonten				
eeten		Eed		ik eet enz.

Daarom sluit men ook met t en niet met b

maat	} om dat	} maaten	} spyt	} om dat	} spytten
gar					
stoot	} men zegt	} stooten	} stozt	} men zegt	} stozien
stout					

* Merk : men moet by de spelling / wel in acht nemen / de onderscheiden betekenis der woorden / also 'er sommige / in de uitspraak / genoegzaam niet verschillen : als

ried en	} in de be-	} tekenis	} van	raden
riet				riet - gewas
gewed en				wedden
gewet				wetten / slapen
eed en				een eed - zwoering
eet				eeten
myd en				myden / schuoen
myt of				een stukje geld van 1 1/2 penning
m: id				een dienstmaagd / enz.

Sommige schryven vradt / vradt / Stadt / enz. waar in ik de bybeginge van de t / zo nodig vind / als 't bysde wtel of rad aan een wagen / hoewel smit / schoon men smieden zegt / beter is.

* * Doch tot beter onderscheiden van de onvolmaakte voorleden en de tegenwoordige tyd , in de te kennen geevende of aantoonende wyze , naamlyk in zodanige werck of tyd - woorden / die in de onbepaalde wyze / geen d hebben / als beyninen / hooren enz. sluit men de tweede en derde persoon

van den tegenwoordigen tyd, liever met t / als gy of hy bemint / hoozt enz.

Schoon in de onvolmaakte voorleden tyd, gezegt wordt: gy of hy beminde / hoorde enz. dat zeker verschilt; maar sompds en wel in de Spm-
konst / wordt wel / by verhooring / hier hoor gezegt / gy of hy bemind' / hoor'd' enz.

Van de E.

Vr. Is 't gebruik van e en ee 't zelve?

A. Alzo min als a en aa / want ie schryben be-
nen / stenen / venen / enz. dood beengen / steenen /
beenen / is niet naar den regel / dood' ofen men
zegt: been / steen / been / enz.

Vr. Heeft de e niet een tweebel? Alank?

A. Ja / als gezet / bebel' net / belet' gezet / enz.
alwaar in deeze woordjes van twee Letter-grepen /
de e in de tweede Letter greep hard / en in de
eerste zagt is / waarom eeflige Liefhebbes' bezelbe-
hard zunde / tekenen gelijc in deeze bovenstaande
woordjes / ten doozberls / gedaen hebbe ; 't lust
my echter niet / 't alle woorden te doen / doozdien
dooz het gebruik / zulks wel haast geleerd wordt.

Van de F.

Vr. Wat onderscheid is 'er tusschen de F en D?

A. Met de F / die van een scherpe uitspraak /
baar de D van een zachte is / spelt men

Fransche
Fzedzih
Fortuin
Firmament

} en niet
met D

{ D'ansche
Dzedzih
Dortuin
Dirmament enz.

Zo spelt men in tegendeel met V.

Dzied
Dicht
Daber
Dyghet
Dier

en niet met F

Fiehd
Fisch
Fader
Fyghet
Fier enz.

Vr. Kan men ebentwel? niet wel eens D in plaats van F gebruiken / in 't sluiten van een woord?

A. Sommige Liefhebbers schryben

gaad	} booz	gaaf	} schoof	} booz	} schoof		
gaaft		gaaft				schryft	schryft
graaf		graaf				schryb	schryf

Vr. Kan dit boozgaan?

A. De rede die se 'er booz hebben / is niet on-
 dondig / naamlijk, dat deze en soortgelijke woord-
 den / in 't meerboozdige / of op wyze van End-
 baeging / bescryft wordende / de F verliezen /
 (schoonze niet trachten te ontkennen / de uitspraak
 van h wat slaute te zyn) also men niet schryft."

gaaften	} maar	gaaften	} in de bete-	} Heeren			
gaafe		gaaften			} schiefs van	} gelijkenen	
gaafen		gaaften					} plaatsen
schryffen		schryffen					
schryfen		schryffen					
schoofen	schoofen.						

Om juist nu den Leerling op dit boezspoor te stel-
 len / bind ik niet raadzaam; geaessende begrippen
 volgen hun lust.

Dañ ziet men thans zelfs de beste Schrybers dit
 volgen.

* Men zegt wel fier, maar in de betekenis van moe-
 dig, als een fiere of moedige Lecuw, enz.

Vr. Gebruikt men niet wel somtyds ch en f in dezelfde betekenis?

A. Ja: als schacht hecht gekocht gracht	}	waar booz men ook zegt	}	schaft heft gekoft grast / enz.
--	---	------------------------------	---	--

Noetwel de woorden gekoft en grast / dus / om derzelver oorsprong / wel zo goed schynen te zyn.

Van de G.

Vr. Wat valt 'er by de G aan te merken?

A. Dat dezelve wel somtyds als de S byna uitgesproken wordt: als in de woorden / welke in drie eindigen / gelik: timmeragie / stellagie / schenagie / enz. waar booz men ook zegt schenkaadje enz.

* In de Fransche bastaard woorden / die veel onder 't Duitsch gebruikt worden / spreekt men g uit als sje / gelik de Franschen: zo ook in sommige duitsehe woorden.

Vr. Wordt de h niet wel met de g als gh t'zaamengeboegt?

A. Doorheen meer dan nu / want men schryft nu niet meer gh / wegh enz. Sommige noch wel dit laatste / die ook schryben lochhenen booz lothhenen en diergeliken woorden meer / 't geen niet goed is / dan wel in eigen namen / als Pelegh enz.

Vr. Kan de h niet wel eens plaats hebben agter de g als gh?

A. Daar zyn 'er / die onverschillig schynen te zyn / in sommige woorden met g of met h te fluyten / als :

langmoedig en lankmoedig
 lank en lang / oorspronk en oorsprong
 gebangenis en gebankenis / enz.

Schoon deeze woorden / uit genoomen oorzpronk / volgens de regel / met g moeten gespeeld worden / luidt de uitspraak niet h also wel; waarom dan veele de g met de h in zulke woorden t'saamenboegen / spellende of schrybende :

lanhmoedig / oorzpronghelph / gebanghenis / enz.

Van de H.

Vr. Wat zegt gy by de h?

A. Schoon dezelve meer booz een uitblaazing / van een Letter / als by de Latynen * gehouden wordt / is deszelfs gebruik noodzaakghelph: Zie hier booz in 't bzeede.

Van de I, J en Y.

Vr. Is 'er zo weinig onderscheidt / tusfschen deze drie Letters / dat 'er in 't gebruik / zo onverschillig mede te werk gegaan wordt?

A. Gantsch niet. of de verfoeffelphie onkunde / of de onberandwoordelphie onoplettendheid van veele / Leermeesters en Leerzouben / die in de seugd zo verbastert / welke al zingende leeren / je / je / ye / ye / enz. Eben als men de Zuigelingen met suna / suna / in slaap wiegt / zo is 'er een zeer groot onderscheid tusfschen dezelve.

Vr. Waar in bestaande?

A. De i en y zyn klinskletters / maar de j is een Medeklinker: ook zyn de benamingen onderscheiden / schoon veel / gelyk ik d. gelyks ontwaart worde / in nieuw aankomende Leerlingen / deeze drie Letters / één en dezelve naam geeven / zonde de j by hui / onder die benaming / bzeemd.

* humanis aspiratio est quam litera.

••• Booz **I** en **j** als Kapitaalen of Hoofd-letters / gebuikt wordende / ziet men dikwils / dat segt van de Drukkers is / één en de zelve Letters bezigen.

Vr. Toont het onderscheid met boozbeelden?

A. I. Met **i** speld men in / ih / is / immer / ih / ih / enz. wordende booz byvoeging van de **e** lang gemaakt : als wis / dies / ih / tien / lig / kies / wil / wel. Zie blad- zode 16.

II. Met **j** speld men Jan / Jacht / Jesus / Jonge / Judas / enz.

III. Met **p** speld men pber / pzer / pp / hp / higt / lpn / mpn / dyh / ppp / qupl / vgh / znu / enz.

En gelyk dit een en ander / met meerder woorden / in de eerste en tweede Tray / byzonder pag. 53 te zien is.

* Somtyds sprekent men de **p** wel eens uit als **j** gelyk in Egypten / enz. in meest eige naamen.

Merkt **i** heeft boozgaands een mede-klinker ten gevolg / als / ih / in / is / enz.

••• **j** kan nooit in 't midden van een Letter-groep / nog ook agter aan / maar wel alleen booz aan gebuikt worden / wanneer'er dan een zelfs-klinker op volgt : als ja / jacht / Jesus / Jode / draan- sen / enz. hoedanige woorden / met **i** of **p** niet kunnen geschreuen worden / als roode / iesus / iudas / enz. nog ook met **p** als poode / pesus / pudas / enz.

••• **p** Doet / volgens zyn klank / ligt hooren waar hy 'huis hoort / 't zo booz / in 't midden / of agter aan of in een woord : als pber / mpn / zo / enz.

Doch / om onderscheid te maaken tusschen **e** en **p** als éene klank zonde / naac de beche-

nig der woorden / woge hi na de eerste **Etap** / albaar men zien kan / dat hier op wel dient gelet te worden: zie bladzide 19 en 20.

Vr. Mag men dan in plaats van **y** / met **i** en **j** t'samen voegen?

A. Neen; daar booz dient de **y** / doch is reeds gezien / dat **i** en **j** ; in een woord van meer dan eene Letter-greep / op elkander kunnen volgen / sluitende de **i** de eene / wordende de volgende Letter-greep met **j** begonnen / als draaijen / dooijen / snoeijen / enz.

Vr. Is 't onverschillig / in 't sluiten van een woord / de **i** of **y** te gebruiken / zo als by voorbeeld: in de woorden of Letter-grepen.

eij / heij / reij / taaij / waaij / dooij / snoepd / enz. Welke en soortgelijke men thands veel met **i** spelt als ei / hei / rei / taal / waal / dooi / snoepd / enz.?

A. De **ij** is in dusdanige woorden beter dan **i** schoon het geen spel-sell is.

Vr. Om wat reede is de **ij** hier beter dan **i**?

A. 1. Doorbien deze woorden een steevende uitspraak hebben / daar de **i** mig te hoog toe schijnt: en

2. De **ij** toont aan / dat die woorden op **je** of **jen** in de buiging of tabschikking uitgaan: als

eijeren / heijen / reijen / taaijer /

waaijen / dooijen / snoeijen / enz. te meer

3. Men maakt hier booz onderscheid tusſchen de betekenis van sommige woorden; als

ei eeliebe / en ei eieren / hei heijen / hei heide en het heijen / zo ook tusſchen **ha** en **het** in heiden / enz.

* 't Woord **Hezaias** / dat volstrekt hier Letter-grepen heeft / word veel / te onrecht / met drie uitgesproken / als of in 't midden met **j** gebruikt was; waarom hier dan 't verschil / tusſchen

die beide Tettets / blyf ten naasten blyft: want ik leeze Je-za-i-as en niet Je-za-jas.

** 't Woord Israël wordt mede op twee / somtyds / vertoort op twee manieren / niet gesproken / als Is-ra-ël / Isra-ël / en ook wel Is-raël / volgens de kracht van onze Duitche spelling kan het niet wel anders / dan Is-ra-ël gyn / also men de s niet getuiglyk kan brengen / om de tweede Tet-tergeep / want men niet speld fra / fre / sei / fra / fru / sey / enz. Doch dit mede een eigen Naam woort zonde / bepaal ik het zelve / booz my / geenzins / wegens deszelfs oorsprongh; want zo het dan Isra-ël was / zoude men het ook ook zeket zo inderen uitspreken / als kunnende het dan ook / niet anders gespeld worden.

Vr. Worden somtyds in één en dezelve betekenis de j en g niet booz elkander gebruikt?

A. In eenige woorden heeft dit plaats / als:

Magistraat	} waar booz men ook zegt	Majestraat
Angelier		Anjelier
Beneber		Beneber
Biegt enz.		Biegt enz.

Magistraat is nochtans beter / als hoornende van Magiltratus de Oberheid.

Van de K.

Vr. Is hier nog meer / dan by de c gezegt is / aantemerken?

A. Men zoude hier noch kunnen opboegen: dat men boozheen / in plaats van ik wel schreef ch / als deken / waker / bakken / enz. of ook ten ober-bloed sch enz. booz deken / waker / bakken / ik / enz. in welke en diergelijke woorden / de c niet te pas komt.

Vr. Wat leert men hier by?

A. Niets byzonders / dat 'er van gezegt kan worden / is reeds geschied / by 't gebruik der enkele en dubbele mede-klinkers / en boozds by de Alphabetische orde, waar deze Letters hun plaats is.

Merkt nochtans: dat men wel letten moet / dat by 't sluiten van een woord / door 't af of byboegen van deze letters / heel kwaad dutschet betoozsaakt / kan worden / als in 't enkel en ineenboudige getal / aan te toonen.

* Dat de Zelf-klinkers met een Copulatie ofte t' / saamenbindings-taken / dus: *aei ou n* getekend zunde / een weghaating van een in of n achter zich / betekenen / is gezien.

Van de O.

Vr. Wat leeren wy by de O / de vierde klinker?

A. Dat dezelve ook / gelijk a en e / alleen staande / hoort in de uitspraak is / zunde oo lang / gelijk in de eerste Trap klaar te zien is pag. 26.

Vr. Waar op heeft men byzonder te letten?

A. Dat dezelve een driekelei klinker in de uitspraak / heeft / als by boozbeeld:

1. helder	} in	{	baken / ober / zo* / helen / enz.
2. dof			boek / bol / bot / wol / zond / enz.
3. hard			God / hok / bok / post / hok / enz.

waarom / 't niet kwaad is de o hard klinkende / dus o te tekenen / byzonder wanneer het woorden van gelijke spelling / doch onderscheiden betekenis zyn / als bol een beest / bol een vloot.

* 't Woordje Zo onderscheidt men met ééne o van Zoo een zoo visch of eene groene zoo of zode.

2. aan de CORINTHEN heeft 13, xiii. Cap. 93

Doords houden top ons aan 't gebruik van o en oo als by a en aa / e en ee enz. gezien is.

als boomen / bzoomen / schoolen / en niet
bomen / bzomen / scholen / als zonde in 't
enkelvoudige / boom / bzoom / school.

Van de P.

Vr. Wat valt 'er meer van de p te zeggen dan by de h geschied is?

A. De h wordt wel met dezelfde t'saam geboegt: als ph wanneer dezelfde / zoo veel zonde / als de Blytsche (*) phi uitgesproken wordt gelijk f

als Oliphant

Stephanus

Philippensen

Propheteen

dat men
leest

Olifant

Stefanus

Filippensen

Propheteen

* Men zoude de nederduitsche of vastsaard-woorden / die genoegzaam als ander het Nederduitsch / hun diergertschap gewonnen hebben / wel met f voor ph als boven kunnen schryben. *

Van de Q.

Vr. Is deze niet obertollig / also men daar woort hto kan gebruiken?

A. Ofschoon deze Letter / gelijk de r / zo zeer niet geoordeeld wordt / onder de Nederduitsche letters / plaats te moeten hebben / kan ik dezelfde al mede niet afsluiten; tierlyk schryft men niet alleen / maar ook beter met qu dan hto de Woorden gequest / gequaak geguyl / enz.

Doordien een onkundige of uitlander / gelijk de Heer Séwel te recht aanmerkt / dezelfde dan / wanneer ze met hto als

* Men zie hier om omtrent myn Spraak school 2 stukjens nader.

gekwetst / gekweld / gekwaak / gekwal / enz. ge-
schreeven waren / zoude kunnen leezen
geh-wetst / geh-weld / geh-waak / geh-wal / enz.

Van de r en z.

Vr. Waar toe dienen tweelei slag van r en z?

A. De één om een woord of Letter-greep te
beginnen / de andere om te eindigen / hoewel dit in
de Ouk-konst weinig waargenomen wordt.

Van de s en ss.

Vr. Waar toe heeft men / een korte en een lange
s of ss?

A. De korte ter Auktinge / en in 't midden de lange /
om een woord of Letter-greep te beginnen / als
wassen of wasschen / plas / plassen /
wischen / misschien / enz.

Maarom men moet letten / dussanige woorden /
niet te schrijven met ss / ff / of ss: als
wassen of wasschen / plas / pl. ssen /
wischen / misschien / enz. noch ook
wassen of wasschen / plassen / wisschen enz. ook niet
wasschen / plassen / wisschen / enz.

Vr. Wat is 'er booz onderscheid tusschen de s en
z in 't gebruik?

A. De s / / is van een sijfende of scherpe / de
z van een zachte uitspraak / in welker recht gebruik
niet weinige / zelfs niet van de minste schryvers /
maat al te veel / zich te duiten gaan. Zie / het
onderscheid in deze weinige woorden /

* Bevinde echter, dat men heden ten dage, geheel
van qu, voor kw, afziet.

met	f	met	z	met	z	met	f
	fabel		zabel		zullen		fullen *
	fajet		zaajen		zolder		folby
	fufker		zuigen		zulke		fulpher enz.

Zo ziet men niet alleen het verschil in de uitspraak / maar ook in de betekenis. Hoe veel / die geen onderscheid maaken in zullen; en fullen / immers zullen komt in ieder werk-woord booz om de toekomende tyd aan te toonen / als: wy of zy zullen dit of dat doen / daar fullen onnozele menschen betekent / by boozbeeld*: die arme fullen zullen hier wel te pas komen! enz.

Die dan maar op 't aanbatten van een woord let / kan deeze klip ligt myden.

Van de T.

Vr. Wat hebben wy meer van deeze Letter dan reeds by de t gezien is / te zeggen?

A. De t wordt wel / booznaamlyk in vaststaand-woorden / als de t of f uitgesproken / gelijk

Oratie / gratie / satisfactie / correctie / predicatie / enz.

Welke woorden men iets scherper uitspreekt / als Oratie / gratie / satisfactie / correctie / predicatie / enz.

Booz welk laatste sommige / tegenwoordig / schryven predikaasje.

Och te schryven Probinde booz Probinde: is niet goed: als komende van Provincica.

Vr. Gebeurt 't veel / dat de t met de h t'saam-

* Zie verder hier voor, waar deeze letters op hem plaats, gebruykt zyn.

geboegd wordt / als ih of Gyeische (δ) theta hoe
 wo:di dezze i'saam:nboging uitgesproken?

A. Niet anders dan eenboudig t daaron leest An-
 tonius / Theophilus / Cracin / Czoon / enz. als
 Antonius / Ceophilus / Cracien / Croon / enz.

* De d of t zyn obertollig in gelegenheid / genegen-
 heid / en zo alle diergelijke woorden / waar booz
 veele schrypen gelegenheid / genegenheid / enz.
 Iramers sien zegt; gelegen / genegen / en niet /
 gelegend / genegend / enz.

Van de U.

Vr. Wat leeren wy by de u de vyfde Klink letter?

A. Dezelve is mede / gelijk de andere Klinkers /
 alleen staande / hoort in d'uitspraak / zonde nu lang /
 als

Ue (der Chaldeen) u r / murw / muur / . enz.

Met uu schryft men muuren / uuren / enz. als zonde
 de in 't enkelvoudig muur / uur / enz.

Vr. Is u en uw 't zelve in de betekenis / door dien
 hier in by veelen / geen verschil schynt gemaakt te wor-
 den.

A. Gantsch niet * u ziet op de persoon / die men
 aanspreekt / als 't is u bekend / ik heb het u of aan
 u gegeven of gezegt / enz.

† uw schryft men / als men iemands goederen / zaa-
 ken / enz. beoelt / by boozbeeld:

Uw Quis / uw Geld / uw Kind / uw Ouders /
 booz uwe Ouders enz.

* Pronomen demonstrativum. † Pron: possessivum.

Van de V.

Vr. By de b hier van gesproken zonde / is 'er ook noch iets van te zeggen / overgebleven?

A. Niets byzonders: als datze drieërlei benaaming toegedaan is / als ve / us of ube en van de meeste zeggen echter ve.

't Is niet byzandt / datze / doch verkeerd / noch wel als een u gebruikt wordt / byzonder in 't Latyn.

Van de W.

Vr. Deze mede tweeërlei benaaming dragende als dubbelt' u en we / zo byzondere ik / welke de beste is?

A. Wel is waar / dat men die met de Hoogduitschen liever we noemt; Doch dat die benaaming dubbeld' u / oorspronkelijk zoude zyn / van 't oude / gebruik te booz uit of mit / gelijk sommige willen / of gelijk anderen dit waaken / booz te zeggen: „ dat „ men in onze geheele Nederduitsche taal geen dubbeld' u of b heeft / van wel in de Latynsche „ als raus, wum, „ van ik men woordert genoeg te hebben: als

Spurman / Duitzaam / mauc / mit / zaur / enz. kan ik niet wel toestemmen: also ik niet vinde / dat de Ouden dusdanige woorden niet w: dus!

Wierman / Dwezant / nwor / wor / zbor / enz. geschreven hebben.

Lieber denke ik / schoon ik het niet booz volstrekt zo gehouden wil hebben / dat die benaaming / naar de figuur of gedaante dier Letter / als zonde gelijk twee v v aan elkander getrokken / genomen is: alwaarom die benaaming zo zeer niet is te waaken / en 't hebben weinig tot de zaak doet / welke hier en elders

onder dien naam / zo wel bekend staat / dat niemand
zo dwaas zal zyn / om daar booz twee u te verstaan.

Ja // 't is niet vreemd / dat men de Capitaalen of
Hoofd-letters wel eens / met de naam van dubbeld
hoort bestempelen / daar ze echter niet meer in de
spelling doen / dan de andere.

Dat de benaaming in in veel woorden beter is /
als dubbeld u / is zeker waar; maar dat het
beeld ook ruim naauw genoeg is / is te gelijk
waar. Ik stap 'er af / als doende dit niets tot de
spelling / zonde zulke bittergen maar bezelaren /
laatende een ieder bezelbe noemen / zo als hy wil.

** Doch te schrijven goddeh / houde enz. gelijk
zeker Liefhebber / dus de w booz u / bezigt /
kan ik niet goed keuren: immers men schryft /
houden / houde / enz.

Van de X.

Vr. Komt de x wel byzonder in onze taal te pas?

A. Meer in de Griekische en Latynsche: waarom
ze ook een dubbeld medeklinker genoemd wordt:
Echter ontzucht het niet aan vermaarde schryvers /
die de spelling al by naauwkeurig beoefenen / welke
de x gebruiken in Blixem. Hex / Exier / booz welke
laatste men ook zegt Alister / enz.

Derder komt ze veel in eige naamen booz: als
Xenophon / Xerxes / Xenocrates / enz.

Van de Y.

Vr. Is by de y / die de Grieken Upsilon noemen /
noch iets te zeggen obergelieden?

A. N Men dat by i en / hier omtrent / zo
veel nodig gezegt is.

Van de Z.

Vr. Wat van de z meer / dan by de s gezien is ?

Ar. Dat de w de eenigste mede-klinker is / die achter de z kan gebzigt worden / hoewel sommige echter met weinige toewijching / daar voor de s gebruiken als :

zwaan
zwaar
zwaait
zwellen
zwsagen
zwoegen
zwoegen
zwoegen

} 't geen vol-
streckt beter
is als

{ swaan
swaar
swaait
swellen
swsagen
swoegen
swoegen
swoegen

Wie bespeurt niet / dat / volgens de kracht der f / die woorden dan heel te scherp zouden aangebaten worden? Merk:

* De z dient ook meer om een woord te beginnen / dan te sluiten; hoewel zeer veel eigen naamen / met bezelbe geslooten worden / als Achaz / Ahimaaz / Buz / Uzz / enz.

Doch bezelbe zyn buiten den gemeenen regel.

* * Deze sluiten echter sommige woorden met de z in plaats van s als onz' / woz' / weez' / enz. alzo ze de f in de buiging verliezen: want men zegt onze / wozen / weezen / en niet onse / wuzen / weezen / enz.

Doch alzo het hier mede / eben als met f gelegen is / wozze is de Aeffhebbers verwaards.

Van de Capitaalen of Hoofdletters.

Vr. Wanneer komen de Capitaalen of Hoofdletters te pas?

A. I. Dooz aan ieder brief of geschryft / en zo menigmaal de reben of zin / in dezelve vol is / wanneer men een stip . of punctum stelt / waar op doozgaans een nieuw regel volgt / die teikens met een Hoofdletter begonnen wo:dt.

II. Alle eigen Naamen van Menschen / Ge:dierten / Planten / Kruiden / enz. worden daar mede begonnen.

III. Men stelt ze booz alle Waardigheden / Pers:soonen van hooge Characters / Distinctie en Geboor:te / enz. als Keizers / Koningen / Vorsten / Prinsen / Graaven en berder booz alle Hooge en mindere Bedieningen.

IV. Zo dikwoils men herhaalt **U** **E** **D**: / **U** **E** **C** **D**: / **U** **H**: **W** **e** **l** **E** **D**: / **W** **e** **l** **E** **D**: **G** **e** **s** **t** **r**: / **W** **e** **l** **E** **r** **w**: enz.

V. In de Gymkonst / booz aan ieder regel / en gelph 't bekwaame Meesters hunne Leer:lingen / booz nader onderwoys / berder leeren.

Zie daar / zo klaar my mogelph / de onderschei:den soozten en 't gebuik der Letteren aangewezen: bertrouwende / dat ieder Meester / die myn oogwit hier uit ligtelph zal bevoeden / zynen Leerlingen langz deezen voorgestelden Leer:trant / met byboe:ging van zyn gepast onderwoys / volkomen in de nodig:ste beginselen der spel:konst zal kunnen vast maaken.

Dermits nu een Leerling meer nodig heeft / dan maar eben spellen en leezen / zullen wy denzelven eenige Denkbeelden zoeken te geeben / van eenige Gonden of Fundamenten van onze Nederduitsche Spraak / als zeer nuttig en dienstig / byzonder booz de zulke / die op hun tyd / in de Fransche / en booz:naamlgh in de Carpische Taal / staan onderwo:zen te worden / Waarom de daarby eerst boozho:

mende woorden (in de Noot) met derzelver Latynsche betekenis / heb uitgedrukt.

Hieromtrent / heb ik zekerlyk te verwachten dat veel / eenhoutwige Malzen / het geheele werkje zullen verwynzen ; Doch ik vertrouwde / dat anderen 't zo veel te meer / zullen goed keuren : want doch dient het Dabld niet / 't is goed booz Gollath ; dit is by de eerste uitgave al gezien dan zegge noch die geen Latyn behoeven te leeren / bemoeijen zich met de Noot niet.

Z E V E N D E T R A P

Leerende de eerste Grondbeginselen der
Nederduitsche Spraak.

Vr. Welke zyn de allereerste beginselen / die by 't leeren der Nederduitsche / of ook andere Taalen / ten grondslag moeten gelegd worden ?

- A. 1. De Kennis der Letteren.
2. De t'saamenboeging en uitspraak of klank der Letteren / tot en in Letter-greepen of woorden.
3. De schikking der woorden tot een volkomen zin.

Vr. De Letteren / de t'saamenboeging en uitspraak geleerd zynde / moeten wy overgaan tot de woorden doch eerst zien : wat hy booz een Syllabe verstaat ?

A. 't Woord Syllabe komt van 't Latynsche Syllaba een Letter-greep / Zynde een Letter-greep bestaande uit 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / 6 / 7 / 8. en somtyds meer letteren / die men eensgalmis / zonder of bzeeken / uitspreekt.

Vr. Is een woord en een Letter-greep het zelve?

A. Een Letter-greep kan wel een geheel woord uitmaken: maar beeltds is een Letter-greep slechts een gedeelte van een woord: als kunnende een woord bestaan uit 1/ 2/ 3/ 4/ 5/ 6/ 7/ 8 en meer Letter-greepen/ gelijk dit een en ander in de eerste en tweede Trap sikaar geleerd is.

Vr. In hoe veel (a) Spraak-deelen onderscheidt men de woorden door de (b) Oorsprong-kunde?

A. In 9/ als: 1. Ledekens/ 2. Naam-woord/ 3. Door-naam-woord/ 4. Werk-woord/ 5. Deel-woord/ 6. By-woord/ 7. Doorzetsel/ 8. 't Samenboeging/ 9. Cusschenboegsel.

Vr. Wat zijn Ledekens?

A. Deeze (de, den, een, het,) dienende om een onderscheid te maaken in de (c) Geslachten en (d) Naam-vallen: als de Man, een Tafel, het Spiegel, enz.

Vr. Hoe beelerlei is 't Geslacht?

A. Drieërlei: (A) 't Manlyk, (B) 't Vrouwlyk, (C) 't Onzydig.

Vr. Waar aan zijn deeze Ledekens onderworpen?

A. Aan de (e) buiging der Naam-vallen.

Vr. Hoe veel Naam vallen zijn 'er?

A. Zes/ 1. Noemer, 2. Teeler, 3. Geever, 4. Beschuldiger, 5. Roeper en 6. Afneemer.

(a) Partes Orationis, (b) Etymologia.

1. Articulus, 2. Nomen, 3. Pronomen, 4. Verbum, 5. Participium, 6. Adverbium, 7. Præpositio, 8. Conjunctio, 9. Interjectio.

(c) Genus, (d) Casus. (A) Masculinum, (B) Femininum, (G) Neutrum. (e) Declinatio.

1. Nominativus, 2. Genitivus, 3. Dativus, 4. Accusativus, 5. Vocativus, 6. Ablativus.

Vr. Hoe geschiedt deze buiging?

		Manl:	Vr:	Onz:
A. Dus	Norme	de	de	het
	Cerke	des of van	de	het
	Geer	den / aan of booz	de	het
	Beschuldiger	den	de	het
	Koep	de	de	het
	Wneemet van / met of booz	den	de	het

* De plaats laat hier niet toe / de meer of min
 veranderingen / daar by vallende / te toonen. Jets
 meer daaromtrent in myn Spaans school.

• Zie hier / booz de aartigheid / de buiging met de
 Latynsche boozzetsels hic, haec, hoc, waar mede
 alle buigbare woorden / in hun onderscheiden geslacht
 gebogen of (gedeclineerd) worden.

Singulariter ('t enkelvoudige getal.)

	M.	V.	O.	M.	V.	O.
Nominativ:	hic	haec	hoc	deze	die	dat
Genitivus	hujus	—	—	des of van	—	—
Dativus	huic	—	—	den / aan of booz	—	—
Accusativus	hunc	hanc	hoc	—	—	—
Vocativus	O	—	—	—	—	—
Ablativus	hoc	haec	hoc	van met of booz	—	—

Pluraliter ('t meervoudige getal.)

Nom	hi	hae	haec	deze of die
Gen.	horum	harum	horum	des of van
Dat.	his	—	—	aan of booz
Acc.	hos	has	haec	—
Voc.	O	—	—	—
Abl.	his	—	—	van met of booz

De Levens de, den, een, het, hoegt niet
 naar 't geslacht-woord.

Dit is doorgaans 't eerste, want dooz een Matrosch
 Beecling / 't geen hem / dooz een menigte van booz-
 beelden / slaaver en omstandiger geleerd woort.

Vr. Hoe verdelst is 't getal (a)?

A. Tweerlei / 1. 't enkelvoudige en 2. 't meer-
 voudige.

Vr. Wanneer komt het enkelvoudige getal dooz?

A. Als men spreekt van eens persoon, of zaak: als
 ik / gij / hy / de Man / een Boom / het Paard /
 enz.

Vr. Wanneer het meervoudige?

A. Als men gewaagt van meer / dan éene persoon
 of zaak / gelijk: wy / wy-liden / zy / — de Man-
 nen / de Vrouwen / de Paarden / enz.

Vr. Wat is een Naam-woord?

A. Een Naam-woord is / waer dooz men een
 zaak of hoedanigheid van iets / onderscheidenlyk
 uitspreekt als: God / een Mensch / een Boom / het
 Water / goed / kwaad / groot / klein / en wat zo
 meer is.

Vr. Hoe verbeeld men de Naam-woorden?

A. In (b) zelfstandige en byvoeglyke.

Vr. Wat zyn zelfstandige Naamwoorden?

A. Die / zonder byvoeging van andere woorden /
 de zaak te kennen geeven / als:

De Hemel / de Warde / de Bee / Don / Maan /
 Sterren / Koning / Dozt / Heer / Inegt / Licht /
 Duisternis / Wysheid / dwaasheid / enz.

Vr. Wat zyn (c) byvoeglyke Naamwoorden?

A. Die de hoedanigheid van een persoon of zaak
 uitspreken; als: sterk / zwak / hoog / laag / diep /
 klein / groot / rijk / arm / wys / zot / enz.

Welke woorden / alleen staande / geen zin kun-

(a) Numerus, 1. Singularis, 2. Pluralis, (b) Nomen
 Substantivum, (c) Nomen Adjectivum.

nen uitmaaken / ten zy 'er een zelfstandig woord
wordt by gezet of ander verstaan: gelijk

byv: zelfst:

een sterk Man

een hooge Berg

een groot Schip

byv: zelfst:

een zwakke Vrouw

een diepe Kuil

het kleine Wind enz.

Want wie zoude onze meening begrypen / als men
zeide: het was een sterk, het is een hooge, enz.
zo 'er geen zelfstandig woord als Man, Berg, enz.
bykwam / alzo de byvoeglijke Naam-woorden tot
alle zelfstandige kunnen betrekkelijk zyn / ik kan zo /
wel denken / op een hoogen tooren / muur / enz. als
een hoogen berg / en dus met allen anderen.

Vr. Hoe verdeelt men nu wederom de zelfstandige
Naam-woorden?

A. In eigen en 2. gemeenen.

Vr. Wat is een eigen Naam-woord?

A. Dat aan een Persoon of zaak afzonderlyk ge-
geeven wordt / als: daar zyn de naamen van Men-
schen: gelijk Jan / Pieter / Willem / Joost / enz.
van Steden en Dorpen: v. b. Arnhem / Nymegen /
enz. zo ook alle Naamen van Kruiden / Planten /
Boomen / Druyten / Gedierten / Zeeën / Rivieren /
enz.

Vr. Wat is een gemeen zelfstandig Naam-
woord?

A. Dat aan veelen gemeen is / als: Man / Vrouw /
Mensch / Boom / Rivier / Dorsch / enz.

Vr. Wat zyn (a) afgeleide woorden?

A. Die van andere oorspronkelijke woorden afge-
leid worden: als

Discher	g	Disch	Dogelaar	g	Dogel
Vaderlyk	g	Vader	Amsterdammer	g	Amsterdam.

en zo alle diergelijke.

1. Nomina Propria, 2. Appellativa. (a) Derivativa.

Vr. Wat zijn (b) verklein-Naam-woorden?

A. Die door verkleining / van hoornen eigen oorspronkelijke naam / gemaakt worden: als

patje	} van	potje	} boekje	} fan	boek	
baatje		bat			straatje	straat
tonnetje		ton			jongshe of	jonge
huusje		huis			jongetje	ens.

Vr. Hoe buigt men een Naam-woord?

A. Op dezelfde wijze / als by de buiging der be-
kens en voorzetsels is getoont: hebbende de on-
derscheiden Geslachten of woorden somtijds meer of
min verandering. Zie hier / tot een denkbeeld /
maar twee voorbeelden: het zelfstandige Naam-woord
Man met het voorzetsel deeze.

Singulariter ('t enkelvoudige getal.)

Nom. deeze Man.

Gen. der of van deezen Man; of des Mans.

Dat. aan of door deezen Man.

Acc. deezen Man.

Voc. o Man.

Abl. met / door of van deezen Man.

Pluraliter ('t meervoudige getal.)

Nom. deeze Mannen.

Gen. der of van deeze Mannen.

Dat. aan of door deeze Mannen.

Acc. deezen Mannen.

Voc. o Mannen.

Abl. van / met of door deeze Mannen.

Vr. Dit was nu in 't Manneljk geslacht / alleen
met een voorzetsel, kunt gij nu een voorbeeld
geeven / van een zelfstandig met een byvoeglyk
naam woord, in 't Vrouweljk geslacht?

(b) Diminutiva.

A. Zie hier: deeze verstandige Meesteres.

Singulariter (enkelvoudig.)

Nom. deeze verstandige Meesteres.
 Gen. des of van deeze verstandige Meesteres.
 Dat. aan of booz deeze verstandige Meesteres.
 Acc. deeze verstandige Meesteres.
 Voc. o verstandige Meesteres.
 Abl. van/ met/ of booz deeze verstandige Meesteres.

Pluraliter ('t meervoud.)

Nom. deeze verstandige
 Gen. der of van deeze verstandige
 Dat. aan of booz deeze verstandige
 Acc. deeze verstandige
 Voc. o verstandige
 Abl. met booz of van deeze verstandige } Meesteressen.

NB. In de Latynsche Rudimenta, wordt dit in 't bzeede en naauwkeuriger geleerd.

Vr. Zyn de byvoeglyke Naam-woorden niet onderwoopen aan de (a) Trappen van vergelyking?

A. Ja aan drie:

1. De stellende Trap, als verstandig.
2. De vergrootende Trap, als verstandiger.
3. De overschrydende of overtreffende Trap, als de verstandigste zeer of allerberstandigst.

Vr. Hoe worden deeze wederom onderscheiden?

A. In I. regelmatige en II. in onregelmaatige.

Vr. Welke zyn regelmaatige?

A. Die de tweede en derde Trap/ van de eerste maaken / als : verstandig / verstandiger / allerberstandigst.

(a) Gradus Comparationis, 1. Positivus, 2. Comparativus, 3. superlativus. I. Regularis, II. Irregularis.

Vr. Welke zijn onregelmaatige?

A. Die de tweede en derde niet van de eerste maaken / als : goed / beter / best / kwaad / erger / ergst / enz.

Van 't Werk-woord.

Vr. Wat is een Werk-woord?

A. 't Welk beteekent (a) iets te doen, (b) te lyden, (c) of te zijn.

Vr. Hoe verdeelt men de Werk-woorden?

A. In (d) bedryvende, (e) lydende, en in (f) geenerlei.

Vr. Wat zijn bedryvende Werk-woorden?

A. Die iets betekenen te doen / als: schrijven / lezen / onderwerpen / beminnen / betrachten / enz.

Vr. Wat betekenen de Lydende?

A. Een aandoening ondergaan / of lyden van iets / als bemind worden / gepijnigt worden / enz.

Vr. Wat betekenen de geenerlei of onzydige?

A. Die betekenen eigenlyk / nog doen / nog lyden / als : hooften / wonen / leeben / blyben / betrekken / staan / zitten / liggen / loopen / enz. want deeze kunnen in geen lydende betekenis betoerd worden.

Vr. Wat heeft men beholgens by de Werk-woorden aan te merken?

A. Dat dezelve door (g) wyzen, (h) tyden en (i) Personen verstykt of (geconjugiert) worden.

Vr. Hoe veel Wyzen (k) van Tydvoeging zijn 'er?

A. Dier: 1. de te kennen geevende,

2. gebiedende.

3. aanvoegende of wenschende, en ten

(a) Agere, (b) Pati, (c) esse, (d) activa, (e) passiva, (f) neutra, (g) modi, (h) tempora, (i) persona, (k) Conjugatio.

1. Indicativus, 2. imperativus, 3. subjunctivus.

4. be onbepaalde wyze, dat is: die geen personen of getal bepaalt.

Vr. Hoe bepaalt men de tyden?

A. Tot tyt: als

I.	} tegenwoordige
} onvolmaakte verleden
} volmaakte verleden
} meer als volmaakte verleden
} toekomende	} tyt.
II.		
III. de		
IV.		
V.		

Vr. Hoe beel personen komen ons daar by hoor?

A. Drie: zo in 't enkel / als meerboudige getal / als: ik / wy / hy. — Wy / wy-lieden / zy.

Vr. Zoude men den Leerling niet een beter denkbeeld van de tyden, wyzen, personen en met één woord der gantsche schikking of Tyd-voeging van een Werk-woord / hoor één hoorbeeld kunnen geeven?

A. Ja in een werkende of doende en in een lydende betekenis / neemende daar toe 't Werkwoord

Beminnen.

I. Te kennen geevende wijze.

A. Tegenwoordige tyd.

Enkelvoudig.

pers

- 1 ik beminn
- 2 wy bemint
- 3 hy bemint

Meervoudig.

- 1 wy beminnen
- 2 wy-lieden beminnen
- 3 zy beminnen

4. Infinitivas.

A. Præsens, B. imperfectum, C. perfectum.

B. De onvolmaakte verleden tijd.

E. ik beminde

wy beminde

hy beminde

M wy beminden

wy-lieden bemindet

zy beminden.

C. De volmaakte verleden tijd.

E. ik heb bemind.

wy hebt bemind

hy heeft bemind.

M. wy hebben bemind.

gp-l: hebt bemind

3p hebben bemind.

D. De meer als volmaakte verleden tijd.

E. ik had bemind

gp had bemind

hp had bemind

M. wy hadden bemind

gp-l: hadde bemind

3p hadden bemind.

E. De toekomstige tijd.

E. ik zal beminnen

gp zult beminnen

hp zal beminnen.

M. wy zullen beminnen

gp-l: zult beminnen

3p zullen beminnen.

II. Gebledende wijze.

E. bemin gp

dat gp beminne.

M. bemint gp-lieden

dat 3p beminnen.

III. Aanvoegende of wenschende wijze.

A. Tegenwoordige tijd.

E. laat ik

laat gp

laat hp

M. laaten wy

laat gp-l:

laaten 3p

} beminnen.

B. Onvolmaakte verleden tijd.

E. ik zoude beminnen.

D. Plusquam perfectum.

gp zoude

hp zoude

M. wy zouden

gp-l: zouden

3p zouden

} beminnen.

C. Volmaakte verleden tijd.

E. laat ik

laat gp

laat hp

M. laaten wy

laat gp-l:

laaten 3p

} bemind

} hebben

D. Meer dan volmaakte verleden tijd.

E. ik zoude

gp zoude

hp zoude

M. wy zouden

gp-l: zouden

3p zouden

} bemind

} hebben.

E. De toekomstige tijd.

E. ik zal

gp zult

hp zal

M. wy zullen

gp-l: zult

3p zullen

} bemind

} hebben.

IV. De onbepaalde wijze.

A. De tegenwoordige en

B. Onvolmaakte verleden tijd.

beminnen.

C. De volmaakte verleden tijd.

bemind hebben.

E. Futurum.

D. De meer als volmaakte verleden tijd. bemind hebben.

E. De toekomstige tijd. zullen beminnen of zouden beminnen.

De zogenaamde *Gerundia* van of om te beminnen. met of door te beminnen. om te beminnen of men moet beminnen.

Zie daar nu: de doende of werkende wyze van toewoering.

Nu zullen wy overgaan / om de lydende wyze naar aan te toonen.

I. Te kennen geevende wyze.

A. De tegenwoordige tijd.

E. ik word
 gē word
 hē word
 M. wy worden
 gē-l: word
 zē worden

} bemind.

B. Onvolmaakte verleden tijd.

E. ik wierd
 gē wierd
 hē wierd
 M. wy wierden
 gē-l: wierd
 zē wierden

} bemind.

C. Volmaakte verleden tijd.

E. ik ben bemind of

De zogenaamde *Subina* om te beminnen. van of om bemind te worden.

DEEL WOORDEN.

A. de Tegenwoordige tijd. beminnende.

B. De toekomstige tijd. zullende beminnen.

ik ben bemind geweest.
 wy zēt bemind of
 gē zēt bemind geweest.
 hē is bemind of
 hē is bemind geweest.

M. wy zēn
 gē-l: zēt } bemind of be-
 zē zēn } mind geweest.

D. Meer dan volm: verleden tijd.

E. ik was
 gē waart } bemind of
 hē was } had † be-
 M. wy waaren } mind ge-
 gē-l: waart } weest.
 zē waaren }

E. De toekomstige tijd.

E. ik zal
 gē zult } bemint
 worden

* Men zegt ook wel, ik werd bemind enz.

† Merkt: in de 1, en 3. pers. in 't Meerv. zegt men hadden.

hy zal
 M. wy zullen } bemind
 gij-1: zult } worden.
 zij zullen

II. Gebiedende wijze.

E. word gij bemind:
 dat hy bemind worde.
 M. word gij-1: bemind.
 dat zij bemind worden.

III. Aanvoegende wijze.

A. Tegenwoordige tijd.

E. laat ik
 laat gij
 laat hy } bemind
 M. laaten wy } worden.
 laat gij-1:
 laaten zij

B. Onvolmaakte verleden tijd.

E. ik zoude
 gij zoude
 hy zoude } bemind
 M. wy zouden } worden.
 gij-1: zouden
 zij zouden

C. De volmaakte verleden tijd.

E. laat ik
 laat gij
 laat hy } bemind
 M. laaten wy } geweest
 laat gij-1: } hebben.
 laaten zij

D. De meer als volmaakte
 verleden tijd.

E. ik zal
 gij zult } bemind
 hy zal } zijn of
 M. wy zullen } geweest
 gij-1: zult } hebben.
 zij zullen

E. De toekomstige tijd.

E. ik zoude
 gij zoud
 hy zoude } bemind
 M. wy zouden } zijn of
 gij-1: zoud } geweest
 zij zouden } hebben.

IV. Onbepaalde wijze.

A. De tegenwoordige en

B. Onvolmaakte verled: tijd.
 bemind worden. of wierden.

C. De volmaakte verleden.

D. En de meer dan vol-
 maakte verleden tijd.

bemind zijn of
 bemind geweest zijn.

E. De toekomstige tijd.
 zullen of zouden bemind
 worden.

DEELWOORDEN.

B. De toekomstige tyd.
 zullen bemind worden.

A. Verleden tijd.
 bemind zijnde.

Dit nu word gesensd een * persoonlijk Werk-
 woord, zijnde een † onpersoonlyk, dat alleen in de

* Persoonak. † Impersonak.

derbe persoan / in 't enkelvoudige geconjugteert wordt / als : het herautot my / het berdziet my / het donbert / het sneeutot / het hagelt / enz.

Merkt: dat hier in / noch eenige vermeerderingen en beranderingen ploots hebben / die in uitgebeider werken / te zien zyn. Wy hebben ons hier alleen op eenhoudig bepaald / boornaamlyk tot de hedendaagsche **RUDIMENTA** die in de **Latynsche Schoolen** gebzucht worden.

Van de Deel-woorden.

Vr. Wat is een Deelwoord?

A. Dat aan een **Werk** woord deel heeft; doch aan de buiging, gelyk de **Naam-woorden** onderhevig is / hebbende zyne tyden, getal en geslacht.

Van het bywoord.

Vr. Wat is een By-woord?

A. Een onveranderlyk **Spraak-deel**, dat by een **werk-woord** geboegt wordt / om de omstandigheid van een bebzog / te kennen te geeven.

Vr. Zyn 'er geen by-woorden aan de trappen van vergelyking onderwoopen?

A. Ja / als: **hoeg / hoeger / zeer hoeg; eer / eerder / eerst / enz.** Sie hier berder eenige by-woorden: **wel, kwalyk, rykelyk, waar, hier, toen, wyders, ja, neen, kyk, mischien, teffens of tevens, anders enz.**

Van 't t'Samenvoegsel.

Vr. Wat is een t'Samenvoegsel?

H

A. Ook een onbuigbaar Spraak-deel, waar mede men woorden en redenen aan een schakelt: als en, insgelyks, ook, of, hoewel, maar dewyl, niet te min, daarom, derhalven, indien, juist, enz.

Van 't Voorzetsel.

Vr. Wat is een Voorzetsel?

A. Insgelyks een onveranderlyk Spraak-deel, wordende voor andere woorden gezet / om de tyd / plaats of oorzaak te betekenen: als aan, tot, achter, by, behalven, beneden, binnen, boven, buiten, in, door, met, na, na toe, om, onder, enz.

Van 't Tusschenwerpsel.

Vr. Wat is een Tusschenwerpsel?

A. Mede een onbuigzaam Spraak-deel / dat van zich zelven een zin uitmaakt / wordende daarom / tot uitzukking, van een Hartstogt / tusschen de reden ingeworpen: als ach! och! helaas! ai! my! heila! jemini! wee! cilieve! braaf! foei! ho! hem! sus! ft! enz.

A G T S T E T R A P .

Korte aanmerking by de Schryf-konst.

't Nieuw Schryf A, B, C.

a b c d d e f g h i j k l
m n o p q r s t u v w x y z

't Capitaal A, B, C.

A B C D E F G H I J K L M
N O P Q R S T U V W X Y Z.

Schoon ik niet voorneemens ben, iets nopens de Schryf-konst, het behandelen of ook 't vermaaken der Pen, het fatsoeneren der Letters, of iets van die natuur, te zeggen, wyl dit volstrekt door 't gebruik, gepaard met bekwaam onderwys en leevendiger voorbeelden, dan een bloote gedrukte onderrichting, (daar toch een kind, in 't leeren van die Konst, geen voordeel uyt kan trekken,) moet geleerd worden; dat ik nochtans erinneren, dat een goet

De houding: als: wel zitten, niet vooroverhangen, de rechter arm gefloten aan 't lyf, niet verstaande gedwongen of styf, maar met de elleboog los aan 't lyf, en de hand van 't lyf afhoudende, zo dat de Pen, van boven, met de fchouder, correpondeert, en de punten te gelyk 't Papier overloopen, noodzaakelyk is.

Vooraf moet men zorg draagen, dat een Leerling de drie voorste vingers of den duim en de twee volgende, die de Pen influiten, niet styf; en den duim buitenwaards gebogen houde, ten einde dezelve in geduurige beweging blyve.

Waarom ook een Schryver zo hoog moet zitten, dat de Elleboog niet van de Tafel hangt, maar voor met de hand balanceere.

Eindelyk; hoe meer men een Leerling gewend, met een flap vermaakte of lang genebde Pen, (waar in men echter, naar de natuur der Schagt, waar in een zeer groot onderscheid kan zijn, met het vermaaken moet te werk gaan,) te schryven, bijzonder niet te laten printen, of eenige gesmeerde, 't zy een soort van Druk-letters of anderen, dat voor Leerlingen zeer na-deelig is, ten ware zij de Schryf-konst genoegzaam te boven zijn, te

laaten maaken, hoe losfer, sierlyker en vaerdiger dezelve een geheel woord of regel, zonder ophouden, dan daar 't nodig is, zal schryven.

En gelyk nu een zuivere spelling de ziel is van wel schryven (vermits een hoe fraai geschreeven schrift, kwalyk gespeld, moet achter staan voor een, schoon maar tamelyk geschreven schrift, daar de Orthographie wel in waargenomen is.) Zo is een behoorlijke zinscheiding, by al wat men schryft, leest of drukt, te gelyk noodzaakelyk.

Hier toe gebruikt men dan eenige tekens, welke een' reden, in eene welgeschikte orde, duidelyk onderscheiden, voorstellen. Men gebruikt dan deeze Tekens.

, of / Comma, streepje.

; Punct comma of Semi-colon.

: Duo puncta, dubbelde Punt of Stip.

! Signum Exclamandi of Exclamatio, Uitreepings-teken.

{ Parenthesis } Tusschenstellings-teken.

] Conclusio

Copulatio, 1° Saamenbindings-teken.

Divisio, Scheid-teken.

, ' Apostrophus of Apheresis, Voor- of achter at wegneemings-teken.

Men heeft noch meer andere, als: —,,

„ „, enz. doch de plaats laat my niet toe de-

zelve allen, hier, door voorbeelden, te verklaaren.

Wanneer nu deeze boozs. tekens / op hun plaats moeten gebruikt worden / wordt een **Leerling** / op de Nederduitsche **Schoolen** / zelven geleerd.

't **Bekwaamste** middel / wordt ten dien einde / aan de tien **Schoolen** / naauwlyk by een / is 't werk gesteld / naamlyk: dat men / ieder werk / den meest geborderde **Schryf-leerlingen** / iets aan buiten te schryven / 't zo een **Brief** of iets anders / opgebe. 't Geen ik by bebinding geleerd heb / 't nuttigste werk te zyn / dat men aantwenden kan / om de **Leerlingen** / daar booz / in verscheyden zaaken te gelyk te onderwyzen: als 't opstellen van een **Brief**, de orde of plaats der **Distinctie** tekens, de **vaardigheid** in 't **schryven**, en / by de **Correctie** daar van, een **zuivere** spelling.

Vr. Laaten wy nu eens kortelyk zien, waar de gezegde **Tekens** plaats hebben: en wel voor eerst wanneer men (, of /) **Comma** gebruikt?

A. Dit is een teken van een korte ademhaaling, en wordt gesteld ter onderscheiding van verscheyden, kort op elkander volgende, **Naam-** of **Werk-**woorden, en onvolmaakte zins- afbrekingen gelyk. Ende hoe hooren wy ze een tegelyk in onze **Taal** / in welke wy geboren zyn? **Phariss** en **Nederers** / ende **Elamiten** / ende die inwooners zyn van **Mesopotannia** / ende **Judea** / ende **Cappadocia** / **Pontus** / ende **Asia** / ende **Phrygia** / ende **Damphillia** / **Egypten** / ende de beelen **Libie** / welk: by **Cyrenen** [ligt /] ende uitlandsche **Romeinen** / beide **Jooden** en **Jooden-genoaten** / **Cretensen** en **Arabiers** / wy hoorenze in onze **Taalen** / de groote werken **Gods** spreken. **Hand. 2: b. 8 / 9 / 10 / 11.**

Van 't Teken (;) Semi-colon of Punkt commd.

Vr. Wanneer wordt dit gebruikt?

A. Wanneer dereden wel eenigzins gesloten zoude kunnen worden; doch dat 'er noch iets, als by wyze van tegenstelling van 't gezegde, op volgt, of de zin schynt te willen veranderen. 't Staat zeer veel voor de woordjes; want, maar, doch, niettegenstaande, nochtans, op dat, enz hoewel dit niet altyd vast gaat. Ziet in welke zin het al gebezigt wordt: *Wacht ons mijn Heere! En zyt een Doozt Gods in 't mitdoen van ons; begraaf uwē Doode in des Heere onzer Graven; niemand van ons zal zyn Graf van U weeren/ dat gy uwē Doode niet en zoudt begraven. Gen. 23: 6.*

Dee kloofde God de holle plaats/ die in Techt is; en daar ging water uit van dezelve/ en hy dronk; doe kwam zyn geest weder/ ende hy werd lebensdig; daarom noemde hy haare naame de Fonteyne des aantroepers/ die in Techt is/ tot op deezen dag. Richt. 15: 29.

Van het Teken (:) bubbelde stip Punct colon.

Vr. Wanneer wordt dit gesteld?

A. Als de Zin half uit is, en 't volgende tot bevestiging van 't gezegde, of tot aanwyzing van de oorzaak of oogmerk daar van, dient.

't Volgt ook zeer veel agter: hy zeide, te weten; roepende: naamlyk: hy sprak: hy riep: maar: want: enz. Ziet hoe 't hier gebezigt wordt: *De Gannoth en de Babisth en zal niet gebacht worden: want de trek der wysheid is meerder dan de Godheden. Men kan den Copaz van Noorenland haer*

et gelyk waarden: ende by 's syn louter Goud
kanze niet geschat worden. Job 28: 18/ 19.

De Heere is myn kracht ende Lied' ende hy is
g tot een heyl geweest;—De Heere is een Krachts-
an:—Hy heeft Pharaos wagens ende zyn Heer
de Zee geworpen: ende de Heere znuet Hoofdli-
n zyn beredonken in de Schelf Zee. Exod. 15: 2/3/4.

an 's Uitraopings of Verwonderings-teken (?)
Signum Exclamandi.

Vr. Wanneer komt dit voor?

A By verwondering, uitroeping of verbaastheid,
zy van droefheid, 't zy van blydschap, byzonder
ter de woordjes ach! wee! helaas! enz. Ende
kinderen Israëls zeiden tot hem: Ach! dat wy
Egyptenland gestorven waren/ door de hand des
Heeren/ toen wy by de Dreesch-potten zaten/ toen
wy tot Herzadinge Blood aten! Exod. 16: 3.

Ach! of ik wist dat ik hem binden zoude! Job 23: 2.
O! hoe groot is uw goed/ dat gy wegge'egt hebt
u de geenen/ die u breezen/ Psalm 31: 2.

an het Vraag teken (?) Interrogatio of Signum
Interrogandi.

V. Wanneer wordt dit teken gesteld?

A. Achter ieder Vraag, die men doet, by voor-
beeld:

Abam! waat zyt gy?

Wat is 'er meer te doen aan mynen Wngaard/
welk ik aan hem niet gedaan en hebbe? Waarom
lobe ik vermachte/ dat hy [goede] dymben zoud
vdyngen/ ende hy greef stinkende dymben
vdygezag? Jes. 5: 4.

*Van den Stip (·) Punct of punctum.**Vr. Wanneer dient dit teken?**A. Als de zin of rede volkomen is; werd dezelve daar mede gesloten:**De Gebeden Davids des zoons Isai hebben een einde. Psalm 72: 20.**Ik ben de Alpha ende de Omega / het begin ende het einde. Ik zal den Dorstigen geeven uit de Fonteyne van het water des Levens dood met. Openb. 21: 6.**Dat dood Carwe Distelen voortkomen / ende dood Garste Stink-kruid. De woorden Jobs hebben een einde. Job. 31: 40.**Van het Tusschenstekings-teken O of [] Parenthesis en Conclusio.**Vr. Wanneer heeft dit teken plaats?**A. Doorgaands in de Schriften des O, en N. Testaments: Wanneer 'er iets, dat in de grondtext niet uitgedrukt is, tot beter verstand of zinsverklaring, word bygesteld; of ook wel in ongewyde Schriften. Dienende het tusschen die haakjes gestelde (als somtyds van de zaak verschillende) tot staving, enz. van 't bystaande:**Syn ooren zyn als der Duiben by de Waterstromen / met Welk gewaschen / staande [als] in haghens [oer ringen]. Hoogl. 5: 32.**Van 't t'Saamenbindings teken (-) Copulatio.**Vr. Wanneer word dit gebruikt?**A. In de onderscheiding van twee t'saamgevoegde zelfstandige Naam-woorden, als Hard-kloot / Be-druugt / Weg-noght / enz.*

Van 't Scheid-teken (-) Divisio.

Vr. Wanneer heeft dit zyn plaats?

A. Als een woord, van meer dan ééne Letterreep, niet vol uit, op den regel kan geschreven worden, breekt men hetzelfde, met het eindigen van de begonnen Lettergreep af, wanneer men 't doorsz: teken daar agter stelt, om aan te toonen, dat het woord nog niet volkomen is; als staande het overige gedeelte daar van, in 't begin van een volgende regel, by voorbeeld: al-ler-on-be-gin-ge-li-ste / enz.

Van het Wegneemings teken (") Apostrophus of Apheresis.

Vr. Hier van bladz. 74 en 75, zo veel nodig, gesproken hebbende, is daar ook noch meer by op te merken?

A. Niets anders, dan dat het eigenlyke teken van wegneeminge (") inde Rym-konst geplaatst wordt, boven woorden, die daar door een geheele Letterreep verkort worden, als op bladz: 79 in quaën, daën, enz. voor kwaaden, paaden, daaden enz: en is, alwaar het andere teken (') geen plaats heeft.

Van de Abbreviatien (verkortingen)

Vr. Hoe schryft men een woord by verkorting?

A. Dit heeft zo zeer geen vaste regel; d'een verkort een woord, met meer, en andere met minder letters te schryven.

Vr. Geef 'er tot een voorbeeld, eens eenigen op?

A. NB. Nota bene (let wel) geeft te kennen, dat het daar op volgende zyne byzondere opmerking verdient.

P. S Post scriptum (naschrift) wil zeggen: iets, dat men in een brief, of eenig ander schrift vergeeten heeft, na dat hetzelfde ondertekend is, 'er noch by te voegen.

O. S. Oude Styl, O. Z. Oost Zyde.
N. S. Nieuwe Styl, O. N. O. Oost Noord Oost.

O. T. Oude Testament, Z. Z. Zuid Zyde.
N. T. Nieuwe Testament, N. Z. Noord Zyde.

K. K. M. Keizerlyke Koninglyke Majesteit.
K. M. Koninglyke Majesteit.

K. H. Koninglyke Hoogheid.
D. H. Doorluchtige Hoogheid.

H. H. M. Hun Hoog Mogende.
H. M. Hoog Mogende

Ed: Gr: Achtb: Edele Groot Achtbare.
Wel Ed: Gest: Wel Edele Gestrenge.

Wel Eerw. Wel Eerwaardige.
Voorz: Voorschreeven. Voorn: Voornoemd.

Hoogstgem: Hoogstgemelde.

Extr: Ord: *Extra Ordinair* (buiten gewoon)

Regt: *Request* (Smeekchrift.)

Supplt: *Suppliant* (die iets ootmoedig verzoekt.)
enz: en zo voords, en zo veele meer die 't my niet lust op te noemen.

NEGEND E TRAP.

Om nu den Leerling, van de eerste beginselen der Reken konst, mede eenig denkbeeld te geeven, waar door ik alleenlyk hier versta

de kennis der Cyfers letters, de uitspraak van eenige getallen, 't onderscheid van *Additio*, *Subtractio*, *Multiplicatio* en *Divisio*, waar toe de Tafel van *Multiplicatio* noodzaaklijk is, zullen we van 't een en ander maar een weinig laten volgen, als zijnde daar toe andere Boekjens opzettelyk ingerigt.

CYFER-GETAL

een	10 tien	20 twintig	10000 tien duizend
twee	11 elf	30 dertig	20000 twintig duizend
drie	12 twaalf	40 veertig	30000 dertig duizend
vier	13 dertien	50 vyftig	40000 veertig duizend
vyf	14 veertien	60 zestig	50000 vyftig duizend
zes	15 vyftien	70 zeventig	60000 zestig duizend
zeven	16 zestien	80 tachtig	70000 zeventig duizend
agt	17 zeventien	90 negentig	80000 tachtig duizend
negen	18 agtien	100 honderd	90000 negentig duizend
nul	19 negentien	1000 duizend	100000 honderd duizend

Vr. Hoe dzukt men 't Cyfer-getal anders uit?

A. Door deeze C, D, I, L, M, V, X.

Vr. Wat betekend een ieder derzelve?

A. C. honderd, D vijf honderd, I een, L vijftig duizend, V vijf, X tien, als:

I een	XIII dertien	XLV vijfenveertig
II twee	XIV veertien	L vijftig
III drie	XV vyftien	LV vijfenvijftig
IV vier	XVI zestien	LX zestig
V vijf	XVII zeventien	LXV vijftenzestig
VI zes	XVIII agttien	LXX zeventig
VII zeven	XIX negentien	LXXV vijfenzeventig
III agt	XX twintig	LXXX tachtig
IX negen	XXV vijftentwintig	XC negentig
X tien	XXX dertig	C honderd
XI elf	XXXV vijftendertig	D vijf honderd
XII twaalf	XL veertig	M duizend

o schrijft men het tegenwoordig jaar getal MDCCCI.

126 In de Openbaringe JOANNIS

Vr. Wat is Additio?

A. Een t'saam- of op-telling van eenige getal-
len als:

				gl.	st.	p.
1	12	123	5789	123	4	5
2	13	456	1234	158	15	7
3	14	789	5687	of 669	16	8
4	15	120	9012	174	19	5
5	16	369	3455	1234	5	6

f 15 f 70 f 1857 f 25177 of f 2361 : 0 : 15

De bewerking van deeze en de volgende Spetien hier by te schryven / acht ik nutloos / vermits toch een Leerling / buiten zyn 's Meesters onderwys / daer van weinig besef heeft.

Vr. Wat is Substractio?

A. Wanneer men een mindere van een meerdere somma / of eenig geld op rekening betaalt :

Schuld	55	456	2798	98765	
Substr.	33	321	1691	89674	
Best	22	135	1107	9091	
Proebe	55	456	2793	98765	
	Gl.	St.	P.	L. f. s.	
Schuld	1234	: 16	: 8	2278 10:6	5 : 7 : 2
Substr.	612	: 8	: 8	1289: 8: 8	4 : 9 : 3
Best	622	: 8	: 0	989: 1: 10	: 24 : 3
Proebe	1234	: 16	: 8	2278: 10: 6	5 : 7 : 2

Vr. Wat is Multiplicatio?

A. Een zeker getal / 't zo door zich zelf of door een ander getal / zo meenigmaal vermeeeren of voo-

heeft men 22, xxii. Capittelen. 127.

maaken: als	10	12	25	65
Multipl. met	2	3	4	5
	—	—	—	—
	20	36	100	325
Multipl. met	98	156	890	5678
	6	7	8	9
	—	—	—	—
	588	1092	7120	51102
				230
				230

Multipl. met	4567	89706	876543	2530
	12	16	20	3395
	—	—	—	—
	9134	538236	17530860	20370
	4567	89706		13580
	—	—		—
	54804	1435296		6790
				835170

Vr. Wat is Divisio?
 A. Een zeker getal / in zo veel deelen / verdeelt / als vereischt word. By voorb. vier perſoonen hebben te verdeelen 36 gulden / hoe veel komt ieder?

Perſ. { 4 } 36 } f 9 en dus verholgend
 5 < 60 > 12. 6 < 72 > 12. $\left[\begin{matrix} 3x \\ 4564 \end{matrix} \right] 652$
 $\left[\begin{matrix} x & x \\ 90816 \end{matrix} \right] 12102.$ $\left[\begin{matrix} 36x6 \\ 9 \end{matrix} \right] \left[\begin{matrix} 123453 \end{matrix} \right] 13717.$

Doos af is vooral noodzaaklyk / dat ieder leerling / van ook zelfs / die het rekenen niet en leeren / de volgende Tafel van Multiplicatie wel van buiten leeren

TAFEL VAN MULTIPLICATIE.

4 maal	2	4	5 maal	5	25	10 maal	10	100	
	3	6		6	30		11	110	
	4	8		7	35		12	120	
	5	10		8	40	11 maal	11	121	
	6	12		9	45		12	132	
	7	14		10	50		12 maal	2	24
	8	16		11	55			3	36
	9	18		12	60			4	48
	10	20		6 maal	6	36		5	60
	11	22			7	42		6	72
	12	24			8	48		7	84
	8 maal	3			9	9		54	8
4		12	10		60	9		108	
5		15	11	66	10	120			
6		18	12	72	11	132			
7		21	7 maal	7	49	12		144	
8		24		8	56	2		32	
9		27		9	63	3	48		
10		30		10	70	4	64		
11		33		11	77	5	80		
12		36	12	84	6	96			
4 maal		4	16	8 maal	8	64	16 maal	7	112
		5	20		9	72		8	128
	6	24	10		80	9		144	
	7	28	11		88	10		160	
	8	32	12		96	11		176	
	9	36	9 maal	9	81	12		192	
	10	40		10	90	Die in deez' Tafel, niet recht vast is en, er- varen, Word nimmer vltug, al leerd', hy 't rekenen veel' jaeren.			
	11	44		11	99				
	12	48		12	108				

't Jaar verdeelt in twaalf maanden / als: 1. Ja-
 nuary, 2. February, 3. Maart, 4. April, 5. May,
 6. Juny, 7. July, 8. Augustus, 9. September,
 10. October, 11. November, 12. December; of
 52 weeken / hebbende ieder week 7 dagen / als:
 1. Zondag / 2. Maandag / 3. Dingsdag / 4. Woens-
 dag / 5. Donderdag / 6. Vrydag / 7. Saturday.

Hoe veel dagen ieder maand heeft leert dit Vaerdje.

Dertig dagen heeft *November,*
Junius, April, September,
February viermaal zeven,
 't Schrikkeljaar, noch één daar neven,
 Voords de anders één en dertig geeven.

De maanden *September, October, November, Decem-*
ber, schryft men by verkorting, *7ber, 8ber, 9ber, xber.*
 Dus zyn 'er in een jaar 365 / en in ieder Schrikkel-
 jaer / dat van 4 tot 4 jaaren komt / 366 dagen: in
 een dag en nacht / rekent men 24 uren: ieder uur 60 mi-
 nuten / ieder minut 60 seconden.
 De vier Jaargetyden zyn Lente, Zomer, Herfst
 Winter.

TIENDE TRAP.

Men moet in 't leezen, onderscheid moet maa-
 ken, naar de verschillende voorwerpen,
 want 't is een groot onderscheid, of men
 leest den Bybel, of een zaak van die natuur,
 of of men nieuws-papieren of soortgelyke

dingen leest; zo is 't leezen van de Rijm-
konst, van dat alles wederom verschillende,
alzo daarin, een zekere maat en bijzonderen
trant moet gehouden worden. Laate der-
halven, tot vermaak en onderwijs der Jeugd,
hier eenige regels volgen.

Hoort Kinderen.

Wie zyn Oubers' houdt booz' oogen /
En ontzaeh toont naar vermogen /
Kluint gewislyk broeg of laat /
Tot een hoog verheben staat.
En kan ligt zyn band weeren;
Want den Hemel wil dien etten /
Die in Deugden opgehtweeft /
Zeedig en eerbiedig spreekt.

Op een Leugenaar.

Geen ongelukkiger, als die zich g'wend tot liegen,
De mond, die leugen spreekt, is 't allerschaad'lykst kwaad,
In plaats hy anderen wil, zal hy zich zelf bedriegen,
Zegt my, wat mensch word meer veracht, bespot, gehaat?
Is 't niet een zot, wiens mond g'wend zelf zijn eer te rooven?
Want spreekt hy al eens waar, wie zal hem ooit gelooven?

Op de Leugen.

DE LEUGEN IS HET EENIGE ZAND /
WAAR HET DAD ZIJN GEBOOREN /
DE VLEESCHE DEED, DE DLEEN, DE HUA /
GODS LASTER, MOEDER EN COOR.

Men moet geen schelden met schelden vergelden.

*Als g' gescholden word en met de Tong gestreken,
Als iemands Laster-mond uw Faam stelt als ten roof,
Zo wacht u, lasteren met lasteren te wreeken;
Maar schikt uw Leeren zo, dat niemand hem geloof-*

Men moet zich wachten voor vuile reden,
 By 't gebruik van vuile reden,
 Leert men zelden goede reden,
 of

WEES VOOR AL IN REDEN RIJSCH,
 ALS 'ER KINDEREN ZIJN IN HUIS.

NAAR HET BESTIEREN,
 ZYN DE MANIEREN.

Versta je 't wel Ouders?

Men moet niet Agterklapsen.

De Durfins' haer / die langs de straat /
 Den gantschen dag / wordt boozdgedzeben /
 Alle onkruid / bze en asfche laadt /
 Om die weet telkens uit te gerben.
 Zo neemt een achterklapper lust /
 In ieders wanbedryf te weten /
 En aanteneemen; niet gerust /
 Voor hy zulkis bzeed heeft uit gemeeten /
 En agter rug / uit rug of wzaak /
 Beschandbleit heeft de beste zaak.

Op de Agterklappers.

Indien de Klappers en aanbrengers in ons Land,
 Om 't stoken van den twist, het blanke vel verlooren,
 Men zag, schoon 't Kreeftvuur niet aan onzen He-
 mel brandt,

De wegen grimmelen van zwart geverfde Mooren.

Op een Lasteraar.

Mogt ik naar mynen zin met Latz
 traaryn loven,
 En die Ben geeft gehoor gericht
 straffe geven,

Ik zing ge. biddey op: den Laft
 naar by de tong,
 En die huy geeft gelyk, ik by
 Eyn voren zong.

't Lot van Gods Lasteraars.

*Wanneer men spreekt van God en zyne hooge wegen
 Roept MOPSUS, die met Godt en Gods-dienstdryft den spot
 Aan dingen booven ons, en is ons niet gelegen,
 Recht heeft hy: in de afgrond der Hella is toch zyn lot.*

Wacht u voor dronkenschap want

DE DRONK BEROOFT DES MENSCHEN GEEST;
 VERAARD DEN ZELVEN TOT EEN BEEST;
 MAAKT KUISCHE TOT HOEREERERS:
 EN GOEDE LIEDEN, WREED EN FEL,
 DE ZWYGERS VOL ONNUT GEREL,
 TOT VLOEKERS EN TOT ZWEERERS.

Anders

DE LEDIGHEID EN HOOGHE MOED,
 VERZELLEN STAAG HET DRUIVE BLOED,
 HET EINDE MOET DAN ZORGEN,
 ALS 'T GOED OP IS, EN 'T GELD VERPOOIT,
 VERLEKKERT AND, VERPRONKT, VER-
 (MOOD,
 WAT RAAD DAN NU OF MORGEN?

of

*De Wyn en alle fetken drank,
 Maakt spotters en perwekt krakeelen,
 's Misbruik maakt wyze hersens krank,
 En zotte Lien in allen deelen.*

ja

De Drank voedt alle vril bedryf,
 Als Veraard en veyt-liub en gelyf.

Als dobbelen en spelen ;
 Baart Oodslag, uit den subel Woord,
 Brouwt of Leigen, Latst, Dwars en
 Mord,
 En robbent ook tot Frolen.

Op een Dronkaard.

De leege vaten klinken meest,
 Maar vaten vol van Bier of Wijn,
 Die raazen, of ze dol zyn,
 Dat ziet men aan dat Dronken beest.

Op een Snorker of verwaande gek.

en snorker, die altyd ging van zyn wysheid roemen,
 kwam ik eens by geval, een heele gek te noemen ;
 dit, zeide hy: was valsch. Ik lach 'er dubbel med
 hy geen heele gek, hy is de helft van twee.

Kaale pragt.

HOVAARDY ZONDER GOED,
 IS EEN LIGCHAAM, ZONDER VOET.

Schyn bedriegt.

Schyn van vriendschap, wordt de waereld ligt bedrogen,
 ar hoewel dit gelukt, is 't echter list en logen.

of Digitized by Google

bluft dezelfde man en hond uw' oude zinnen.

Een eerlyk Man.

Zo schaatst gij de Waardy den dine
gen ryggen doof,

Zo is ven vterlyk Man ven onvbaare
vterlyk govd.

- Ydele klacht.

De Rijke SOLI... is verlagen met zijn schijven:
Waar zal ik kerm de Vrek: met al mijn Gold toch blijven?
Want houde ik 't in de Kas, zo wint het niet een dult,
En zet ik 't, om een winst, van zes ten honderd, uit,
't Words ligt, och! och! ik sebrik! mij diefelijk ontdraagen!
Beleg ik 't aan een Schip, dit hangt aan losse Vlaagen!
Besteede ik 't aan een Huis, het loopt gevaar van vuur!
Aan Weisband, ook al kwaad; dat is nu veel te duur!
Hoor SORT! 'k meet goed raad: waar toe dat ijdel kermen?
Leg uwes Rijkdom aan, ten hutte van den Ermen:
Dat is: geef 't mildelijk, op woeker, aan dien geen',
Die nimmermeer bedriegt, en honderd geeft voor één.

Men moet de Teering naar de Nering zetten.

Da tijden, klaagt Sextil: en Neringen verslechten,
Zijn Wooningen nochtans, Gewaaden en Gerechten,
Die dunken mij daarom niet slechter toch te zijn.
Zijn Tafels draagen niets, als Hoender-bout en Wijn:
Zijn Hutten wisselt hij in Huizen als Kasteelen:
Zijn Leem in louter Goud: Zijn Wollen in Fluweelen:
Indien de Tijd verslecht, gelijk hij kraaijt en krijt,
Waarom en stelt hij niet de Teering naar den Tijd?

* * *

Een Rijpaard, welks gezicht, in moed en fierheid blaakte,
Draafde, op zich zelf' en zijn berijder trotsch, sterk aan,
Wanneer 't, (hoe ligt word niet, een valsche stap gedaan)
Door grooten drift, eens aan het struik'len raakte.

Een Ezel traag en plomp van aart,
Zag juist dien misstap van het Paard.

Hy lachte en riep: wie zou 't mij ooit vergeeven,

Zo ik dien misstap had bedreeven?

Ik loop den gantschen dag nooit tweemaal aan één steen,
Zwijg! sprak het Paard: want voor mijn onbedachtzaamheer,
Voor mijne fouten, zijt gij Ezel! veel te kleen.

E L F D E T R A P .

E E N I G E C H R I S T E L Y K E

G E B E D E N .

't Gebed onzes Heeren.

Onze Vader / die in de Hemelen [zint]. Uwten Naam worde geheiligt. Uw Koninkryke hoome. Uwten alle geschiede / gelyk in den Hemel [alzo] ook op der arde. Ons dagelyks Brood geef ons heben. Ende vergeef ons onze schulden / gelyk ook wy vergeeben onsen schuldenaaren. Ende en leid ons niet in berzoekingel / maar verlos ons van den boozen. Want uw' is het Koninkryk / ende de Kracht / ende de Heerlykheid / in de eeuwigheid / Amen.

Morgen-Gebed.

Goedertierene God! door uwe getrouwe wacht, die gy in deeze nacht, wederom over de werken uwer handen, en dus ook over een ieder onzer gehouden hebt, zyn wy noch bewaard voor de kwaad: Ja Gy hebt ons door een zoete slaap verkwikt: En het is alleen uw nooit volprezen goedheid, dat wy noch wederom het liefelyk Morgen-licht mogen aanschouwen; daar Gy ons in de duistere nacht, tot de eeuwige duisternis, door den dood, had kunnen doen overgaan. Laat het dan ook niet kwaad zyn in uwe Heilige Oogen, dat wy daar voor van harten danken! biddende, dat ook wy vriendlyk aanschyn, over ons, gelyk het na-

tuurlyk Licht de waereld bestraalt, in deezen dag lichte: Leid en bestier ons, in alle onze daaden, op dat wy in alles, uw eer mogen betrachten, wis daar toe onze zonden uit, in het Schuld-voldoendend Kruisbloed van den Heere Jesus, Onze Vader.

School-Gebed.

O Fonteine der Wysheid! by wien alle wysheid en kennis moet gezocht, en door wiens Geest, ons, van natuur onweetend verstand, beschaafd, vatbaar gemaakt en verlicht moet worden: ach! schenk ons dien Geest, in het onderwys, op dat wy hetzelfde niet te vergeefs ontvangen. Geest ons een geoefend natuurlyk, maar, boven al, een Geestelyk verstand te verkrygen, bestier onze gedachten! buig onze harten tot een geduurige gehoorzaamheid! En plant daar in, voor al, de vreeze des Heeren, als het beginsel van alle waare wysheid. Vergeef daar toe, de zonden onzer jeugd, uit vrye genade om Christus wille. Onze Vader.

Gebed voor den Eeten.

Genaderyk Weldoender! behaagt het U, aan ons vloek- en Helwaerdige Adams-kinderen, noch wederom zo veele weldaaden aan te bieden, die tot ons Leevens onderhoud dienen: Dat het U dan ook believe, ons deeze gaaven tot een gezegend voedsel te doen verstreken. Allerbyzonderst voed ons met de spyze, die niet vergaat, waar by de Ziele leve tot in eeuwigheid. Neem ten dien einde, alle onze ongerechtigheden wech, die ons uw dierbaare gunst onwaerdig maaken, alleen om uwes Zoons wille, in wien wy al biddende zeggen: Onze Vader!

Gebed na den Eeten.

Gy alleen zyt waerdig te ontvangen alle Lof, prys en dankzegging, goeddoende Vader in Christo! dat Gy ons noch dit maul, met zo veele verbeurde gunstbewyzen hebt overladen, bewerk nu noch ook ons geesteloos en ongevoelig harte, tot een oprechte dankbaarheid, op dat wy U mogen lieven, looven en danken, tot in een nimmer eindigende Eeuwigheid, Amen!

Avond-Gebed.

Langmoedige God! 't zy niet kwaad in uwe Heilige oogen, dat wy zondige schepselen ons voor U nederbuigen, om U Lof-offer toe te brengen: wyl uwen opzigt ons deezen dag noch heeft bewaard, daar wy dien nochtans in zo veele zonden hebben doorgebracht. Nochtans hebt Gy ons in denzelven, met uwe goedertierenheden omringt. Wy smeeken U o Wächter Israëls! dat het U believe, ons, nu de duisternis de Aarde en de donkerheid de Volken verdekt, onder uwe hand, als onder de schaduw uwer vleugelen, te bedekken, op dat wy binnen de hutte onzer Wooningen, door uwe beveiliging verzekerd, mogen rusten, in de akelige uren den nacht, dien Gy, tot rust voor de Kinderen der menschen, geschikt hebt.

O Heere! bewaar het Land. Bewaar deeze plaats, waar Overheden en Machten. Bewaar onze Ouss en Naastbestaande. Bewaar zo ons en al het volk! En doe ons ontwaakende, U den Heere zoeken, met een vrolyk Morgen-offer. Dit den wy, om diens wille, dien gy altyd hoort, geef ons het kinderlyk recht, om U in zyn naam aan te spreken, als onze Vader.

MORGEN-GEBED.

Zyt gedankt, o Opperwezen!
 dat uw opzicht in deez' nacht
 My bewaarde; dat uw goedheid,
 gunstig dien ten einde bragt.
 Wees my ook deez' dag genadig;
 hoed my voor het zonden kwaad;
 Leer my in uw wegen wandlen,
 daar men naar den Hemel gaat:
 't Voegt aan jongheid wel te leeven;
 naarstig leeren, allermeeft.
 Wil my hier dan kracht toe fchenken!
 onderwys my door uw Geest!
 Bidt, o Jezus! voor een kind,
 Dat in U, zyn' Heiland vindt.

GEBED VOOR DEN EETEN.

Niemand is zo goed als Gy,
 Groote God! Gy zorgt voor my,
 Als een Vader, alle dagen:
 'k Zie nu weér myn spys gereed;
 'k Ben gezond, ik drink en eet.
 Leer my, naar uw welbehaagen,
 Als een dankbaar kind, o Heer!
 Uwe milde gaaven pryzen,
 Recht gebruiken tot uwe eer,
 En in al myn doen bewyzen,
 Dat ik U, met hart en zin,
 Als myn' besten Vader min.

DANKZEGGING NA DEN EETEN.

Wyze Schepper! al het goed
 Koomt van U in overvloed,
 Voedsel, deksel voor het leeven.

Menig kindjen schreyt in nood,
 Beedlende om een stukjen brood;
 My hebt Gy zo veel gegeven:
 Wat is myn geluk dan groot!
 *k Dank U voor dien nieuwen zegen,
 Uit uwe milde hand verkregen.
 *k Ben verzadigd en verkwikt.
 O! wie zou niet dankbaar wezen,
 En U niet gehoorzaam vreezen,
 Heer, die alles wys beschikt!
 Eeuwig zy uw Naam gepreezen!

A V O N D G E B E D.

*k Leg my om te slaapen neder,
 goede God! die altyd waakt.
 Wil my in uw gunst bewaaren,
 als het kwaade my genaakt.
 Ach! vergeef my al myn zonden;
 dan leg ik myn hoofdjen neêr,
 Dan doet dood noch hel my vreezen;
 want Gy zyt myn heil, o Heer!
 Neem myn Ouders en myn Vrienden
 in bewaaring, deezen nacht;
 Op-dat morgen, by 't ontwaaken,
 U den lof zy toegebracht.

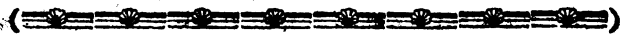
BEDE VOOR DEN SCHOOLTYD.

Zegen myne jeugd, o Heere!
 Dat ik daaglyks toch myn tyd
 Waarneeme en met lust en vlyt,
 Vroeg en vlug myn lessen leere.
 Laat my ook in huis, zowel
 Als in 't school, oplettend blyven,
 En myn leeren, leezen, schryven
 Achten, boven kinderspel.

DANKZEGGING NA DEN SCHOOLTYD.

Weldaadig God! ik wil U pryzen
 Voor 't goede, dat ik daaglyks leer:
 Gy zegent die my onderwyzen,
 Terwyl ik vorder meer en meer.
 En, o! myn Meester is myn vriend,
 Die hartelyk myn geluk bemint;
 Nooit zal my ook zyn raad verveelen.
 Ik wil onthouden wat Hy zeid,
 En nooit in luië ledigheid,
 Myn' nutten leertyd gaan verspeelen.

*Die 't lust, kan deeze Gebeden de kinderen, aan-
 stonds na de vyfde Trap, wel laten leezen.*

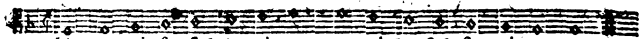

TWAALFDE TRAP.

T O E G I F T.

*Om de Psalm-boeken voor eerst te bespaaren, kan dit dienen: wyl
 men toch eerst de Nooten moet kennen, zal men leeren zingen.*

B M O L.

Ut re mi fa sol la ci ut : ut ci la sol fa mi re ut.

PSALM LXXXI: I.

Zingt nu bly te moe 't Magtig Opperwezen

Eenen lofzang toe: Om ons heilgenot

Worde Jacobs God Met gejuich geprezen.

PSALM XXXVI: 2. 36

Uw goedheid, HEER, is hemelhoog; Uw waarheid tot den wol-
 boog; Uw recht is als Gods bergen; Uw oordeel grondloos; Gy be-
 edt, En zegent mensch en beest, en doet Uw hulp nooit vrucht-
 s vergen. Hoe groot is uw goedgunstigheid! Hoe zyn uw vleuglen
 uitgebreid! Hier wordt de rust geschonken; Hier 't vette van uw huis
 maakt; Een volle beek van wellust maakt Hier elk in liefde dronken.

PSALM XXXIX: 3. 39

O HEER! ontdek myn levenseind aan my; Myn dagen zyn by U
 teld; Ai! leer my, hoe vergangelyk ik zy; Een handbreed is myn
 d gesteld; Ja, die is niets; want, schoon de mensch zich vleit, De
 sterkt' is enkel ydelheid."

PSALM LI: 6. 51

Werp my van uw aangezicht toch niet; Ai! laat van my uw' heil-
 Geest niet scheiden; Die kan alleen op 't rechte spoor my leiden.
 Altier myn' gang, daar Gy myn zwakheid ziet. Geef myn gemoed,
 nu angstvallig vrees, De blydschap weer; doe op uw heil my hoo-
 ; Laat my, gesterkt door eenen eedlen geest, Volvaardig 't pad
 van uw geboden loopen.

PSALM XC: 9. 90

Uw genae ons met haar' troost verryken, En laat uw werk aan
 knechten blyken; Uw heerlykheid niet van hun kindren wyken:
 liefd', uw magt behoed ons voor bezwyken; Sterk onze hand, en

PSALM C: 1.

 Juich, aarde; juicht alom den HEER, Dient God met blydschap,
 geeft Hem eer; Komt, nadert voor zyn aangezicht; Zingt Hem een
 vrolyk lofgedicht.

PSALM CIII: 7.

 Geen vader floeg, met grooter mededoogen, Op teder kroost ooit
 zyn ontfermd'ogen, Dan Isrels HEER, op ieder, die hem vreest;
 Hy weet, wat van zyn maakfel zy te wachten; Hoe zwak van moed, hoe
 klein wy zyn van krachten, En dat wy stof van jongs af zyn geweest.

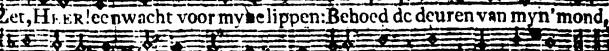
PSALM CXXX: 1. 130

 Uit diepten van ellenden, Roep ik, met mond en hart,
 Tot U, die heil kunt zenden; O HEER! aanschouw myn smart;
 Wil naar myn smekstem hooren, Merk op myn jammerklagt;
 Verleen my gunstig' oogen, Daar 'k in myn druk vermach.

PSALM CXXXIII: 3. 133

 Waar liefde woont, gebiedt de HEER den zegen; Daar woont Hy
 zelf, daar word zyn heil verkreegen, En 't leven tot in eeuwigheid.

PSALM CXLI: 3. 141

 Zet, HEER, eenwacht voor mynelippen: Behoed de deuren van myn' mond,
 Opdat ik my, tot geenen stond, iets onbedachtsaams laet' ontglippen.

PSALM CXLIII: 10. 143

 Leer my, o God van zaligheden! Myn leven in uw' dienst besteeden:

B D U K.

Sol la ci ut re mi fa sol: Sol fa mi re ut ci la sol.

PSALM XXV: 3. 25

Denk aan 't vaderlyk meedooen, HEER, waarop ik biddend pleit;

Milde handen, vriendlyk' oogen Zyn by U van eeuwigheid.

Sla de zonden nimmer gae, Die myn jongheid heeft bedreeven;

Denk aan my toch in genae, Om uw goedheid eer te geeven.

PSALM XLII: 2. 42

'k Heb myn traanen, onder 't klaagen, Tot myn spyze, dag en nacht,

Daar my spotters durven vraagen: „Waar is God, dien gy verwacht?”

Myn benauwde ziel verfmelt, Als zy zich voor oogen stelt,

Hoe ik, onder stem en snaaren, Feest hield met Gods blyde schaaren.

PSALM LXV: 2. 65

Een froom van ongerechtigheden Had d'overhand op my;

Maar ons weerspannig overtreden Verzoent en zuivert Gy.

Welzalig, dien Gy hebt verkoren, Dien G'uit al 't aardsch gedruisch

Doet naadren, en uw heilstem hooren, Ja woonen in uw huis.

PSALM LXXVII: 7. 77

'k Zal gedenken, hoe voordeezen Ons de HEER heeft gunst beweezen;

'k Zal de wondren gadeslaan, Die Gy hebt van ouds gedaan:

'k Zal naauwkeurig op uw werken, En derzeiver uitkomst merken,

Ea in plaats van bittere klagt, Daar van spreekte dag en nacht.

PSALM LXXXVI: 6. 26

Leer my naar uw wil te handlen, 'k Zal dan in uw waarheid wandlen,
 Neig myn hart, en voeg het saam Tot de vrees' van uwen naam.
 Heer, myn God, ik zal U looven, Heffen 't gantsche hart naar booven:
 'k Zal uw' naam en majesteit, Eeren tot in eeuwigheid.

PSALM LXXXIX: 7. 29

Hoe zalig is het volk, dat naar uw klancken hoort! Zy wand'len,
 HEER, in 't licht van 't gelyk a mich en voort; Zy zullen in uw' naam
 zich al den dag verblyuen: Uw goedheid straalt hun toe; uw magt
 ichraagt hen in 't lyden; Uw onbezweeken trouw zal nooit hunn' val
 gedogen, Maar uw gerechtigheid hen naar uw woord verhoogden.

PSALM CXVI: 8. 116

Nu zal ik voor de weldaen, die 'k genoot, Aan Hem, naar myn ge-
 loften, eer bewyzen: Hem onder al zyn gunstgenooten pryzen.
 Hoe kostlyk is in 's HEEREN oog hun dood!

PSALM CXIX: 5. 119

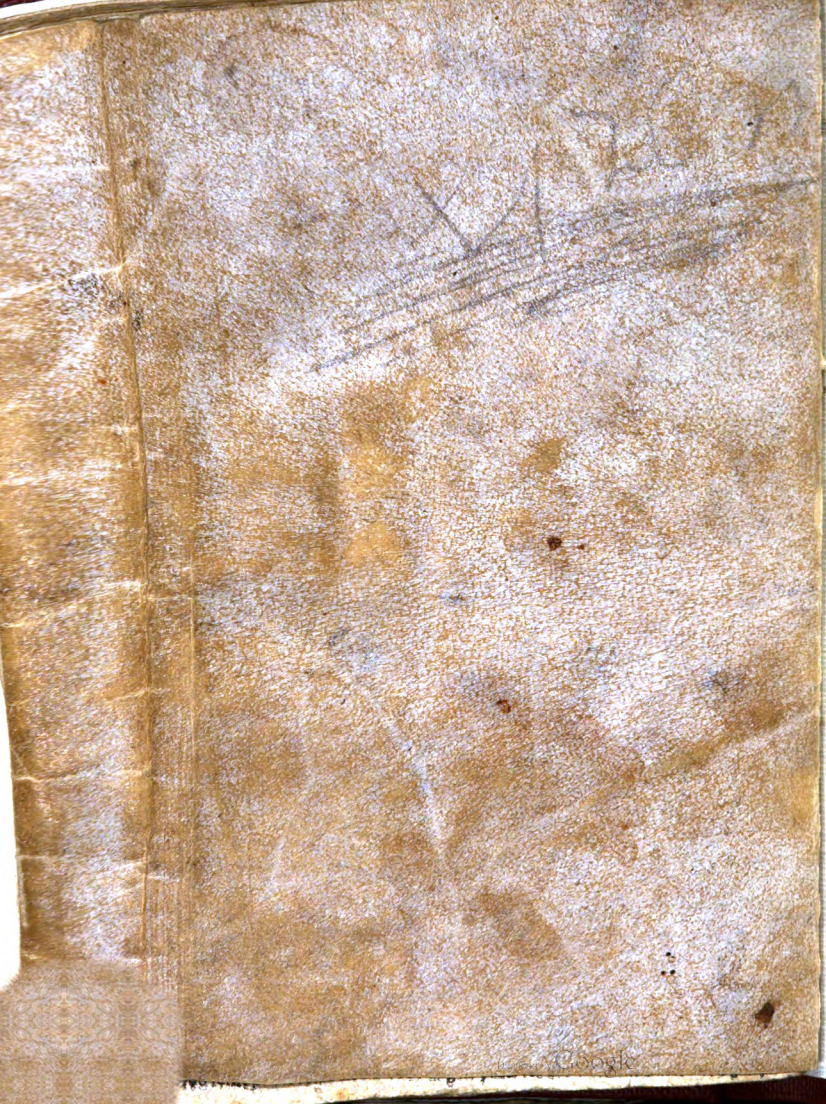
Waarmede zal de jongeling zyn pad, Door vdelheen omringeld, rein
 bewaaren? Gewis, als my het houdt naar 't heilig blad. U zoekt myn
 hart; myn oog blyft op U staaren: Laat my van 't spoor, in uw geboën
 veryat, Niet dwaalen, Heer; laat my niet hulploos vaaren.

DE X. GEBODEN: vers 5.

Gedenkt en viert, met vee en maagen, Des Sabbath, na zesdaagsche vlyt:
 't schiet 't heelal in zo veel daen. En heeft den Sabbath rich gewyd.

William M.
H. S. C.

974-675

Digitized by Google

